

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

**Operativně pátrací prostředky
v trestním řízení**

Diplomová práce

Operational search means in criminal proceedings

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Alena TIBITANZLOVÁ, Ph. D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Petr MIKEŠ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Mokrovousech, dne 14. 3. 2023

Bc. Petr MIKEŠ

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Aleně Tibitzlové, Ph. D. za vedení, ochotu a vstřícnost při přípravě mé diplomové práce. Dále bych rád poděkoval kolegům ze Služby kriminální policie a vyšetřování Královéhradeckého kraje a kolegům z Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR za cenné rady a informace v oblasti mezinárodní policejní spolupráce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá tématem operativně pátrací činnosti a jejím využitím pro potřeby trestního řízení, včetně souvisejících zásad uplatňovaných v jeho různých fázích. Podrobně je rozebrána problematika předstíraného převodu, sledování osob a věcí a použití agenta jakožto operativně pátracích prostředků dle trestního řádu a jejich využívání v průběhu trestního řízení. V jednotlivě rozebíraných tématech operativně pátracích prostředků jsou popsány nejen aktuální problémy, ale i zásadní judikáty soudů, které jejich používání v praxi ovlivňují. Součástí této práce je porovnání obdobných operativně pátracích prostředků se Slovenskem a Polskem, včetně tamní zákonné úpravy. V závěru jsou pro přehled uvedeny podpůrné operativně pátrací prostředky a jejich význam v trestním řízení.

Klíčová slova

Operativně pátrací prostředky * sledování osob a věcí * použití agenta * předstíraný převod * informátor * krycí prostředky * krycí doklad * zvláštní finanční * prostředky * policejní provokace.

Annotation

The diploma thesis deals with the topic of operational search activity and its use for the needs of criminal proceedings, including the related principles applied in different phases. The issues of feigned transfer, monitoring of persons and things, and the use of an agent as operational means of investigation according to the criminal code and their use during criminal proceedings are discussed in detail. In the individually analyzed topics of operative search tools, not only current problems are described, but also fundamental court rulings that influence their use in practice. Part of this work is a comparison of similar operational search tools with Slovakia and Poland, including the legislation there. In the conclusion, supporting operational search tools and their importance in criminal proceedings are presented.

Keywords

Operational search means * tracking of persons and things * use of an agent * fake transfer * informer * cover means * cover document * special funds * police provocation.

OBSAH:

Seznam použitých zkratk	8
ÚVOD	10
1. Operativně pátrací činnost	12
1.1 Obecné vymezení	12
1.2 Specifické postupy operativně pátrací činnosti	13
1.3 Zahájení trestního řízení	15
1.4 Přípravné řízení a jeho základní zásady	16
1.4.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů	17
1.4.2 Zásada oficiality a legality	18
1.4.3 Zásada vyhledávací.....	19
1.4.4 Zásada rychlosti řízení	20
1.5 Další vybrané základní zásady trestního řízení.....	21
1.5.1 Zásada přiměřenosti (zdrženlivosti).....	21
1.5.2 Zásada materiální pravdy	21
1.5.3 Zásada volného hodnocení důkazů.....	22
1.5.4 Zásada presumpce nevinny	23
1.5.5 Zásada veřejnosti	23
2. Operativně pátrací prostředky	25
2.1 Společné podmínky.....	25
2.1.1 Obecné vymezení operativně pátracích prostředků	25
2.1.2 Oprávnění k použití operativně pátracích prostředků	26
2.1.3 Účel použití operativně pátracích prostředků	27
2.1.4 Princip subsidiarity a proporcionality při použití OPP	27
2.1.5 Neodkladnost použití OPP a státní zástupce	28
2.1.6 Operativně pátrací prostředky jako důkazy v trestním řízení.....	29
2.1.7 Použití OPP po zahájení trestního stíhání a po podání obžaloby... 30	

2.2	Předstíraný převod.....	31
2.2.1	Obecné vymezení.....	31
2.2.2	Předmět předstíraného převodu.....	32
2.2.3	Zákonné podmínky použití předstíraného převodu	33
2.2.4	Povolení k předstíranému převodu.....	34
2.2.5	Záznam o provedení předstíraného převodu a jeho náležitosti	35
2.2.6	Vybrané problémy provádění předstíraného převodu.....	36
2.3	Sledování osob a věcí.....	42
2.3.1	Obecné vymezení sledování osob a věcí	42
2.3.2	Podmínky provedení sledování osob a věcí povolené státním zástupcem.....	46
2.3.3	Podmínky provedení sledování osob a věcí povolené soudcem	49
2.3.4	Sledování osob a věcí bez povolení	52
2.3.5	Protokol a záznam o sledování osob a věcí	53
2.3.6	Poskytnutí součinnosti při sledování.....	54
2.3.7	Využitelnost záznamů o sledování	55
2.3.8	Vybrané problémy sledování osob a věcí.....	57
2.3.9	Statistiky používání sledování osob a věcí	61
2.4	Použití agenta	65
2.4.1	Obecné vymezení použití agenta	65
2.4.2	Osoba agenta.....	66
2.4.3	Beztrestnost agenta.....	68
2.4.4	Povolení k použití agenta	69
2.4.5	Oprávnění a povinnosti agenta.....	70
2.4.6	Vyhodnocení činnosti agenta	72
2.4.7	Vybrané problémy použití agenta	73

3. Operativně pátrací prostředky a jejich obdoby v zahraničních právních úpravách	76
3.1 Slovensko	76
3.1.1 Předstíraný převod	76
3.1.2 Sledování osob a věcí	78
3.1.3 Agent	82
3.2 Polsko	86
3.2.1 Obecná charakteristika	86
3.2.2 Operativní kontrola	86
3.2.3 Kontrolovaný nákup	88
3.2.4 Osoby spolupracující ve prospěch policie	89
4. Podpůrné operativně pátrací prostředky	91
4.1 Informátor	92
4.2 Krycí prostředky	92
4.3 Krycí doklad	93
4.4 Zabezpečovací technika	94
4.5 Zvláštní finanční prostředky	94
5. Návrh ve smyslu „de lege ferenda“	96
Závěr	99
Seznam použité literatury a dalších zdrojů	101

Seznam použitých zkratk

BIS	Bezpečnostní informační služba
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ETŘ	Evidence trestního řízení; neveřejný informační systém sloužící k dokumentování průběhu trestního a přestupkového řízení
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
LZPS	Listina základních práv a svobod. Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 168/1998
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení – soud, státní zástupce, policejní orgán
OPČ	Operativně pátrací činnost
OPP	Operativně pátrací prostředek
PlzoP	Ustawa z 6. 4. 1990, Sběrka zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policji, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).
Policejní orgán	Subjekt trestního řízení, vymezen v § 12 odst. 1 tr. řádu, pro potřeby této práce se jedná zejména o útvary Policie České republiky, případně o Generální inspekci bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Policie České republiky, a další...
Prokurátor	Veřejný žalobce = státem pověřená osoba hájit jeho zájmy, v České republice je to státní zástupce
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
Sledování	Sledování osob a věcí

SVK tr. řád	Slovenský trestní řád, zákon č. 301/2005 Sb.
Tr. řád	Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
Tr. zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VZ	Vojenské zpravodajství
Z. o Policii	Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky

ÚVOD

Diplomová práce na téma „Operativně pátrací prostředky v trestním řízení“ je inspirována snahou orgánů činných v trestním řízení efektivně zjišťovat, odhalovat, objasňovat trestnou činnost a usvědčovat její pachatele. Ač se dané téma používání operativně pátracích prostředků týká i jiných bezpečnostních složek státu, práce je zaměřena z důvodu rozsahu především z pohledu Policie České republiky, okrajově z pohledu Generální inspekce bezpečnostních sborů. K postupnému uvedení do problematiky je první kapitola věnována operativně pátrací činnosti, která má za cíl seznámit čtenáře s tím, co vlastně operativní činnost je, kdo ji provádí, ve které fázi trestního řízení je používána a jaké související zásady jsou s ní uplatňovány. Pachatelé umějí být dobře organizováni, mnohdy disponují značnými finančními prostředky, mohou si dovolit využívat nejmodernější techniku a z důvodu vlivu medializace případů jsou čím dál více znalí prostředků, forem a metod práce policistů. Aby byla snaha policistů alespoň trochu efektivní, je třeba využívat některých svým způsobem „invazivnějších“ nástrojů k jejich odhalení, ale také k získání důkazů pro trestní řízení. Takovými nástroji mohou být právě operativně pátrací prostředky v podobě předstíraného převodu, sledování osob a věcí a použití agenta. Každý z těchto prostředků svým způsobem zasahuje do práv osob, proti kterým jsou používány. Tyto zásahy mají různou intenzitu, od čehož se odvíjí i podmínky a požadavky pro povolování, případně okolnosti, za jakých mohou být tyto prostředky použity. Jelikož jde o stěžejní problematiku této práce, je nejprve uvedeno obecné vymezení operativně pátracích prostředků, podmínky a účel jejich použití. Dále v jednotlivých podkapitolách navazují již podrobně rozebírané konkrétní prostředky, včetně uvedení aktuálních problémů a zásadních soudních judikátů, které pak ovlivňují používání těchto prostředků v praxi. Jelikož problematika trestné činnosti a s tím související práce bezpečnostních složek není jenom záležitostí České republiky, je v této souvislosti provedena komparace obdobných prostředků s okolními státy, konkrétně se Slovenskem a Polskem. Slovensko bylo vybráno z historického důvodu, kdy Česká republika společně se Slovenskem tvořili společný stát a po rozdělení je ovlivňoval stejný právní předpis (trestní řád). Od roku 2005 má Slovensko nový trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, zatímco na české straně k zásadní rekodifikaci zatím nedošlo, nový trestní řád je

teprve připravován. Polsko bylo pro porovnání vybráno na základě zcela odlišné právní praxe v souvislosti s použitím prostředků, které jsou obdobné operativně pátracím prostředkům. Pro přehledné doplnění rozebírané problematiky je věnována kapitola i podpůrným operativně pátracím prostředkům, které mají rovněž důležitý význam. Svojí povahou se na trestním řízení nepodílejí přímo, nicméně při použití operativně pátracích prostředků jsou nepostradatelné.

Hlavním cílem této práce je tedy podrobně seznámit čtenáře s operativně pátracími prostředky z hlediska trestního řádu, jejich využití v trestním řízení a následná komparace s vybranými státy. Předpokládaným závěrem by mělo být zjištění, zda a jak odlišné jsou právní úpravy operativně pátracích prostředků v okolních státech. Dále by mělo být v závěru promítnuto zjištění, zda postupy v povolování těchto prostředků v průběhu trestního řízení jsou totožné a stojí na stejných principech jako v České republice. Pro zpracování této práce bylo využito popisné metody, komparační metody a analýzy.

1. Operativně pátrací činnost

1.1 Obecné vymezení

Aby bylo možné představit si postupně všechny možnosti využití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků, je nutné si na začátek přiblížit operativně pátrací činnost jako takovou. Probíhá především ve fázi odhalování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Jedná se o zmocnění policisty, která jsou zakotvena v z. o Policii, případně jsou dále upravena interními akty řízení.¹

Operativně pátrací činnost lze popsat jako systém specifických kriminalistických postupů a metod využívaných oprávněným policejním orgánem podle právních předpisů a z nich vycházejících interních aktů řízení. Provádí se převážně utajovaným způsobem, je zaměřena k ochraně zájmů chráněných zákony, případně mezinárodními smlouvami. Spočívá v soustavném získávání, shromažďování, prověřování, popřípadě v rozpracování operativních informací.²

Dle § 158 odst. 1 tr. řádu „*je policejní orgán povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.*“³ Ustanovení § 158 odst. 1 tr. řádu lze chápat jako obecně formulovanou povinnost policejního orgánu provádět šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu s tím, že předpokládá souvislost a návaznost procesních postupů na zpravidla předcházející aktivity policejního orgánu na základě činnosti dle z. o Policii právě v rámci provádění OPČ.⁴

OPČ tedy vychází zejména z ustanovení § 69 z. o Policii, jakožto získávání poznatků o trestné činnosti. Ukládá policistovi, aby před zahájením úkonů

¹ Pokyn policejního prezidenta č. 15/2016 ze dne 21. 1. 2016 o operativně pátrací činnosti a zřízení pracovních týmů a pracovních skupin, ve znění pozdějších předpisů.

² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9. Str. 173.

³ § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 1. 1. 2023.

⁴ CHMELÍK, Jan. *Operativně pátrací činnost v trestním řízení*. FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA. Praha. Vysoká škola finanční a správní, a.s., 2/2021, ročník 6. ISSN 2533-4395.

trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledával, odhaloval, a je-li to třeba, i dokumentoval skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Je také povinen předcházet trestné činnosti. Při výkonu všech těchto činností postupuje podle z. o Policii a využívá v něm uvedených oprávnění a prostředků. Jde o činnost policisty, která spočívá v získání poznatků svědčících o přípravě nebo spáchání protiprávního jednání, o jehož trestněprávní povaze není v době získání poznatků dostatek takových informací, které by ho opravňovaly k zahájení úkonů trestního řízení. Některá oprávnění při výkonu OPČ dle z. o Policii jsou pořizování záznamů § 62, získávání informací z evidencí § 66, získávání poznatků ze zájmového prostředí § 70 a podpůrné operativně pátrací prostředky dle § 72 a násl.

1.2 Specifické postupy operativně pátrací činnosti

K provádění OPČ je nutné *získávání poznatků ze zájmového prostředí*. Získávání poznatků ze zájmového prostředí je činnost policisty, který se zastíráním skutečného účelu své činnosti aktivně vyhledává, dokumentuje a vyhodnocuje poznatky o zájmovém prostředí a osobách v něm se pohybujících. Dle § 70 z. o Policii jde o prostředí, v němž lze důvodně předpokládat získání poznatků důležitých pro zamezování, odhalování a dokumentování trestných činů, ke zjišťování jejich pachatelů a k předcházení těmto trestným činům. V rámci této činnosti je policista oprávněn využívat podpůrné operativně pátrací prostředky. V souvislosti s dokumentováním OPČ postupuje policista dle § 109 z. o Policii tak, že sepisuje o získaných poznacích úřední záznam.

Operativní informace mohou vést k odhalení či přípravě trestných činů a zjištění jejich pachatelů. Jsou využívány rovněž při předcházení trestné činnosti. Specifickými postupy jsou operativní pronikání, získávání a проверка operativních informací, osobní pátrání a operativní rozpracování.

Operativní pronikání spočívá v utajeném pronikání oprávněného policisty do zájmového prostředí, příp. mezi osoby podezřelé z trestné činnosti, kde lze očekávat získání operativních informací.⁵

⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9. Str. 173-174.

Získávání a prověrka operativních informací je činnost oprávněného policisty spočívající v získávání a prověřování poznatků o připravované, páchané nebo již spáchané trestné činnosti za účelem odhalení trestných činů a zjištění jejich pachatelů. Pokud nedojde k vyloučení podezření z trestného činu, je povinností policisty informace dále operativně rozpracovat. Činnostmi, které policisté pro získávání a prověrku operativních informací využívají, jsou zejména operativní vytěžování, operativní obhlídka a operativní prověrka.⁶

Osobní pátrání by měla být každodenní činnost oprávněného policisty spočívající především v opatřeních souvisejících s předcházením trestným činům a s pátráním po pachatelích trestných činů, osobách a věcech souvisejících s trestnou činností za využití osobní a místní znalosti, informačních systémů Policie a z dalších informací získaných při provádění operativně pátrací činnosti.⁷ Dalším velmi významným zdrojem informací se v dnešní době stávají sociální sítě, ze kterých lze vytěžit mnoho užitečných poznatků týkajících se zájmových osob a jejich života.

Posledním postupem při provádění operativně pátrací činnosti je *operativní rozpracování*. Jde o proces oprávněného policisty, který je prováděn převážně utajovaně za využití vhodných podpůrných operativně pátracích prostředků dle zákona o Policii⁸ za účelem předcházení, odhalení, objasnění a dokumentování trestné činnosti a k vypátrání osob a věcí souvisejících s touto činností. Veškeré dokumenty a poznatky z operativního rozpracování se vedou v tzv. trestním spisu. Na základě podkladů z trestního spisu pak následuje zahájení úkonů trestního řízení dle tr. řádu, § 158 odst. 3.⁹

Aby bylo provádění operativně pátrací činnosti a jejich postupů úspěšné, je třeba zabezpečit jejich ochranu před narušením a vyzrazením. K tomu se využívá operativní legenda, operativní kombinace a opatření v informačních systémech Policie.

⁶ DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2. Str. 40.

⁷ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.

⁸ § 72 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9. Str. 176.

Operativní legenda spočívá ve smyšleném podání tak, aby působilo hodnověrně a byly v něm zařazeny pravdivé prvky, které navazují na vzniklou situaci.¹⁰ Je to základní nástroj policisty, kterým by měl skrývat svoji činnost v prostředí a během kontaktu s lidmi v zájmovém prostředí.

Operativní kombinace je zpravidla několik účelově a časově navazujících opatření, která jsou za využití přirozeně vzniklé situace a vhodné operativní legendy cílevědomě zaměřena na zjištění významných skutečností souvisejících s trestnou činností, vedeným operativním rozpracováním nebo trestním řízením, případně na vytvoření vhodné situace k ochraně osoby.¹¹

Opatření pomocí *informačních systémů* je určeno k zabránění narušení operativního rozpracování, zamezení zmaření účelu trestního řízení a ochraně osob.

1.3 Zahájení trestního řízení

Výstupy (úřední záznamy) z prováděné OPČ jako důkazy v rámci trestního řízení využít nelze, jsou to především poznatky, které mohou být podkladem pro jeho budoucí zahájení. Z hlediska trestně procesního je velmi důležitý časový okamžik zahájení trestního řízení, který se odvíjí od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, případně provedení neopakovatelných a neodkladných úkonů dle § 158 odst. 1-3 tr. řádu.¹² Tímto okamžikem lze totiž na odpovídající úkon uplatnit trestně procesní úpravu a za splnění příslušných podmínek jej použít jako důkaz. Úkony provedené před tímto rozhodným okamžikem nelze jako důkaz použít. Jako podnět pro zahájení trestního řízení tedy mohou sloužit výsledky vlastní činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně trestní oznámení o okolnostech nasvědčujících spáchání trestného činu. V rámci postupu před zahájením trestního stíhání je však OČTŘ toto oznámení, za dodržení zásad trestního řízení, povinen prověřit.¹³ Jde o proces opatřování a hodnocení důkazů důležitých pro účely přípravného řízení, které by nebylo možné provést v hlavním líčení před

¹⁰ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 178.

¹¹ DVORÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2. Str. 45.

¹² Srov. § 160 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 1. 1. 2023.

¹³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. Str. 480-482.

soudem nebo provedením v pozdějším stádiu řízení by mohlo dojít ke znehodnocení nebo ztrátě těchto důkazů. Každý úkon trestního řízení je třeba odpovídajícím způsobem dokumentovat. „O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl.“¹⁴ V rámci objasňování

a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné doklady, nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu, z čehož mu vyplývají oprávnění uvedená v § 158 odst. 3 tr. řádu.¹⁵

Důležitou a velmi efektivní součástí, zejména této fáze trestního řízení, je z hlediska procesní hodnoty použití operativně pátracích prostředků dle § 158b - § 158e tr. řádu jakožto prostředků, pomocí kterých je operativně pátrací činnost realizována. Jedná se o předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta. Jak již bylo uvedeno výše, úkony provedené v této fázi jsou považovány za procesní, proto je lze při splnění zákonných podmínek použít v řízení před soudem. Výsledkem přípravného řízení by mělo být rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.

1.4 Přípravné řízení a jeho základní zásady

Přípravné řízení je de facto první fází trestního řízení odůvodněné podezřením, že mohl být spáchán trestný čin. Z důvodu prověřování těchto skutečností a získávání důkazů pro další fáze trestního řízení dochází k citelným zásahům do občanských práv a svobod. Z toho důvodu musí být uplatněny různé kontrolní mechanismy a procesní garance ochrany lidských práv. K takovýmto procesním garancím patří i zásady trestního řízení, které se sice uplatňují v celém procesu trestního řízení, ale část najde své uplatnění zejména v přípravném řízení.¹⁶

Základními zásadami trestního řízení můžeme rozumět vůdčí právní ideje, které jim přiznává zákon. Ze své povahy jsou základem, na kterém je vybudována

¹⁴ § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 1. 1. 2023.

¹⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. Str.483-488.

¹⁶ Tamtéž. Str. 467-474.

organizace trestního řízení a úprava činnosti jeho orgánů. Z hlediska trestního práva procesního jsou významově naprostým základem, jejichž uplatňování v trestním řízení je nezbytným předpokladem a nejdůležitější zárukou účinného splnění úkolů trestního řízení, protože zaručují dodržování smyslu zákona. Vzhledem ke společnosti zajišťují ochranu práv, rovněž i práv oprávněných zájmů občanů, včetně osoby, proti které se trestní řízení vede. Na těchto základních zásadách jsou vybudovány všechny právní instituty a stadia trestního řízení, které tím tvoří ucelenou soustavu zaměřenou na splnění úkolů trestního řízení. Jednotlivé zásady se vzájemně doplňují a podporují, tudíž porušení některé z nich způsobí porušení dalších zásad. Význam základních zásad je vyjádřen jejich funkcemi, což jsou funkce poznávací, aplikační, interpretační a z hlediska tvorby práva.¹⁷

Právní zakotvení základních zásad trestního řízení nevychází pouze z jednoho právního předpisu. Základní zásady jsou popsány v § 2 tr. řádu, případně v zákoně č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže. Některé další vycházejí z norem ústavně právní úrovně. Těmi jsou Ústava, Listina základních práv a svobod, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva).¹⁸

S použitím OPP jsou spojeny i nejdůležitější zásady trestního řízení, které se těchto prostředků bezprostředně dotýkají a ovlivňují ho. Některé zásady mají vliv na samotné provádění úkonů v rámci použití OPP v přípravném řízení, některé se v OPP odrážejí až po ukončení jejich použití v době dokazování v řízení před soudem.

1.4.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů

Tato zásada, někdy také nazývána zásada řádného zákonného procesu, je prakticky nejdůležitější zásadou trestního řízení. Je uvedena v § 2 tr. řádu, kterým je dáno, že *nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon*. Tímto zněním navazuje na LZPS ustanovení čl. 8 odst. 2, z něhož vyplývá, že trestní stíhání a zbavení svobody lze jen na základě zákona

¹⁷ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. Str. 92-95.

¹⁸ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 121-125.

a že nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku. Tato zásada se uplatňuje také v řízení v trestních věcech mladistvých nebo v řízení proti právnickým osobám.¹⁹

Vztáhneme-li tuto zásadu k OPP, z § 158b tr. řádu lze vyčíst, jaké jsou podmínky pro použití těchto prostředků. Zákon stanoví oprávněný útvar, který může za stanovených podmínek užít OPP, a to v souvislosti s řízením o úmyslném trestném činu. Tyto úkony pak nemohou sledovat jiný zájem než ten, který vede k získání skutečností důležitých pro trestní řízení. Použití prostředků lze jen tehdy, pokud nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, případně by bylo dosažení tohoto účelu podstatně ztíženo.²⁰

1.4.2 Zásada oficiality a legality

V § 2 odst. 4 tr. řádu je vyjádřena zásada oficiality tím, že OČTŘ provádějí úkony z úřední povinnosti, nestanoví-li zákon něco jiného. Platí pro všechny OČTŘ a ve všech stádiích trestního řízení. Uplatňuje se tím rovnost lidí před zákonem, neboť OČTŘ mají nejen právo, ale i povinnost provést v trestním řízení určitý procesní úkon, bez ohledu na vnější podnět, stanovisko a postavení dotčených osob, pokud jsou dány zákonné podmínky pro takový úkon. V případě, že jsou postupy orgánů v trestním řízení vázány na návrh, podnět nebo žádost, stávají se tím výjimkami ze zásady oficiality.²¹ Není však vyloučena iniciativa dalších subjektů jako jsou například občané, kteří mohou podávat trestní oznámení či předkládat důkazní návrhy. OČTŘ jsou povinny reagovat i na tyto podněty, ale pokud chybí, musí být úkony trestního řízení provedeny i přes nelibost soukromých subjektů, neboť veřejný zájem na trestním postihu je nadřazen soukromým zájmům jednotlivců.²² Zásada legality je svou podstatou a úzkou souvislostí spjatá se zásadou oficiality. Uvedena je v § 2 odst. 3 tr. řádu tím, že státní zástupce má povinnost stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozvěděl, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. Hlavní

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 89.

²⁰ § 158b zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 28. 6. 2022.

²¹ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 136-137.

²² ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 100-101.

myšlenkou je nutnost stíhání všech trestných činů OČTŘ, jestliže jsou splněny zákonné předpoklady. Ve všech případech se musí postupovat stejně a nelze provádět žádnou selekci. Povinnost podílet se na trestním stíhání pachatele trestného činu má i policejní orgán, který je takto zmocněn dle § 158 odst. 1 tr. řádu. Má tímto vyjádřenou povinnost činit opatření k odhalení trestného činu a zjišťovat jeho pachatele, přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin dle § 158 odst. 2 tr. řádu, dále dle § 158 odst. 3 tr. řádu objasňovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu.²³

Na základě těchto oprávnění policejního orgánu lze za splnění zákonných podmínek uvažovat o použití OPP. Jednou z možností je využití OPP jako primárního zdroje informací k objasnění trestného činu, či ke zjištění jeho pachatele, včetně použití některých OPP jako neopakovatelných a neodkladných úkonů v rámci trestního řízení. Další možností dle § 158b odst. 2 tr. řádu je použití OPP jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Z hlediska uvedených zásad je tedy na zvážení policejního orgánu, zda na základě vlastní iniciativy využije jiná opatření ke zjištění skutečností a použití OPP zvolí jako jednu z posledních možností k dosažení sledovaného účelu, za předpokladu získání povolení státního zástupce či z jeho pokynu.

1.4.3 Zásada vyhledávací

Zásada vyhledávací je uvedena v § 2 odst. 5 tr. řádu, v oblasti dokazování má úzký vztah k zásadě oficiality, případně ji může konkretizovat. Jde o úřední povinnost OČTŘ z vlastní iniciativy vyhledávat a provádět důkazy tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. Potřebné důkazy musí vyhledat a provést samy OČTŘ i bez návrhu procesních stran, včetně okolností svědčících jak ve prospěch, tak i v neprospěch osoby, proti které se řízení vede. Nejlépe a nejefektivněji je zásada uplatněna v přípravném řízení. Dle § 164 odst. 1 tr. řádu je dána povinnost policejnímu orgánu postupovat při vyšetřování z vlastní iniciativy tak, aby byly co nejrychleji a v potřebném rozsahu

²³ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 100-103.

vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu.²⁴

Snahou policejního orgánu či státního zástupce je vyhledat a zajistit dostatečné důkazy pro soudní řízení, k čemuž mohou přispět svými výstupy i jednotlivé operativně pátrací prostředky. Typicky to může být využití agenta v souběhu s předstíraným převodem, kdy lze tímto způsobem zajistit věcné důkazy pro trestní řízení.

1.4.4 Zásada rychlosti řízení

Z hlediska významu se jedná o základní zásadu trestního řízení všeobecného charakteru, protože zavazuje všechny OČTŘ a uplatňuje se ve všech stádiích trestního řízení, včetně řízení vykonávacího. Tato zásada je vyjádřena v několika pramenech, a to v LZPS v čl. 38 odst. 2, podle které mimo jiné stanoví právo každého na projednání věci bez zbytečných průtahů. Stejný požadavek je vyjádřen i v ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Trestní řád zásadu upravuje v § 2 odst. 4 a má blízko k zásadě oficiality. Jestliže OČTŘ provádějí procesní úkony dle splněných zákonných podmínek, pak tyto orgány musí projednávat trestní věci co nejrychleji v časově únosných mezích bez zbytečných průtahů. Je-li trestní řízení vedeno zdlouhavě, snižuje se tím jeho účinnost, výchovné i preventivní působení, včetně autority právního řádu i orgánů, které mají zaručit jeho integritu.²⁵

Zásada rychlosti řízení se ve vztahu k OPP projevuje ve smyslu § 164 odst. 1 tr. řádu, kdy policejní orgán postupuje při vyšetřování z vlastní iniciativy tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu. Za úvahu tedy stojí porovnání využití OPP s jinými procesními úkony a důkazními prostředky, kdy tyto důkazní prostředky mohou mít výraznější vliv na potřebu rychlosti řízení před obecně zdlouhavějším

²⁴ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 111-115.

²⁵ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 142-143.

a náročnějším využitím OPP, včetně zvážení hospodárnosti a efektivnosti trestního řízení.²⁶

1.5 Další vybrané základní zásady trestního řízení

1.5.1 Zásada přiměřenosti (zdrženlivosti)

Zásada přiměřenosti, která se rovněž může nazývat jako zásada zdrženlivosti, vychází v první řadě z LZPS, kde je upravena článkem 4, odst. 4, který uvádí: „*Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.*“²⁷ Z hlediska vyjádření v tř. řádu je zásada uvedena v § 2, odst. 4. Hlavním smyslem je využití takových postupů OČTŘ, aby co nejméně zasahovaly do základních práv a svobod osob, kterých se dotýkají úkony trestního řízení, jen v odůvodněných případech, na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení. Těmito osobami mohou být např. poškození, svědci, znalci nebo zúčastněné osoby.

Za příklad vyjádření zásady přiměřenosti v souvislosti s použitím OPP může být ustanovení § 88 odst. 1 tr. řádu jakožto zajišťovacího úkonu. Podle toho lze odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařídít jen v řízení pro zločin se stanovenou horní hranicí trestu odnětí svobody nejméně osm let nebo pro další výslovně vyjmenované trestné činy, případně pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Dalším konkrétním příkladem zásady přiměřenosti je znění § 158b odst. 2 tr. řádu. Při použití OPP poukazuje na omezení práv a svobod osob jen v míře nezbytně nutné.²⁸

1.5.2 Zásada materiální pravdy

Znění této zásady se nachází v § 2 odst. 5 tr. řádu, kde je v první větě vyjádřena jako postup OČTŘ v souladu s jejich právy a povinnostmi uvedenými v tr. řádu a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Tato

²⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1992-1993.

²⁷ Čl. 4 odst. 4 usnesení č. 2/1993 Sb. listina základních práv a svobod – znění od 1. 10. 2021.

²⁸ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 90-92.

zásada se někdy rovněž označuje jako „zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností“. Svojí podstatou jde o instrukci, která má zajistit nepochybně pravdivé zjištění všech skutečností důležitých pro rozhodnutí na základě pravdivého poznání. Jestliže nastanou pochybnosti, je nutné rozptýlit je dalším prováděním důkazů. Z hlediska předmětu a rozsahu se dokazují jen skutečnosti důležité pro trestní řízení.²⁹

Spojení této zásady s použitím OPP spatřuji v tom, že OČTŘ mohou využít veškeré OPP pro zajištění důkazů, případně pro zjištění skutečností důležitých pro trestní řízení. Nejvíce efektivní použití OPP bývá zejména ve fázi přípravného řízení. Po zahájení trestního stíhání lze využít OPP rovněž, ale zjišťování skutečností vzhledem k faktu obvinění podezřelé osoby může být ztížené, např. zakrýváním páchané trestné činnosti a dalším mařením k zjištění skutečného stavu věci.

1.5.3 Zásada volného hodnocení důkazů

Tr. řád popisuje zásadu volného hodnocení důkazů v § 2 odst. 6 tak, že OČTŘ hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. OČTŘ tedy nejsou vázány žádnými zákonnými pravidly.³⁰ Avšak hodnocení důkazů musí být vždy řádně odůvodněno a postup při hodnocení důkazů musí být přezkoumatelný.³¹ „Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal OČTŘ, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“³²

Tato zásada má svůj vztah i k použití OPP, neboť zvukové, obrazové a jiné záznamy, provedené způsobem odpovídajícím ustanovení tr. řádu, lze použít jako důkaz.³³ Z hlediska získaných skutečností je na rozhodnutí policejního orgánu,

²⁹ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 148-151.

³⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 119-121.

³¹ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 156.

³² § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 28. 6. 2022.

³³ § 158b odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 28. 6. 2022.

zda takové záznamy použije jako důkaz, či budou sloužit pouze jako informace pro operativní šetření v rámci rozpracování konkrétního případu.

1.5.4 Zásada presumpce nevinny

Zásada vychází z ústavně právních dokumentů. A to LZPS, kde v čl. 40 odst. 2, kde je uvedeno, že *každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena*. Dalším dokumentem je Úmluva, kde je tato zásada uvedena v čl. 6, odst. 2. Dle znění § 2 odst. 2 tr. řádu, *dokud pravomocným rozsudkem soudu není vinna vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen*.³⁴

Z hlediska použití OPP bych tuto zásadu spojil spíše s fází řízení před soudem a z něj vyplývající negativní vlivy vůči osobě obžalovaného. Příkladem může být zveřejnění záznamů z použití OPP nebo z opatření ve smyslu § 88 a 88a tr. řádu, kdy na veřejnost unikají informace z povoleného záznamu telekomunikačního provozu nebo fotografie z provedeného sledování osob a věcí. Dochází tím k poškození pověsti a důstojnosti obžalované osoby mnohdy ještě před vynesením rozsudku.

Obecným porušením zásady presumpce nevinny lze uvést příklad zdravotní sestry Věry Marešové, která byla v roce 2014 obviněna z vraždy šesti pacientů v Rumburské nemocnici. Protože soud neprokázal, že se skutek stal, byla nakonec po několika soudních projednáních zproštěna obžaloby, nicméně medializace celého případu ji značně poškodila v rodinném i pracovním životě.³⁵

1.5.5 Zásada veřejnosti

Obecně lze říct, že tato zásada je spojována spíše s jednáním před soudy. Hlavním smyslem je zejména kontrola občanů nad výkonem trestního soudnictví, zároveň působí výchovně vůči dalším osobám i jako prevence proti trestné činnosti. V rovině trestního řádu je definována v § 2 odst. 10. Stanoví, že trestní

³⁴ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. Str. 129-135.

³⁵ Lidovky.cz: *Zdravotní sestra Marešová vysoudila na státu odškodnění 1,5 milionu. Případ prý nemá obdoby* [online]. [cit. 7. 1. 2023]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/domov/stat-z-ni-udela-sestru-smrt-ted-si-zdravotnice-maresova-vysoudila-odskodneni-1-5milionu.A210610_095147_ln_domov_ele.

věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených v tr. řádu nebo ve zvláštním zákoně. Dále je také zakotvena v ústavně právních a mezinárodních dokumentech, tedy v čl. 96 odst. 2 Ústavy, v čl. 38 odst. 2 LZPS a dále také v čl. 6 Úmluvy.³⁶

OPP se používají převážně ve stádiu přípravného řízení jako součást procesu opatřování a hodnocení důkazů, které je ze své podstaty nepřímé, neveřejné a převážně písemné.³⁷ Vzájemnou souvislost zásady veřejnosti s použitím OPP lze tedy spatřovat spíše ohledně poskytování informací ve smyslu § 8a tr. řádu, kdy OČTŘ informují veřejnost o své činnosti. Bez ohledu na skutečnost, že OPP jsou součástí tr. řádu, jakákoliv zmínka do mediálního prostoru směrem k veřejnosti o použití konkrétního OPP v trestním řízení má za následek odhalování forem, metod a prostředků používaných zejména policejními orgány k zjišťování a odhalování trestné činnosti a pachatelů. Taktéž v řízení před soudem dochází v rámci důkazního řízení k odhalení použitých, zejména technických prostředků, které byly v rámci OPP nasazeny k získání důkazů proti pachateli trestného činu. Bohužel toto jednání má za následek jednak znalost forem, metod a prostředků, ale dále způsobuje, že se pachatelé při své recidivě na tyto použité prostředky zaměřují, takže jejich opětovné využití v rámci trestního řízení je prakticky nemožné, protože velmi často dochází k jejich brzkému odhalení. Z těchto důvodů považuji zmínky o použití OPP za velmi nerozumné a kontraproduktivní, značně se tím ztěžuje práce policejních orgánů při objasňování trestné činnosti.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4. Str. 125-127.

³⁷ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. Str. 480.

2. Operativně pátrací prostředky

2.1 Společné podmínky

2.1.1 Obecné vymezení operativně pátracích prostředků

Zákonná úprava OPP se nachází v tr. řádu v § 158b, kde jsou tyto prostředky taxativně vyjmenovány a nelze je tedy rozšiřovat o zákonem neupravené další případy. Jedná se o:

- a) Předstíraný převod
- b) Sledování osob a věcí
- c) Použití agenta

Uvedené prostředky lze charakterizovat jako souhrn opatření policejních orgánů uskutečňovaných podle tr. řádu a v souladu s dalšími právními předpisy. Jsou určeny k předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, dále k pátrání po pachatelích, kteří se skrývají, po hledaných nezvěstných osobách a pátrání po věcných důkazech. Vyjmenované prostředky spadají pod širší a komplexnější pojem operativně pátrací činnost. Tou se v obecném pojetí rozumí ucelený systém postupů spočívajících v použití OPP dle § 158b – 158f tr. řádu a podpůrných operativně pátracích prostředků dle § 72 - § 77 z. o Policii a z nich vycházejících interních aktů řízení, které využívá pověřený policejní orgán v trestním řízení, případně v souvislosti s ním, převážně utajovaným způsobem.³⁸

Oproti zmiňovaným OPP je nutné rozlišit prostředky používané jinými bezpečnostními složkami státu, zejména při předcházení trestným činům, získávání poznatků o trestné činnosti a ke specifickým úkolům dle vymezené působnosti těchto orgánů. Jsou to zpravodajské prostředky využívané zpravodajskými službami (BIS, VZ, ÚZSI), nástrahové prostředky a zabezpečovací technika využívané Vojenskou policií, podpůrné operativně pátrací prostředky používané v rámci OPČ oprávněnými policisty. Na rozdíl od OPP tak veškeré použití uvedených prostředků a jejich výsledky nelze použít jako

³⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1985-1986.

důkaz v trestním řízení. Mohou sloužit pouze informativně pro další vytyčení směrů a prostředků dokazování.³⁹

2.1.2 Oprávnění k použití operativně pátracích prostředků

Oprávnění použití zahrnuje § 158b odst. 1 tr. řádu, ve kterém je uveden výčet pověřených orgánů, kterým je umožněno zmíněné OPP použít v řízení o úmyslném trestném činu. Pro účely této práce půjde zejména o policejní orgány pověřené policejním prezidentem, v různých úrovních organizačního článku Policie České republiky plnící úkoly v trestním řízení.⁴⁰ Na úrovni policejních orgánů s celostátní působností jde o tyto útvary:⁴¹

- Úřad SKPV Policejního prezidia České republiky
- Národní protidrogová centrála SKPV
- Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
- Útvar zvláštních činností SKPV
- Útvar speciálních činností SKPV
- Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV

Dalšími oprávněnými k použití OPP jsou orgány útvarů s územně vymezenou působností. Tedy odbory jednotlivých krajských ředitelství Policie v rámci SKPV, které spolu s útvary s celostátní působností odhalují, objasňují a vyšetřují nejzávažnější trestnou činnost nejen na území České republiky, ale i trestnou činnost s mezinárodním přesahem.

Oprávněným k využití OPP může být z ustanovení § 91 a § 92 z. o Policii na základě mezinárodních smluv rovněž příslušník zahraničního bezpečnostního sboru. Ten může za podmínek, v rozsahu a způsobem stanoveným mezinárodní smlouvou, vykonávat oprávnění a povinnosti policisty na území České republiky. Se souhlasem policejního prezidenta a příslušného orgánu cizího státu lze využít

³⁹ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1179-1180.

⁴⁰ Pokyn Policejního prezidenta č. 15/2016 o operativně pátrací činnosti a zřizování pracovních týmů a pracovních skupin, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1988.

v rozsahu a za podmínek stanovených z. o Policii nebo jiným právním předpisem příslušníka zahraničního bezpečnostního sboru jako agenta k provedení předstíraného převodu, ke sledování osob a věcí, k použití zabezpečovací techniky, k provedení zákroku proti pachatelům závažných trestných činů, k zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti při řešení mimořádných bezpečnostních situací nebo k zajištění bezpečnosti chráněných prostor a objektů nebo osob chráněných podle tohoto zákona.⁴²

2.1.3 Účel použití operativně pátracích prostředků

Účelem použití OPP je odhalení trestných činů, jejich pachatelů a opatření informací a důkazů k prověření a prokázání, zda došlo ke spáchání trestného činu v konkrétním trestním řízení.⁴³ Policejní orgány pouze dokumentují jednání pachatelů trestných činů, případně dalších osob, jestliže jejich jednání má význam pro posouzení věci. Nesmí však při použití OPP trestnou činnost vyprovokovat nebo se aktivně podílet na vytváření skutkového děje tak, aby vzbuzovaly, vytvářely či usměrňovaly do té doby neexistující vůli v pachatelích úmysl trestný čin spáchat. Nepřipouští se navádění jiného, aby trestný čin spáchal nebo posilování vůle ke spáchání jakoukoliv formou, např. i psychické pomoci a rovněž tak je nepřípustné bránit v rozhodnutí upustit od dalšího páchaní trestné činnosti. Rozdílná je pak zákonem dovolená činnost policie, která spočívá ve sledování a utváření podmínek pro realizaci (dokončení, dokonání) již páchané trestné činnosti.⁴⁴

2.1.4 Princip subsidiarity a proporcionality při použití OPP

Princip subsidiarity a princip proporcionality při použití operativně pátracích prostředků výstižně popisuje Ústavní soud ve svém odůvodnění usnesení sp. zn. IV. ÚS 662/17 takto: „*Operativně pátracími prostředky dle § 158b a násl. tr. řádu dochází k zásahu do práva na respektování soukromého a rodinného života, jakož i do práva na ochranu soukromí v tzv. prostorové dimenzi. Děje se tak však toliko a výlučně v zájmu ochrany demokratické společnosti jako takové, případně*

⁴² § 92 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR – znění od 28. 6. 2022.

⁴³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1180.

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1991.

v zájmu ústavně zaručených základních práv a svobod jiných a výhradně na základě zákona (srov. článek 8 odst. 2 Úmluvy, článek 7 Listiny či článek 12 odst. 1, 3 Listiny). Mezi takové zájmy zajisté spadá i nezbytnost daná obecným zájmem na ochraně společnosti před trestnými činy a dále tím, aby takové činy byly zjištěny a jejich pachatelé spravedlivě potrestáni (§ 1 tr. řádu).

Garance ochrany dotčených základních práv, resp. požadavek jejich šetření ze strany orgánů činných v trestním řízení a zasahování pouze v odůvodněných případech, na základě zákona a v nezbytné míře (článek 1 odst. 1 Ústavy, článek 2 odst. 2 a článek 4 odst. 4 Listiny § 2 odst. 4 věta třetí tr. řádu), je v případě institutu sledování osob a věcí dle § 158d tr. řádu zajištěna stanovením podmínek jeho využití.

Tak především je policejní orgán oprávněn použít jakýkoliv operativně pátrací prostředek pouze za předpokladu, že jde o řízení o úmyslném trestném činu (§ 158b odst. 1 tr. řádu). Používání operativně pátracích prostředků nesmí sledovat jiný účel než získání skutečností důležitých pro trestní řízení a tyto prostředky je možné použít pouze tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo. Práva a svobody osob lze při jejich použití omezit jen v míře nezbytně nutné (§ 158b odst. 2 tr. řádu). Podmínky stanovené trestním řádem vyjadřují základní požadavek, aby prostředky, jimiž je zasahováno do základních práv, byly používány v míře nezbytné, a to jednak s ohledem na účel trestního řízení (§ 1 tr. řádu) a jednak s respektem k dotčenému právu (nejčastěji půjde o právo na soukromí). Limity zásahů do dotčených základních práv a svobod tedy vyplývají ze zásady proporcionality.⁴⁵

2.1.5 Neodkladnost použití OPP a státní zástupce

Jestliže jsou dány důvody k použití OPP dle § 158b až 158f tr. řádu, a nelze-li pro ohrožení účelu trestního řízení rozhodnutí o jejich použití odložit na dobu, kdy věc převezme k prověřování příslušný policejní orgán, státní zástupce projedná jejich použití bezodkladně s vedoucím policejního orgánu nebo útvaru policie pověřeného prováděním OPP. V závažných případech a nejde-li o použití agenta, je státní zástupce oprávněn jim uložit použití operativně pátracích prostředků.

⁴⁵ Usnesení ústavního soudu ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. IV.ÚS 662/17.

V těchto případech lze udělit povolení elektronickou poštou pouze prostřednictvím šifrované komunikace. Provedl-li policejní orgán předstíraný převod či sledování osob a věcí z důvodu neodkladnosti bez předchozího písemného povolení státního zástupce a o povolení dodatečně požádal, státní zástupce neprodleně přezkoumá zákonnost provedeného úkonu, včetně důvodů, pro které si policejní orgán povolení nevyžádal předem.⁴⁶

2.1.6 Operativně pátrací prostředky jako důkazy v trestním řízení

Vyjmenované OPP nejsou samy o sobě důkazem, ani důkazním prostředkem. V § 158b odst. 3 tr. řádu je výslovně uvedeno, že jako důkaz při použití OPP lze využít zvukové, obrazové a jiné záznamy.⁴⁷ Ve smyslu jiných záznamů jsou míněny záznamy získávané prostřednictvím jiných technických prostředků, jako jsou počítače, počítačové datové sítě, elektronická pošta, laserová technika a další moderní i v budoucnu objevené techniky. Použití těchto metod se předpokládá zejména u institutu sledování osob a věcí. Celkově jde o technické záznamy získávané přímo při úkonu spočívajícím v používání některého OPP. Pokud nebyly využity technické prostředky k zaznamenání úkonu v rámci použití OPP a v důsledku toho není k dispozici zvukový nebo obrazový záznam doplněný protokolem dle § 55 a násl. tr. řádu, je třeba vyslechnout osoby, které OPP používaly, jako svědky. Případně za splnění podmínek použití institutu utajeného svědka dle § 55 odst. 2 tr. řádu. Splněním podmínek k získáním záznamů odpovídajícím způsobem dle ustanovení tr. řádu, obecně § 158b odst. 2 a konkrétních ustanovení jednotlivých OPP, lze záznamy použít jako důkazy v dalších stádiích trestního řízení, včetně hlavního líčení v řízení před soudem.⁴⁸

⁴⁶ Srov. čl. 17 Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1180.

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1993-1994.

2.1.7 Použití OPP po zahájení trestního stíhání a po podání obžaloby

Trestní řád v § 158f umožňuje použití OPP i v dalších fázích trestního řízení, je-li k tomu důvod. Po zahájení trestního stíhání se postupuje dle § 158b až 158e tr. řádu podle ustanovení konkrétního operativně pátracího prostředku, který bude pro tento účel použit. Protože si OPP zachovávají svoji povahu i ve fázi vyšetřování, nejde tedy o vyšetřovací úkony a nevztahuje se na ně ustanovení § 165 odst. 2 tr. řádu. Jelikož z hlediska použití OPP nejde o důkazní prostředek, nelze ani připustit účast obhájce obviněného na jejich provádění, a proto také není o tomto úkonu vyrozumíván. Jak už bylo uvedeno, důkazními prostředky v této souvislosti jsou zvukové, obrazové nebo jiné záznamy získané při použití OPP. V řízení po podání obžaloby, případně po návrhu na schválení dohody o vině a trestu, je rozhodnutí o použití OPP plně v pravomoci předsedy senátu příslušného soudu. Ten je takto oprávněn postupovat i bez návrhu státního zástupce, to však nevylučuje možnost státnímu zástupci takový návrh podat. Pokud se v ustanovení § 158b – 158e tr. řádu hovoří o státním zástupci nebo soudci, pak předseda senátu příslušného soudu bude vykonávat všechny pravomoci jim svěřené i povinnosti jim zákonem uložené.⁴⁹

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2030.

2.2 Předstíraný převod

2.2.1 Obecné vymezení

Uvedený OPP je zakotven v § 158c tr. řádu. Pod pojmem předstíraný převod se rozumí předstírání koupě, prodeje, nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci, a to takové, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřípustné, která pochází z trestného činu nebo je určena ke spáchání trestného činu. Předstíraný převod lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. V případě, že věc nesnese odkladu, lze předstíraný převod provést i bez povolení, avšak policejní orgán je povinen o povolení bezodkladně požádat. Pokud toto povolení do 48 hodin neobdrží, je povinen provádění předstíraného převodu ukončit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. O předstíraném převodu pak sepíše policejní orgán záznam, který do 48 hodin doručí státnímu zástupci.⁵⁰

Předstíraný převod je rovněž upraven závazným pokynem policejního prezidenta č. 197 ze dne 30. 12. 2008, kterým se upravuje postup při dožádání a provádění předstíraného převodu, ve znění pozdějších předpisů. Protože je předpis určen k použití pro vnitřní potřebu, nelze ho dále publikovat pro potřeby této práce.

Žádost o provedení předstíraného převodu předkládají policisté oprávněného útvaru z organizačního článku SKPV. Samotné provedení předstíraného převodu je v kompetenci Útvaru speciálních činností SKPV, jakožto servisní složky Policie České republiky. Tento útvar dále zajišťuje v rámci svého služebního plnění použití agenta a zabezpečuje krycí doklady. Díky charakteru své činnosti je zvlášť určeným útvarem ve smyslu zákona o ochraně utajovaných informací⁵¹, tudíž téměř veškerá jeho činnost je předmětem utajení.⁵²

Předstíraným převodem je umožněno pověřenému policejnímu orgánu provést předstírání právního úkonu, tedy předstírání smlouvy, spočívající v koupi, prodeji nebo jiném způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci. Tímto se

⁵⁰ Srov. § 158c zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád – znění od 1. 1. 2023.

⁵¹ Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti – znění od 1. 2. 2022.

⁵² Policie České republiky: *Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování*. [online]. [cit. 14. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skvv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

rozumí například i darovací smlouvy nebo nabytí věci v dědickém řízení. Z hlediska předstírání předmětného převodu nezáleží na tom, kterým právním předpisem by se tyto smlouvy řídily. Jde o jisté prolomení zásady právní jistoty, která by měla takový úkon zaručovat z hlediska platnosti. Smlouva je ale od samého počátku neplatná. Vzhledem k veřejnému zájmu jde však ze zákona o povolený zásah státu, jehož smyslem je odhalení, prověření nebo prokázání úmyslného trestného činu, který bezprostředně souvisí s tímto převodem.⁵³

2.2.2 Předmět předstíraného převodu

Věci, které se mohou stát předmětem předstíraného převodu, jsou rozděleny do čtyř kategorií.

A, jsou to věci, ke kterým je třeba zvláštní povolení. Jejich nabytí, držení nebo nakládání s nimi vyžaduje nutný souhlas, průkaz nebo jiný úkon mající povahu povolení ze strany odpovědných státních orgánů. Typicky se jedná o nakládání s omamnými a psychotropními látkami, prekursory a jedy. Dále to mohou být například radioaktivní materiály, střelné zbraně, střelivo, vojenský materiál nebo výbušniny.

B, takové věci, jejichž držení je nepřípustné. Těmi se rozumí takové předměty, které ve své podstatě nesmějí být předmětem vlastnických vztahů nebo držby. Ať jde o zakázané zbraně či střelivo nebo zakázané doplňky ke zbraním, zakázanou vojenskou municí, návykové látky, přípravky nebo prekursory, radioaktivní materiál.

C, věci, které pocházejí z trestného činu. Tyto věci si pachatel přivlastnil neoprávněně tím, že spáchal úmyslný trestný čin. Případně věci, které byly trestným činem vyrobeny (např. padělané peníze) nebo trestným činem získány (např. úplatek, majetkový prospěch). Přitom není třeba nezvratné jistoty, že věc z trestného činu pochází, ale stačí pouze předpoklad, který se zakládá na předešlém provedeném šetření, zjištění nebo na základě dříve zajištěných důkazů.

D, věc určená ke spáchání trestného činu. Pachatel si takové věci opatřuje za účelem spáchat trestný čin nebo už byla ke spáchání trestného činu užita. Pokud

⁵³ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1995-1996.

tedy nedošlo použitím takové věci k jejímu vyčerpání, případně má pachatel v úmyslu užití věci při dalším páčání trestné činnosti. Takovými věcmi mohou být například upravené nástroje, varny na výrobu omamných a psychotropních látek, padělatelské náčiní. Podobně jako u věcí pocházejících z trestného činu i zde není vyžadována nezvratná jistota o věci určené ke spáchání trestného činu.

Jako předmět předstíraného převodu nemusí sloužit pouze věci movité, ale mohou to být rovněž různá plnění, služby nebo odměny za ně. Naopak takovým předmětem nemohou být některá osobnostní práva, lidský život, zdraví, případně jiné zásahy do tělesné integrity člověka. Např. v souvislosti s předstíraným převodem nelze přijmout „objednávku“ na nájemnou vraždu.⁵⁴

2.2.3 Zákonné podmínky použití předstíraného převodu

Aby mohl státní zástupce souhlasit s povolením předstíraného převodu, případně ho mohl dodatečně povolit, musí jeho provedení splňovat zákonné podmínky. Předstíraný převod může být proveden už před zahájením trestního řízení jako *neodkladný nebo neopakovatelný úkon* ve smyslu § 158 odst. 3 a dle § 160 odst. 4 tr. řádu. Po provedení těchto úkonů policejní orgán sepíše záznam a odešle státnímu zástupci, čímž bylo prakticky trestní řízení započato. Dalšími předpoklady použití jsou podle § 158b odst. 1 tr. řádu vedení trestního řízení ve věci *úmyslného trestného činu*. K provedení předstíraného převodu je oprávněný *pověřený policejní orgán*, za dodržení zásady zákonnosti, tedy *na základě zákona a v souladu se zákonem*. Předstíraný převod musí být zaměřen výhradně na *získání skutečností důležitých pro trestní řízení* o trestném činu, pro který se toto řízení vede. A to dle principu subsidiarity, tedy že předstíraný převod musí být *použit jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo* dle § 158b odst. 2 tr. řádu. V průběhu úkonu dbát na *minimalizaci omezení základních práv a svobod a jen v odůvodněných případech na základě zákona a v míře nezbytné pro zajištění účelu trestního řízení*. Nezbytná míra se vztahuje na intenzitu zásahu i na délku, na což odkazuje nejenom § 158b odst. 2, ale i § 2 odst. 4 tr. řádu. *Z hlediska zákonnosti předstíraný převod podléhá jednak předchozímu písemnému povolení státního zástupce, nejde-li výjimečně*

⁵⁴ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1181-1182.

o neodkladné provedení a jeho následné dodatečné povolení, ale z druhé strany jde i o *kontrolu provedeného úkonu na základě záznamu*, který státní zástupce obdrží po provedení předstíraného převodu od oprávněného policejního orgánu.⁵⁵

2.2.4 Povolení k předstíranému převodu

Jak je již uvedeno v paragrafovém znění tr. řádu, § 158b odst. 2, předstíraný převod lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Jde o formu opatření, proto není přípustná stížnost a nemusí se doručovat. Povolení má výhradně písemnou formu. Jiná forma povolení se z podstaty utajení užití toho OPP prostředku nepřipouští, i když je možné předstíraného převodu užít i jako neodkladného nebo neopakovatelného úkonu.⁵⁶

Jistá výjimka spočívá v provedení předstíraného převodu bez předchozího souhlasu státního zástupce, jestliže daná věc nesnese odkladu. O takové povolení ale musí policejní orgán bezodkladně dodatečně požádat. Tzn. v co nejkratší době s přihlédnutím k povaze a závažnosti věci, aby státní zástupce mohl věc náležitě prozkoumat a dodatečně povolení vydat. V případě, že policejní orgán povolení do 48 hodin neobdrží,⁵⁷ je povinen vykonávání tohoto převodu ukončit a informace, které se v souvislosti s ním dozvěděl, nesmí žádným způsobem použít.⁵⁸

Státní zástupce vydá souhlas policejnímu orgánu na základě znalosti skutkového stavu a je-li to možné po přezkoumání spisového materiálu, byť i prostřednictvím ETŘ. Pokud při udělení souhlasu spis nepřezkoumal, ověří při nejbližším přezkoumání či prověrce spisu, zda skutečnosti uvedené v žádosti o předchozí souhlas odpovídaly dosavadním skutkovým zjištěním a zda byl povolený úkon proveden v souladu se zákonem. Dále přezkoumá úkony provedené bez předchozího souhlasu a proč věc nesnesla odkladu a zda skutečně nebylo možno

⁵⁵ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1182-1183.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1998.

⁵⁷ Srov. dobu výkladu stanovení počátku lhůty 48 h. ŠÁMAL, Pavel v komentáři k tr. řádu na str. 1999 uvádí počátek lhůty okamžikem, kdy státní zástupce obdrží žádost policejního orgánu o povolení. V komentáři tr. řádu autor DRAŠTÍK, Antonín na str. 1185 považuje za rozhodnou dobu, kdy došlo nebo mělo dojít k předstíranému převodu.

⁵⁸ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1183.

souhlasu dosáhnout. Má-li státní zástupce vyslovit dodatečný souhlas k rozhodnutí policejního orgánu, musí být splněny podmínky pro provedení těchto úkonů k vydání souhlasu již v době jejich provádění.⁵⁹

Při vydání povolení k předstíranému převodu dbá státní zástupce, aby jeho provedením nebylo nepřijatelným způsobem zasahováno do jednání osob, vůči nimž má být úkon použit, zejména aby nebyly podněcovány k trestné činnosti, již dosud nepřipravovaly, ani se o ni nepokusily. V povolení je mj. označen OČTŘ, který zajistí provedení daného úkonu, popis skutku nebo skutkových okolností, pro které se vede trestní řízení. Součástí jsou i údaje o předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci a způsob provedení předstíraného převodu, pokud to vzhledem k jeho povaze a okolnostem případu přichází v úvahu. Dále odůvodnění, že provedením předstíraného převodu mají být získány konkrétní skutečnosti důležité pro trestní řízení, že jej lze použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo.⁶⁰

2.2.5 Záznam o provedení předstíraného převodu a jeho náležitosti

Dle § 158 odst. 4 tr. řádu sepíše policejní orgán o provedeném předstíraném převodu záznam, který do 48 hodin odešle státnímu zástupci. Záznam by měl obsahovat okolnosti, za kterých došlo k předstíranému převodu, mezi kterými osobami se uskutečnil, v čem konkrétně předstíraný převod spočíval, tedy hlavně v jeho předmětu. Státní zástupce poté záznam přezkoumá, zda byl úkon proveden v souladu se zákonem. Jestliže zjistí nedostatky, písemně na ně upozorní příslušného nadřízeného policejního orgánu. Záznam však primárně neslouží jako důkazní prostředek v pozdějších stádiích trestního řízení, ale především k informaci státnímu zástupci. Pokud byly během provádění předstíraného převodu pořízeny zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, je třeba je opatřit protokolem dle § 55 tr. řádu, aby mohly být použity jako důkaz. Jestliže ale takové záznamy během úkonu nebyly pořízeny, je třeba osoby, které OPP používaly,

⁵⁹ Srov. čl. 25 Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Tamtéž, srov. čl. 18.

vyslechnout jako svědky. Vzhledem k povaze tohoto procesního úkonu, a jsou-li splněny podmínky, je na místě využít institut utajeného svědka dle § 55 odst. 2 tr. řádu. Případně lze využít konkrétnější ustanovení § 102a tr. řádu, jehož smyslem je výslech osoby jako svědka služebně činné v policejním orgánu, případně policisty jiného státu, který přímo provádí předstíraný převod nebo další osoby, které se na něm podílejí. Podoba i totožnost takovýchto vyslýchaných osob jsou zpravidla utajeny. Státní zástupce může na základě vyjádření příslušného ředitele bezpečnostního sboru navrhnout provedení výslechu policisty jako svědka bez utajení totožnosti nebo podoby. To však lze pouze ve výjimečném případě a za podmínky, že v důsledku výslechu nehrozí újma na životě, zdraví nebo další služební činnosti policisty, anebo k ohrožení života nebo zdraví osoby jemu blízké. Provedení předstíraného převodu lze dosáhnout i jinými technickými prostředky, včetně technických a přírodovědných kriminalistických metod, které lze doložit příslušným odborným vyjádřením, případně znaleckým posudkem.⁶¹

2.2.6 Vybrané problémy provádění předstíraného převodu

Vzhledem k povaze podstaty předstíraného převodu, jehož smyslem je především předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci, za účelem zejména získání důkazu k odhalení trestného činu a jeho pachatele, je ze strany Policie třeba dbát určitých pravidel a dodržování mezí zákona, aby nedošlo k tzv. *policejní provokaci*. Problematika policejní provokace je často spojena i s osobou agenta, které se budu rovněž věnovat.

Pojem policejní provokace není vymezen v rámci trestního řádu, ani z. o Policii, ale upravuje ho řada judikátů nejen Ústavního soudu a Nejvyššího soudu České republiky. Průlomová rozhodnutí přináší v této problematice i Evropský soud pro lidská práva. Za velmi výstižnou definici pojmu policejní provokace lze považovat stanovisko kolegia Nejvyššího soudu, které popisuje policejní provokaci jako *„aktivní činnost policie, která směřuje k podněcování určité osoby (fyzické či právnické) ke spáchání konkrétního trestného činu s cílem získat usvědčující důkazy a vyvolat její trestní stíhání, a jejímž důsledkem je vzbuzení úmyslu*

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 1999-2000.

spáchat trestný čin podněcovanou osobou, ačkoliv předtím tato osoba žádný takový úmysl neměla.

Policejní provokací je i taková aktivní činnost policie, jíž dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu podněcovanou osobou, či k jiným způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, zejména pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byť by jinak tato osoba byla k spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta.“⁶² Z uvedeného vyplývá, že policista provádějící předstíraný převod se musí chovat tak, aby nezavdával podnět k páchání trestné činnosti, ale pouze využil záměru osoby provést trestné jednání, např. prodej drogy, ke kterému by došlo i bez přičinění utajeného policisty. A dále, že policista nesmí podněcovat tuto osobu k takovému jednání, kterým by zvyšoval rozsah jeho spáchaného jednání, a to by tak mělo za následek vyšší trestní sazbu. Z uvedeného stanoviska také vyplývá, že důkaz získaný na základě prokázané policejní provokace se proti vyprovokované osobě stává absolutně neúčinným, tudíž v trestním řízení nemůže být vůbec využit.

Níže je uvedeno několik příkladů rozhodnutí soudů, které posuzovaly námitky stěžovatelů ve smyslu překročení pravomoci policisty při provádění předstíraného převodu, z nichž u některých byl procesní úkon odmítnut s odůvodněním, že šlo o policejní provokaci.

Jedním z důležitých a přelomových rozsudků byl rozsudek ESLP ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku, kde došlo ze strany tajných policistů k oslovení muže podezřelého z užívání drog. Tento podezřelý pak oslovil p. Teixeira, aby požadované drogy sehnal. Cílem tajných policistů byla identifikace překupníků. Teixeira drogu sehnal, načež byli všichni během předání zadrženi. V tomto případě ESLP konstatoval, že se policisté neomezili na čistě pasivní přezkoumání činnosti pana Teixeira de Castra, ale působili na něj vlivem, který ho podnítil ke spáchání trestného činu. Proto soud dospěl k závěru, že činnost policistů překročila meze činnosti infiltrovaných agentů, jelikož vyprovokovali trestný čin a nic nenasvědčovalo tomu, že by k jeho spáchání došlo i bez zásahu policistů.⁶³

⁶² Stanovisko kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

⁶³ Rozsudek ESLP ze dne 9. 6. 1998, Teixeira de Castro v. Portugalsko (č. stížnosti 25829/94).

Na tento rozsudek se následně odkazují i další rozsudky a nálezy českých soudů. Jedním z důležitých je i náleze ÚS sp. zn. II. ÚS 710/01, který pomáhá nastavení a posuzování mantinelů při provádění předstíraného převodu. V tomto případě byl posuzován pokus prodeje zbraní, příslušenství ke zbraním a střeliva. Za pomoci předstíraného převodu věci chtěli policisté zjistit roli podezřelých osob i další zainteresované osoby, které zbraně dodávaly. Obchod se uskutečnil, avšak po vzájemném předání zbraní a peněz policisté odhalili svoji totožnost a stěžovatele i dalšího podezřelého zadrželi. V důsledku tohoto skutkového stavu byli oba obviněni a následně také odsouzeni za trestný čin nedovoleného ozbrojování. Městský soud v Praze muže odsoudil za nedovolené ozbrojování a Vrchní soud v Praze odvolacím řízením tento rozsudek potvrdil. Došlo k podání ústavní stížnosti, které Ústavní soud ve svém nálezu vyhověl s tím, že policisté se neomezili při použití OPP na čistě pasivní přezkoumání údajně páchané trestné činnosti, ale působili na odsouzeného a zprostředkovaně i na stěžovatele vlivem, který je přivedl ke spáchání trestného činu, za nějž byli odsouzeni. Nic nenasvědčuje tomu, že by stěžovatel trestný čin spáchal i bez zásahu policie. Na základě zmiňovaného rozsudku Evropského soudu ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku, je takový postup policejních orgánů vybočením z přesně vymezených hranic, v jejichž rámci má probíhat zákonný a zároveň spravedlivý proces zaručený čl. 6 odst. 1 Úmluvy. V této věci proto Ústavní soud konstatoval, že zásah policistů a jeho použití v trestním řízení zbavilo stěžovatele práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Dále Ústavní soud uvedl, že *„pověřený policejní orgán může využít operativně pátrací prostředky pouze v souladu se zákonem, jen je-li dostatečně odůvodněno podezření, že je páchán nebo byl spáchán úmyslný trestný čin. Nesmí jejich využíváním vyvolat trestnou činnost nebo se jiným způsobem aktivně podílet na utváření skutkového děje tak, aby podněcoval či usměrňoval do té doby neexistující úmysl pachatele daný trestný čin spáchat. Je nepřípustné, aby policejní orgány jako orgány státu naváděly jiného ke spáchání trestné činnosti, posilovaly jeho vůli spáchat trestný čin či mu jakoukoli formou pomáhaly. Je totiž nepřípustným porušením čl. 39 LZPS, pakliže jednání státních orgánů (Policie České republiky) se stává součástí*

skutkového děje, celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestné jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu)".⁶⁴

Příkladem pro správné provedení předstíraného převodu může být usnesení Ústavního soudu, sp. zn. I.ÚS 411/04, který zamítl stížnost ve věci námitky na jednání policistů nad rámec předstíraného převodu při nabídce a prodeji padělaných bankovek. Jednání stěžovatele bylo opakované, aktivní a bylo motivováno výhradně jeho ziskuchtivostí, nikoliv údajným "nátlakem" policie. Jako odůvodnění Ústavní soud uvedl, že policie vstoupila do nelegálního obchodního jednání, které by se uskutečnilo i bez jejího zákroku. Jednání policie směřovalo výhradně k získání informací, důležitých k odhalení a objasnění předmětného trestného činu a záměr stěžovatele neiniciovalo. Samotná skutečnost, že pachatel v tomto případě jednal v omylu o skutečné identitě osob kupujících padělané bankovky, není pro posouzení trestnosti relevantní.⁶⁵

V případě Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 11 Tdo 730/2015, je vymezen charakter tzv. „nedovolené policejní provokace“ tak, že se jedná o „*námitku procesního charakteru, neboť obviněný zpochybňuje zákonnost provedených důkazů a na nich založených skutkových zjištění na podkladě tvrzeného nezákonného postupu policejních orgánů.*“ Pokud by byla existence policejní provokace zjištěna, jednalo by se o vadu, která by zasahovala do práva obviněného na spravedlivý proces. V usnesení se dále uvádí, že o policejní provokaci nejde, „*netvoří-li aktivita příslušníků policie nebo pověřených osob v probíhajícím ději trestného jednání podstatný nebo určující prvek trestného činu a jestliže sám pachatel si počínal aktivně a cílevědomě, např. iniciativně navazoval kontakty se spolupachateli nebo s poškozenými, navrhoval způsob spáchání činu, rozhodoval o místě činu, o způsobu spáchání a utajování, o konspiraci, anebo jestliže požadoval či nabízel konkrétní množství předávané věci či konkrétní cenu apod.*“ Uvedené odůvodnění usnesení pak lze vztáhnout pro použití OPP jak formou předstíraného převodu, tak i na použití agenta, který při své činnosti vázán stejnými pravidly.⁶⁶

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II.ÚS 710/01.

⁶⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2005, sp. zn. I.ÚS 411/04.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 730/2015.

Z usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 1051/2016 vyplývá jisté negativní vymezení tím, že o policejní provokaci či nepřipustnou ingerenci policejního orgánu do skutkového děje nemůže jít za situace, kdy policie pouze reaguje na již projevený zájem pachatele uskutečnit trestné jednání (např. nelegální obchod se střelnými zbraněmi a střelivem) a jestliže k tomu policejní orgán případně využije některé aktivity, s nimiž zákon počítá, např. předstíraný převod podle § 158c tr. řádu a použití agenta podle § 158e tr. řádu.⁶⁷

Jelikož je v praxi prakticky souběžně využíván institut předstíraného převodu s využitím agenta, komplexně se problémem policejní provokace, kdy agent využívá ke své činnosti i předstíraný převod, zabývá Ústavní soud ve svém nálezu, sp. zn. I. ÚS 4185/16. *„Povahovým rysem institutů agenta a předstíraného převodu je nutnost aktivity policejních orgánů ještě před tím, než dojde ke spáchání trestného činu. Je zjevné, že má-li předstíraný převod splnit svůj účel, nelze vyloučit, že osobou navrhuující předstíranou koupi nebo prodej bude agent. Zejména v případech, kdy se jedná o vysoce sofistikovaně organizovanou trestnou činnost, která se odehrává skrytě, bez přímé oběti, se takovému postupu agenta nelze vyhnout. Bez přítomnosti příslušníků bezpečnostních složek bezprostředně před a při protiprávním jednání, by zpravidla nebylo možné proniknout do uzavřeného okruhu osob podílejících se na trestné činnosti.“* V pokračování tohoto odůvodnění Ústavní soud upozorňuje na potřebu stanovit hranice, při jejichž překročení se jedná o nedovolenou policejní provokaci, nikoliv o zákonný prostředek k odhalení trestné činnosti. Pro jednání policejních orgánů ve vztahu k agentovi a předstíranému převodu tak stanovuje jakýsi návod na dodržování mantinelů, aby nebylo zavdáváno podezření na policejní provokaci. A to tím, že *„před nabídkou předstíraného převodu by mělo existovat důvodné podezření, že oslovený takový obchod na rozdíl od běžného občana přijme. Agent nesmí v nevinné mysli vzbudit úmysl spáchat trestný čin. Nabízený převod se nesmí vyznačovat neobvyklými, zvláště výhodnými podmínkami pro osloveného (kupř. nabízení drogy za výrazně nižší cenu, než je obvyklé). Agent nesmí oslovenému nabízený obchod vnucovat ani používat žádný způsob nátlaku, aby dosáhl uskutečnění předstíraného převodu. Agent nesmí přesvědčovat osloveného*

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1051/2016.

o tom, že nabízený obchod je legální, nebo že nehrozí žádné nebezpečí jeho odhalení.“⁶⁸

Problematika policejní provokace v rámci použití agenta a předstíraného převodu byla, je a bude dle mého názoru předmětem mnoha soudních sporů. Na policejních orgánech, které tyto dva význačné instituty v trestním řízení využívají, je, aby dbaly na respektování nastavených mantinelů existující soudní judikaturou. Neboť nedodržení těchto pravidel může mít za následek absolutní neúčinnost důkazu při soudním jednání a zbytečně by tak mohlo dojít k ohrožení objasnění většinou závažné trestné činnosti, resp. nepotrestání pachatelů. Zároveň se domnívám, že ze strany obžalovaných bude vždy snaha o znevěrohodnění tohoto procesního úkonu, případně odmítání získaného důkazu pro jeho neoprávněnost, jakmile se o použití těchto OPP v trestním řízení dozví. A to z důvodu, že ho budou považovat za slabý článek řetězce důkazů, který budou moci zpochybnit.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 3. 2018, sp. zn. I. ÚS 4185/16.

2.3 Sledování osob a věcí

2.3.1 Obecné vymezení sledování osob a věcí

Co se týká všech vyjmenovaných OPP, je sledování osob a věcí (dále jen „sledování“) bez pochyby tím nejrozšířenějším a zároveň nejpoužívanějším prostředkem, který efektivně napomáhá k odhalování a objasňování trestné činnosti, ke zjišťování pachatelů, ale také zejména k dokumentaci pro účely trestního řízení.

V rámci Policie České republiky je sledování vyžadováno dle závazného pokynu policejního prezidenta č. 209/2008,⁶⁹ avšak vzhledem k jeho využití pouze pro vnitřní potřebu nelze jeho obsah dále publikovat. Výkon sledování zajišťuje mj. Útvar zvláštních činností SKPV, jakožto útvar s celorepublikovou působností. Kromě výkonné pravomoci má útvar i metodickou působnost v problematice sledování osob a věcí. Vzhledem k výlučné působnosti v oblasti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu má nezastupitelnou roli při soustřeďování podkladových údajů pro zpracování pravidelné statisticko-analytické zprávy, která je pravidelně předkládána Stálé komisi pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací při Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.⁷⁰

Ustanovení o sledování osob a věcí se nachází v § 158d odst. 1 tr. řádu. Tímto pojmem se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Obecně lze rozdělit sledování na dvě základní formy z hlediska provedení, a to na kontaktní sledování prováděné přímo pověřenými policisty speciálních útvarů policie a na technické sledování pomocí různých technických prostředků k tomu určených. V trestním řádu je ale sledování rozděleno a definováno ve třech typech z pohledu zásahu do práv a svobod sledované osoby, případně osob, které přijdou do kontaktu se sledovanou věcí.

⁶⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 209 ze dne 30. 12. 2008, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení.

⁷⁰ Policie České republiky: *Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování*. [online]. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>.

1, jde o obecné sledování osob a věcí, při kterém nejsou pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy dle § 158d odst. 2 tr. řádu. Zároveň sledováním nemůže být zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství apod. dle § 158d odst. 3 tr. řádu. Takovéto sledování může provádět oprávněný policejní orgán bez povolení státního zástupce nebo soudce, nicméně by měl informovat příslušného státního zástupce. Toto sledování je svojí povahou určeno spíše pro operativní účely. Z důkazního hlediska v trestním řízení připadá v úvahu pouze výslech provádějícího policisty jako svědka.⁷¹

2, sledování dle § 158d odst. 2 tr. řádu, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové i jiné záznamy. Tím se rozumí pomocí technického zařízení o průběhu samotného úkonu, tedy v průběhu jeho provádění. Za takový záznam se však nepovažuje pozdější úřední záznam pověřeného policisty, který úkon provedl.

3, sledování, při kterém je zasahováno do ústavně chráněných práv a svobod občanů, dle § 158d odst. 3 tr. řádu. Jde o nedotknutelnost obydlí, zásah do listovního tajemství a zjišťování obsahu jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí, ale také o zásah do nedotknutelnosti jiných prostor a pozemků.⁷²

Využití sledování lze uskutečnit pouze v řízení o úmyslném trestném činu. Spočívá v získávání poznatků o osobách, přičemž nemusí jít pouze o podezřelé. Dále poznatky o věcech, a to takových, které jsou objektem sledování, případně mají vztah ke sledované osobě. Poznatky se získávají utajovaným způsobem zejména před osobami, které jsou sledovány anebo nakládají se sledovanou věcí.⁷³ Sledování se provádí za použití technických prostředků, které umožňují dálkové sledování, jako např. dalekohledy, noktovizory, přístroje využívající infračerveného záření. Mezi technické prostředky se řadí rovněž prostorové odposlechy, přístroje k zjišťování obsahu písemností, zásilek a jiných záznamů, díky kterým zpravidla nedojde k porušení jejich uzavření apod. Sledováním

⁷¹ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1194-1195.

⁷² ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2004.

⁷³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1194-1195.

pomocí jiných prostředků je myšleno vlastní smyslové vnímání oprávněného policisty, který provádí sledování fyzicky. Při tomto pozoruje pohyb a činnost osoby, případně pohyb věci, se kterou nakládají konkrétní osoby.

Omezení v úkonu provádění sledování vymezuje § 158d odst. 1 tr. řádu, kde ve druhé větě zaručuje ochranu komunikace mezi obviněným a obhájcem. Z této ochrany vyplývá, že policejní orgán je povinen záznam s touto komunikací zničit a poznatky, které se během této komunikace a v souvislosti s ní dozvěděl, nijak nepoužít. Komunikací v tomto případě může být jak běžný rozhovor, tak např. monitorovaný telefonní hovor obviněného, případně pomocí písemných zpráv atd. Zároveň však toto ustanovení platí pouze pro případ již zahájeného trestní stíhání dle § 160 odst. 1 tr. řádu, tedy v době, kdy probíhá sledování osoby, proti které bylo vzneseno obvinění. Proto by měl být policejní orgán informován, kdo je obhájcem obviněného. O zničení a nepoužití jde zejména u záznamů zvukových, obrazový nebo jiných, ale netýká se to úředního záznamu či protokolu dle § 55 tr. řádu. Zmíněná komunikace pak nesmí být ani předmětem výslechu policisty pověřeného sledováním.⁷⁴

K prolomení uvedeného práva na komunikaci mezi obviněným a obhájcem však došlo v kauze týkající se prostorového odposlechu všech výslechových cel ve věznicí Brno – Bohunice, které bylo údajně povoleno v roce 2018 soudcem Městského soudu v Brně v rámci sledování osob a věcí dle § 158d tr. řádu, do kterého mj. spadá i prostorový odposlech. Tato kauza je označována za přinejmenším nestandardní postup OČTŘ, neboť i sám trestní řád v § 33 odst. 1 zaručuje právo obviněného, že je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. Původním záměrem mělo být zadokumentování schůzek mezi podezřelým a obviněným, které se měly konat v předmětných výslechových celách. Jenomže v průběhu povoleného sledování se v těchto výslechových celách konalo i mnoho dalších schůzek obhájců s obviněnými, kteří neměli s prověřovanou věcí nic společného. Lze tedy konstatovat, že tímto zásahem do práv obviněného mohlo dojít nejen k porušení výše uvedeného ustanovení tr. řádu, ale také k ohrožení obecného principu práva na spravedlivý proces všech odposlouchávaných osob, kterých se

⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2004-2005.

konkrétní vyšetřování nedotklo. Advokátka JUDr. Denisa Sudolská se ve svém článku v Advokátním deníku domnívá, že nedošlo pouze k excesu jednotlivce, ale k institucionalizovanému postupu, ve kterém došlo k selhání všech zúčastněných aktérů. V tomto případě GIBS, která o úkony žádala, státního zastupitelství a odpovědného soudce. Protože všem těmto aktérům muselo být od začátku zřejmé, že v souvislosti s povoleným odposlechem dojde také k zadokumentování schůzek obviněných s obhájci. Dále autorka poukazuje na možnost, že v rámci tohoto povoleného sledování byly zachyceny konverzace obsahující informace, které mohly OČTŘ použít v jiných trestních kauzách. Odkazuje se při tom na ustanovení § 158d odst. 10 tr. řádu, které umožňuje využití informací i v jiné trestní věci, než které se týká povolení sledování, pokud je ve věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu a za splnění zákonných podmínek. Poukazuje tedy na potřebu zhodnocení postupů OČTŘ, neboť tento postup dle autorky *„představuje zcela zásadní průlom do právní jistoty nejen obviněných, ale i všech potenciálně odposlouchávaných osob ve vazební věznici, neboť svým rozsahem bylo předmětné odposlouchávání výslechových místností jakýmsi „lovem na velryby“ – pod záminkou sledování jednoho konkrétního policisty v jedné konkrétní kauze se mohl policejní orgán dostat po dobu šesti měsíců k nezměrnému rozsahu informací o jiných trestních kauzách, přičemž použitelnost těchto informací může být za určitých podmínek aprobována ustanovením § 158d odst. 10 trestního řádu“* a na tomto základě mohou být takové informace pro OČTŘ podkladem pro vyšetřování.⁷⁵ Uvedenou kauzou se začala zabývat nejenom Česká advokátní komora, ale i Stálá komise Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací. Doposud nebyla tato záležitost dořešena.

⁷⁵ SUDOLSKÁ, Denisa: *Velký bratr ve vazebních věznicích* – Advokacie – Advokátní deník, 2021. [online]. [cit. 31. 1. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/12/17/judr-denisa-sudolska-velky-bratr-ve-vazebnich-veznicich/>.

2.3.2 Podmínky provedení sledování osob a věcí povolené státním zástupcem

Dle § 158d odst. 2 tr. řádu se při sledování, v jehož průběhu mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, vyžaduje písemné povolení státního zástupce, získané před započítím samotného úkonu. To podává oprávněný policejní orgán, který o provedení sledování žádá. Na uvedených záznamech může být zachycena nejen sledovaná osoba, ale i další osoby, které s touto osobou, případně věcí, přijdou do styku. Při tomto způsobu sledování nesmí být zasahováno do soukromí sledované osoby, případně porušovat její zaručená práva, jako např. vstup do obydlí nebo zachování listovního tajemství, ale může být prováděno pouze na místech veřejnosti přístupném.⁷⁶ Z hlediska oprávněnosti sledování je tedy nutné určit podstatu „místa veřejnosti přístupném“, což lze na základě aktuální judikatury a nynější praxe soudů. Tento pojem shrnul např. Nejvyšší soud v odůvodnění svého usnesení pod sp. zn. 7 Tdo 1123/2020, kde uvádí, že *„místem veřejnosti přístupným je každé místo, kam má přístup široký okruh lidí individuálně neurčených a kde se také zpravidla více lidí zdržuje. Takové místo však nemusí být přístupné bez omezení komukoliv a kdykoliv, nýbrž postačí, že je přístupné jen některým osobám určeným např. povahou jejich zaměstnání (př. tovární hala) nebo jinak (př. škola, zdravotnické středisko) a v určitou dobu (např. během otvírací doby, v provozní době apod.)“* Negativně pak vymezuje toto místo, které není veřejnosti přístupné tak, že za takové *„místo není zpravidla pokládána ubytovna, kancelář, studentská kolej; není jím ani byt či jiné prostory v obytném domě (k tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2003, sp. zn. 6 Tdo 220/2003). Za místo veřejnosti přístupné není proto považována ani uzavíratelná část společných prostor např. panelového domu nebo obydlí podobného typu, které je určeno k bydlení více uživatelů nebo vlastníků takového domu. Třebaže jde o společné prostory, jakými jsou chodba apod., možnost vstupu do nich mají toliko osoby zde bydlící nebo ty, které je navštěvují. Závěr, že nejde o místo veřejnosti přístupné je často podporován tím, že tyto prostory bývají uzamykatelné či jinak zabezpečené proti vstupu cizích osob.“* Co se týká

⁷⁶ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1195.

přístupnosti, tak Nejvyšší soud rovněž zdůraznil, že „*trestný čin je spáchán na místě veřejnosti přístupném i tehdy, jestliže se ho pachatel dopustil sice v soukromém prostoru, do něhož není volný přístup, pokud ovšem veřejnost mohla negativně vnímat projevy tohoto jednání z jiného veřejně přístupného místa, např. ze sousedícího pozemku, který nebyl dostatečně oddělen ani oplocením, a nebyla vytvořena ani žádná jiná bariéra zabraňující vizuálnímu pozorování i zvukovému vnímání těchto projevů.*“ Tudiž nemusí být významný vlastnický status takového místa, ale jeho přístupnost širšímu okruhu osob, poloha, umožňující vizuální i zvukové vnímání dějů na něm probíhajících.⁷⁷

Z hlediska státního zástupce je vydávání povolení ke sledování vždy vyžadováno v písemné formě. Stejně tak jako u předstíraného převodu i v naléhavých případech není přípustné povolení telefonicky ani jinými prostředky, vyjma takových, u kterých lze zajistit utajení úkonu, včetně zaručení elektronického podpisu. Není to však jedinou variantou, jak sledování legálně provést. Lze ho též zahájit jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon. Dále nesnese-li věc odkladu, tzn. že účel sledování by mohl být z nějakého důvodu zmařen, lze takové sledování zahájit i bez souhlasu státního zástupce v souladu s § 158d odst. 5 tr. řádu. Zároveň se ale nesmí jednat o případy, kdy má být zasahováno do ústavně chráněných práv osoby, uvedených v § 158d odst. 3 tr. řádu. Policejní orgán je však povinen o takové povolení dodatečně bezodkladně požádat, a pokud je do 48 h. neobdrží, je povinen sledování ukončit. Případný záznam provedený v rámci sledování zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít, a to i v případě, že by dodatečné povolení obdržel až po lhůtě 48 h. Bezodkladně je tedy v co nejkratší době, s přihlédnutím k povaze věci a charakteru konkrétního sledování. Státní zástupce pak po přezkoumání věci dodatečně rozhodne o vydání či nevydání povolení, na což má včetně doručení 48 h. od doby, kdy obdržel žádost od policejního orgánu. Takovéto dodatečné povolení však vydá jen tehdy, jestliže byly splněny podmínky pro provedení těchto úkonů policejním orgánem bez povolení a současně byly splněny i podmínky k vydání tohoto povolení již v době započetí sledování osob a věcí.⁷⁸

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.11.2020, sp. zn. 7 Tdo 1123/2020.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2005-2009.

Státní zástupce při udělování povolení ke sledování, případně také v návrhu na vydání povolení soudce, rovněž přezkoumá, jednak jsou-li dány důvody, ale také zváží přiměřenost zásahu do ústavně chráněných práv a svobod z hlediska účelu, jehož má být tímto způsobem dosaženo, významu sledování pro splnění účelu trestního řízení a závažnosti věci. Z formálního hlediska musí povolení mj. obsahovat zejména označení OČTŘ, který zajistí provedení daného úkonu; popis skutku nebo skutkových okolností, pro které se vede trestní řízení; údaje, z nichž vyplývá důvodné podezření ze spáchání úmyslného trestného činu; konkrétní způsob provádění sledování osob a věcí, pokud to vzhledem k jeho povaze a okolnostem případu přichází v úvahu.

Dále musí být uvedena skutečnost, zda při sledování budou pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, vydává-li se povolení ke sledování osob a věcí. Podává-li se žádost soudci, uvede se skutečnost, že sledováním bude zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo že bude zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků a v jakém rozsahu. V konečném odůvodnění povolení nebo žádosti musí být obsaženy údaje o tom, že sledováním osob a věcí mají být získány konkrétní skutečnosti důležité pro trestní řízení, že je možno je provádět jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo a že se jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon (§ 160 odst. 4 poslední věta tr. řádu). Nezbytné je stanovení doby, po kterou se bude sledování osob a věcí provádět. Tu tr. řád v § 158d odst. 4 stanovuje na dobu nejvýše 6 měsíců, přičemž tuto lhůtu může prodloužit ten, kdo sledování povolil, a to na základě nové písemné žádosti vždy nejvýše na dobu šesti měsíců. Prodlužuje-li státní zástupce dobu povoleného sledování osob a věcí, je povinen vyhodnotit dosavadní výsledky sledování z hlediska účelu, kterého má být tímto úkonem dosaženo. Další dobu sledování prodlouží jen v rozsahu nezbytně nutném. Přitom dbá, aby prodloužení sledování bylo opodstatněno konkrétními důvody, zejména tím, jaké skutečnosti nebo důkazy mají být tímto úkonem zjištěny.⁷⁹

⁷⁹ Srov. čl. 19 Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Povolení ke sledování, ať už státním zástupcem nebo soudcem, je vydáváno formou opatření, nikoliv jako rozhodnutí, tudíž proti němu není přípustné odvolání a není třeba ho doručovat.

2.3.3 Podmínky provedení sledování osob a věcí povolené soudcem

Povolení soudce příslušného soudu je vyžadováno ve třetím typu sledování, které je zakotveno v § 158d odst. 3 tr. řádu. Tzn. v případě, kdy v rámci sledování má být zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků a lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků. Toto povolení se zpravidla vydává na návrh státního zástupce, aby byla zajištěna jeho informovanost o tom, že bude povolením sledování osob a věcí zasahováno do některých ústavně chráněných práv a svobod občanů.

Vzhledem k zásahu do soukromí osoby nelze v tomto případě provádět sledování bez předchozího písemného souhlasu soudce, které je při nedotknutelnosti obydlí výslovně vyžadováno. Na základě nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 (č. 219/2010 Sb.) a dále dle doplnění o stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS-st. 31/10 (č. 426/2010 Sb.) se za nedotknutelné považují i zásahy do jiných prostor a pozemků. *„Ústavní soud je toho názoru, že zejména v dnešní době, kdy autonomní naplňování soukromého života a pracovní či zájmové aktivity spolu úzce souvisejí, nelze činit ostré prostorové oddělení soukromí v místech užívaných k bydlení od soukromí vytvářeného v místech a prostředí sloužících k pracovní či podnikatelské činnosti anebo k uspokojování vlastních potřeb či zájmových aktivit, byť činnosti odehrávající se v prostorech veřejnosti přístupných, resp. neuzavřených, např. podnikatelská činnost, budou moci podléhat jistým omezením, která mohou představovat určitý zásah do práva na soukromý život.“*⁸⁰ Nedotknutelnost je zaručena v LZPS, v čl. 12 odst. 1. Je vymezena tím, že obydlí

⁸⁰ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl.ÚS 3/09.

je nedotknutelné, není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

Na výše uvedený náleze a stanovisko Ústavního soudu se odkazoval i stěžovatel, podle kterého bylo neoprávněně povoleno sledování bytového domu, včetně jeho vnitřních prostor, vydané státním zástupcem dle § 158d odst. 2 tr. řádu, nikoliv soudcem podle § 158d odst. 3 tr. řádu. Podanou žádost dle § 158d odst. 3 tr. řádu totiž okresní soud zamítl s tím, že z žádosti nevyplývá, že bude zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, za které nelze označit společné prostory domu. V tomto případě došlo k podání ústavní stížnosti, ve které se Ústavní soud zabýval otázkou, zda společné prostory domu spadají pod pojem obydlí z hlediska ochrany jeho nedotknutelnosti, a zda je stěžovatel oprávněn domáhat se práva na nedotknutelnost tohoto obydlí. Ústavní soud se vyjádřil tak, že judikatura Ústavního soudu i komentářová literatura stojí na stanovisku, že pod pojem obydlí spadají kromě samotného bytu či domu všechny prostory, k jejichž užívání opravňuje vlastnický titul nebo jiný právní titul, který opravňuje k užívání daného prostoru k bydlení či obývání. Jelikož stěžovatel nedisponoval žádným právem k obývání předmětné nemovitosti, kterou navštěvoval zejména za účelem páchání trestné činnosti, nemohlo tím dojít k porušení práva na nedotknutelnost obydlí. V případě, kdy by stěžovateli svědčilo právo bydlení v bytě nacházejícím se v předmětném bytovém domě, nebylo by jeho právo na nedotknutelnost obydlí porušeno, neboť doktrínou je institut obydlí definován jako prostor sloužící k bydlení (v daném případě byt) a prostory k němu náležející, kterými jsou např. uzamykatelná sklepní kóje, komora, půda, ale nejsou to společné prostory v domě, ve kterém je umístěn příslušný byt. Na uvedeném nic nemění ani závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09, ve kterém Ústavní soud dovedl, že i v případě výkonu prohlídky jiných prostor nezbytně dochází k zásahu do soukromé sféry jednotlivce prostorově vymezené, a pro takový zásah je třeba předchozí povolení soudu. Ústavní soud ve vztahu k zásahu do nedotknutelnosti obydlí hovořil o prohlídce jiných prostor a pozemků (ve vlastnictví osoby, do jejichž práv by mělo být zasaženo), představující specifický institut zakotvený v § 83 tr. řádu, přičemž

pojem "jiné prostory a pozemky" nelze zaměňovat s pojmem vnitřní společné prostory domu.⁸¹

Příkladem na ochranu práva soukromí může být i vnitřní prostor vozidla, neboť sledování spojené se zásahem do jeho vnitřních prostor rovněž podléhá povolení soudce. V případě, že je takové povolení řádně vydáno na prostor konkrétního automobilu, nemá na průběh úkonu vliv ani změna vlastníka vozidla, tudíž není důvod pro ukončení sledování nebo nevzniká potřeba vydání nového povolení ke sledování, pokud je vyhodnocen dosavadní účel a výsledky sledování a nadále trvají důvody pro jeho zachování.⁸²

Jak již bylo řečeno, ochrana soukromí se může týkat nejenom obydlí, ale i jiných prostor, jako jsou kanceláře. Sledování v nich rovněž podléhá povolení soudce, na jehož základě lze např. instalovat potřebné technické zařízení ve smyslu §158d odst. 3 tr. řádu. Pokud nastane situace, že skončí povolení ke sledování a policejní orgán čeká na rozhodnutí soudce o jeho prodloužení, lze takové zařízení dočasně deaktivovat. Následně ho může policejní orgán aktivovat až po obdržení prodloužení povolení ke sledování. Záleží však na konkrétním případě a účelu prováděného sledování, protože pokud hrozí, že takové povolení nebude prodlouženo, měl by policejní orgán technické zařízení demontovat před jeho skončením. Pokud však jde o závažnou trestnou činnost a vzhledem k charakteru a okolnostem prováděného sledování by demontáží zařízení vzniklo riziko odhalení a došlo tak k ohrožení sledovaného účelu, lze zařízení vypnout a vyčkat dalšího rozhodnutí soudu.⁸³

Nutné je povolení soudce ke sledování osob a věcí ve spojitosti se zásahem do listovního tajemství, tajemství jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí, protože i v tomto případě se jedná o zásah do ústavně chráněných práv dle čl. 13 LZPS. Ten zaručuje, že *„nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“*

⁸¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. III.ÚS 2548/20

⁸² Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. III.ÚS 3452/20.

⁸³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2020, sp. zn. III.ÚS 4126/18.

Použitím technických prostředků při provádění sledování osob a věcí k výše uváděným zásahům do soukromí osoby, případně do listovního tajemství, se rozumí zejména prostorové odposlechy, umístění mikrofونů a nahrávacího zařízení do obydlí, dále různá technická zařízení pro zjišťování obsahu korespondence a jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí zpravidla bez porušení jejich uzavření, např. přístroje využívající rentgenové, ultrafialové nebo infračervené paprsky.⁸⁴

I když je vydáno povolení ke sledování osob a věcí, při kterém má být zasahováno do výše uvedených ústavně chráněných práv osob, nesmí takové sledování sloužit k jiným účelům a nahrazovat tak jiné procesní instituty. Ty však může sledování osob a věcí doplňovat a je možné jejich souběžné uplatnění. Jde například o domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků (§ 83 a 83a tr. řádu); zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování (§ 86-87c tr. řádu); odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88-88a tr. řádu). Jestliže je využit prostorový odposlech, je možné zaznamenat rovněž i telefonický hovor prováděný sledovanou, případně jinou osobou, nacházející se v daném místě. Jde o případ využití tzv. hlasitého odposlechu telefonního zařízení. Principem není odposlech a záznam telekomunikačního provozu jako takového, ale pouze jeho projevy navenek, které je možno zachytit za pomoci sledování dle § 158d odst. 3 tr. řádu.⁸⁵

2.3.4 Sledování osob a věcí bez povolení

Tr. řád na základě ustanovení § 158d odst. 6 připouští možnost provést sledování bez povolení státního zástupce i soudce v případě, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. V těchto případech lze tedy provést sledování ve všech třech typech, je-li k tomu dán, pokud možno písemný výslovný souhlas osoby, která má být sledována, případně která vlastní nebo disponuje věcí, která má být sledována. Sledování může být zahájeno až ve chvíli, kdy je takový souhlas udělen. Pokud je nutné ve sledování pokračovat např. z důvodu zjištění pachatelů vydírání a je-li sledování prováděno dle odst. 2 § 158d

⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2006-2007.

⁸⁵ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1195-1196.

tr. řádu, je nutné zajistit případný souhlas státního zástupce, případně soudce, pokud je sledování prováděno dle § 158d odst. 3 tr. řádu. Je-li tento dobrovolný souhlas se sledováním dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví.⁸⁶ Autor komentáře k tr. řádu Draštík se zabývá otázkou, zda je nebo není v takto prováděném sledování zasahováno do práv a svobod jiné osoby než té, která se sledováním souhlasila, neboť z podstaty věci se sledování neomezí v zásadě pouze na souhlasící osobu. Např. v souvislosti s prostorovým odposlechem, kdy osoba navštíví byt, kde souhlasící osoba bydlí, dle jeho názoru nejde o zásah do práv této osoby, protože byt neužívá. Ovšem při spornosti otázky o zásahu do soukromí a práv jiných osob doporučuje v nejednoznačných případech postupovat dle odst. 3 § 158d tr. řádu, tedy zažádat o povolení soudce, případně státního zástupce, pokud by sledování probíhalo ve smyslu § 158d odst. 2 tr. řádu.⁸⁷

2.3.5 Protokol a záznam o sledování osob a věcí

Využití sledování osob a věcí by mělo především sloužit k dokumentaci trestné činnosti a jejich pachatelů. Aby však bylo procesně využitelné, je třeba k pořízeným záznamům vytvořit protokol dle náležitostí v § 55 a 55a tr. řádu. Pořízenými záznamy rozumíme nejen zvukové, ale i obrazové a jiné záznamy. Protokol se zpravidla vytváří dodatečně na základě provedených záznamů a zjištění, zda jsou v nich skutečnosti důležité pro trestní řízení. Obsah protokolu se poté přizpůsobuje konkrétnímu úkonu, avšak jeho obligatorní náležitosti musí být uvedeny vždy. Ve vztahu ke sledování je pak nutné uvést dobu, místo nebo prostory, kde sledování probíhalo, druh provedeného záznamu, popis činnosti sledované osoby případně činnost osoby ve vztahu ke sledované věci apod. Protokol by však za žádných okolností neměl obsahovat skutečnou totožnost pověřených policistů provádějících sledování. V případě potřeby a ověření důležitých skutečností v průběhu trestního řízení, zejména v řízení před soudem, lze takového policistu vyslechnout jako svědka. Vzhledem k charakteru prováděných úkonů v rámci sledování by mělo být využito buď ustanovení § 102a tr. řádu, tedy utajení podoby a totožnosti osoby, která se bezprostředně podílí na

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2009.

⁸⁷ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1197.

předstíraném převodu nebo při použití agenta. Případně pak dle § 55 odst. 2 tr. řádu, jakožto osoby, které by v případě svědecké výpovědi hrozila újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, by měl výslech probíhat v režimu utajeného svědka.⁸⁸ Pokud by v praxi docházelo k tomu, že takto svědčícím policistům by nebyla poskytována adekvátní ochrana, kromě uvedeného nebezpečí by byl ohrožen i další výkon stávající služby. Nadále by totiž nebyli schopni utajit svoji příslušnost k Policii, což je při provádění operativně pátrací činnosti klíčové.

Trestní řád upravuje i případy, kdy při sledování nebyly zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení. V tomto případě dle § 158d odst. 8 tr. řádu vyžaduje, aby takové záznamy byly předepsaným způsobem zničeny. Tato lhůta není trestním řádem nijak upravena, nicméně nejdříve by měl policejní orgán společně se státním zástupcem řádně vyhodnotit, že se v takových záznamech věci důležité pro trestní řízení nenacházejí s vědomím, že některé údaje se jako důležité mohou projevit až s dalšími, později zjištěnými skutečnostmi. Pokud se policejní orgán rozhodne tyto nerelevantní záznamy zničit, vyhotoví o tom protokol, kde bude mj. uveden i způsob zničení.⁸⁹

Nicméně záznamy vznikající v průběhu sledování se zakládají do odpovídajícího svazku (spisu). Práce s nimi podléhá platným právním předpisům o administrativní bezpečnosti a nakládání s utajovanými informacemi.⁹⁰ Po ukončení sledování je svazek uzavřen a začíná tak běžet jeho skartační lhůta, která je v tomto případě 10 let. Po uplynutí této lhůty proběhne skartační řízení a celý spis je skartován.⁹¹

2.3.6 Poskytnutí součinnosti při sledování

V rámci plnění úkolů jsou policejní orgány oprávněny vyžadovat při provádění úkonů sledování součinnost dle § 158d odst. 9 tr. řádu. Ta se týká provozovatelů telekomunikačních činností, jejich zaměstnanců a jiných osob, které se na provozování telekomunikačních činností podílejí. Dále je to pošta, případně osoba provádějící dopravu zásilek. Tuto součinnost jsou povinni poskytovat bezplatně

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2009-2010.

⁸⁹ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1198.

⁹⁰ Vyhláška č. 275/2022 Sb. ze dne 14. 9. 2022, o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací – znění od 1. 1. 2023

⁹¹ Pokyn policejního prezidenta č. 170 ze dne 2. 11. 2015 – spisový řád, ve znění pozdějších předpisů.

policejnímu orgánu, který sledování provádí, a dbát při tom jeho pokynů. Policejní orgán je rovněž ten, kdo určuje způsob a rozsah nezbytné součinnosti. Toto ustanovení však případně nenahrazuje potřebnou žádost o poskytnutí odposlechu a záznamu o telekomunikačním provozu dle § 88 a 88a tr. řádu nebo ustanovení v souvislosti se zadržením, otevřením, záměnou či sledováním zásilky dle § 86-87c tr. řádu apod.

Subjekty, které na základě tohoto ustanovení poskytují součinnost policejnímu orgánu, se nemohou dovolávat mlčenlivosti, kterou jsou jinak dle stanovených zvláštních zákonů vázáni. Takovým zvláštním zákonem může být např. zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, v § 97 odst. 8 nebo zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, v § 16 odst. 7. Veškeré tyto úkony jsou možné až v návaznosti na zahájené trestní řízení.

Policejní orgán ale může podle § 66 odst. 3 z. o Policii, před zahájením trestního řízení, v případech stanovených zákonem a v rozsahu potřebném pro plnění konkrétního úkolu, žádat od právnické nebo fyzické osoby zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací poskytnutí provozních a lokalizačních údajů způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Tyto osoby jsou povinny žádosti vyhovět bez zbytečného odkladu, ve formě a v rozsahu stanoveném jiným právním předpisem.⁹²

2.3.7 Využitelnost záznamů o sledování

Pokud je prováděno sledování, při kterém jsou pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, za podmínek dle odst. 2 § 158d tr. řádu, mohou být takové záznamy využity na základě § 158d odst. 10 tr. řádu i v jiné trestní věci, než ve které bylo sledování původně povoleno. Podmínkou je, že v dané věci je vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo s tím případně musí souhlasit osoba, do jejíž práv a svobod bylo sledováním zasahováno. V takovém případě pak lze záznam pořízený při sledování, spolu s připojeným protokolem, použít jako důkaz. Část komentářové literatury k trestnímu řádu uvádí, že se toto ustanovení netýká sledování, při kterém je zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního

⁹² ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2010-2011.

tajemství nebo zjišťování obsahu jiných záznamů uchovávaných v soukromí. Na příkladu prostorového odposlechu, při kterém by byl zachycen násilný trestný čin, ale původní sledování by bylo povoleno za jiným účelem, uvádí nemožnost využití takového záznamu pro jiné trestní řízení.⁹³ Touto otázkou se zabýval např. i Nejvyšší soud ve svém usnesení pod sp. zn. 8 Tdo 647/2020 nebo ve stejném smyslu v usnesení sp. zn. 7 Tdo 865/2020 s tímto komentářem: „*Ustanovení § 158d odst. 3 tr. ř. neupravuje zvláštní, speciální institut v podobě sledování uskutečněného na základě předchozího povolení soudce, ale pouze klade náročnější podmínky na povolovací proces sledování, při kterém mají být pořizovány záznamy ve smyslu § 158d odst. 2 tr. ř. v případech, kdy má být sledováním zasazeno do vyjmenovaných základních lidských práv a svobod (příčemž může jít o práva či svobody i jiné než sledované osoby). Účelem ustanovení § 158d odst. 10 tr. ř. není nic jiného než s odkazem na ustanovení § 158d odst. 2 tr. ř. zdůraznit, že v jiné věci lze použít za předpokladů zde uvedených jako důkazní prostředek záznam pořízený při sledování a připojený protokol. Záznamy o sledování osob a věcí uvedené v § 158d odst. 2 tr. ř. a připojené protokoly tedy lze použít jako důkazní prostředky i v jiné trestní věci, než je ta, v níž bylo povoleno sledování, je-li i v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo souhlasí-li s tím osoba, do jejíž práv a svobod bylo sledováním zasahováno (§ 158d odst. 10 tr. ř.). To platí jak v případech, kdy bylo sledování povoleno státním zástupcem (§ 158d odst. 2 tr. ř.), tak i tehdy, kdy bylo sledování povoleno soudcem (§ 158d odst. 3 tr. ř.). V případech sledování povoleného soudcem, při němž se zasahuje do nedotknutelnosti obydlí nebo jiných práv uvedených v § 158d odst. 3 tr. ř., je však třeba přípustnost takového důkazního prostředku v jiné věci posuzovat s ohledem na zásadu proporcionality a s respektem k právu na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Přitom je nutno zejména přihlídnout k intenzitě zásahu do práv uvedených v § 158d odst. 3 tr. ř. a k závažnosti trestného činu, o němž se vede řízení v jiné trestní věci.“ Přesto Nejvyšší soud připouští, že část teorie a právní i soudní praxe nejsou v této otázce jednotní a mají opačný názor ohledně nepoužitelnosti záznamů v jiné trestní věci,*

⁹³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1199.

pokud jsou povoleny dle § 158d odst. 3 tr. řádu. Avšak ve svém konečném odůvodnění je Nejvyšší soud považuje za nesprávné. „*Nicméně připustil vzájemné propojení § 158d odst. 2 tr. ř. a § 158d odst. 3 tr. ř., když ani jedno zákonné ustanovení neobsahuje komplexní právní úpravu dané problematiky, ale samy o sobě oba odstavce odkazují i na § 158d odst. 1 tr. ř.*“ Nejvyšší soud se pak ztotožnil s názorem, „*že legislativní odkaz na odstavec 2 obsažený v § 158d odst. 10 tr. ř. je třeba vykládat nikoli jako odkaz na sledování povolené státním zástupcem, ale jako odkaz na sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy. Právě použitelnost takového záznamu v jiné trestní věci totiž dané ustanovení řeší.*“⁹⁴ V souvislosti s ustanovením § 158d odst. 10 tr. řádu by bylo vhodné změnit paragrafové znění k přesnějšímu vytyčení použití záznamů a omezit tak v konečném důsledku tyto nejednoznačné výklady. V návrhu nového trestního řádu, který je v současné době připravován, je tato otázka řešena v obecném použití operativně pátracích prostředků a tento nejednoznačný výklad již neobsahuje.

2.3.8 Vybrané problémy sledování osob a věcí

Jedním z problémů na úseku sledování se zabývá prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc. ve svém odborném článku, kde poukazuje na chybějící právní úpravu prostorového odposlechu v platném trestním řádu. Prostorový odposlech vymezuje jako utajené získávání informací pomocí k tomuto účelu sestrojených speciálních technických prostředků. Jde o zařízení, která mohou zaznamenávat zvuk, obraz, přesný pohyb i činnost sledovaných osob v daném prostoru a čase. Trestní řád v celém svém obsahu pojem „prostorový odposlech“ nedefinuje a je ponechán ve svém vymezení na úrovni nauky a právní praxe. Snahou uvedeného autora je zakotvit ustanovení o prostorovém odposlechu přímo do znění trestního řádu. Ve svém postoji obhajuje všechny OPP, zároveň je označuje za specifické, ofenzivní a zpravidla utajeným způsobem provedené důkazní prostředky, pomocí kterých je možné získávat a zajišťovat věci důležité pro trestní řízení. Je si však třeba uvědomit, že i když jde o efektivní a účinné prostředky, pomocí kterých lze získat objektivní a nezkrácené informace o kriminálním jednání, jsou také svým

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 8 Tdo 647/2020.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 865/2020.

charakterem ofenzivní, silně zasahující do oblasti základních lidských práv. Vzhledem k charakteru prostorového odposlechu ve smyslu operativně pátracího prostředku dle § 158d tr. řádu, je na citlivém zvážení jeho použití v souvislosti s vážným zásahem do práv jednotlivce, práva na soukromí a rodinný život dle čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Použití prostorového odposlechu autor přirovnává z hlediska zásahu do ústavně chráněných práv a svobod k používání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 a 88a tr. řádu. Proto zastává názor, že by měl být nařizován za stejných podmínek, tedy předsedou senátu, nebo v přípravném řízení soudcem. Nutnost zákonné úpravy prostorových odposlechů spojuje v tom, aby odposlech nemohl být využíván jako běžný způsob získávání informací v trestním řízení a nedocházelo tak z důvodu chybějící legislativy k odposlechu kohokoliv a kdekoliv. Jako návrh řešení *de lege ferenda*⁹⁵ pak Jelínek uvádí vlastní úpravu prostorového odposlechu a přesunutí společně s odposlechem a záznamem o telekomunikačním provozu (§ 88 a 88a tr. řádu) do páté hlavy trestního řádu, která upravuje dokazování. K tomu navrhuje vymezení typové závažnosti trestných činů, u kterých by bylo možné prostorový odposlech použít, stejně tak vymezit okruh osob, které lze odposlouchávat. Nařízení odposlechu v návrhu příslušného znění opravňuje předsedu senátu nebo v přípravném řízení soudce. V návrhu není opomenuta možnost prostorového odposlechu se souhlasem odposlouchávané osoby a tím pádem bez příkazu oprávněných osob. Určitou samozřejmostí by bylo povolení pouze na určitou dobu s možností dalšího prodloužení. A to za podmínek vyhodnocení dosavadních důvodů, které vedly k nařízení odposlechu. Vyhodnocení by průběžně prováděl policejní orgán. V závěru návrhu se pak autor zabývá informační povinností k odposlouchávané osobě, která by měla být také jednotná pro všechny tři případy odposlechu, ale zejména by měl zákon nově stanovit důsledky nezákonných odposlechů.⁹⁶

K řešené otázce chybějící právní úpravy prostorového odposlechu tak, jak ji navrhuje Jelínek, nelze určitě vytknout snahu o stanovení právních mantinelů

⁹⁵ Podle budoucího zákona; označuje představy o právu, jaké by mělo do budoucna být, co by jako zákon mělo platit. Wikipedie.cz: *De lege ferenda*. [online]. [cit. 6. 2. 2023] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/De_lege_ferenda.

⁹⁶ JELÍNEK, Jiří. *K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu* – Advokátní deník, 2018. [online]. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2018/09/22/k-chybejici-pravni-uprave-tzv-prostoroveho-odposlechu-v-trestnim-radu/>.

použití tohoto důkazního prostředku a zpřehlednění oprávnění a podmínky jeho nařizování. Úpravu prostorového odposlechu autor navrhuje na základě kauzy umístění prostorového odposlechu v kanceláři soudce Vrchního soudu v Praze, který byl posléze obviněn z trestné činnosti. Při úctě ke všem ústavně chráněným právům ale lze nabýt dojmu, že tento návrh může z použití prostorového odposlechu vyloučit určitou skupinu lidí, udělit jim generální výjimku z možnosti použití některých významných důkazních prostředků v případě prokazování trestné činnosti. Nicméně zvážení a realizace úpravy v trestním řádu z uvedených důvodů bude zřejmě žádoucí. Aby se tak předešlo možným excesům při použití prostorového odposlechu a následného využití v trestním řízení a zároveň došlo k vyšší míře zaručení práv na soukromí.

Další zajímavou problematikou ve vztahu ke sledování osob a věcí se zabývají doc. JUDr. et Mgr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D. a JUDr. Ingrid Galovcová, Ph.D. v odborném článku s názvem „Sledování osob po skončení trestního stíhání“. Autorky zmiňují současnou právní úpravu sledování a zmiňují jeho efektivní využití k odhalování a objasňování trestné činnosti zejména v počátečních stádiích, tedy z hlediska procesního v přípravné fázi trestního řízení, přičemž se zabývají i možnostmi nařízení sledování ve stadiu po zahájení trestního stíhání, případně po podání obžaloby. Posuzují zároveň různou intenzitu zásahu do práv na soukromí, včetně důvodů provádění sledování a přínos pro trestní řízení. Porovnávají tak legitimní zájem státu na odhalování a postihování trestné činnosti, na druhou stranu však upozorňují na práva jednotlivce na soukromí a garanci jeho respektování, aby ze strany veřejné moci nedocházelo k bezdůvodným zásahům do těchto práv a svobod. V článku je vyjádřena i zákonná úprava sledování, ve které autorky zdůrazňují, že ve všech stádiích trestního řízení musí existovat důvod pro zákonné využití institutu sledování, tedy zjišťování skutečností důležitých pro trestní řízení za předpokladu, že nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak s důrazem na šetření základních práv a svobod jednotlivce. Jiná situace, na kterou autorky poukazují především, nastává ve fázi po vynesení rozsudku soudem, tedy ve fázi tzv. vykonávacího řízení. Vykonávací řízení je sice součástí trestního řízení, ale navazuje až na pravomocně skončené trestní stíhání, jedná se tedy o závěrečné stadium. I když tr. řád v § 158f umožňuje použití všech OPP po zahájení trestního stíhání, případně po podání obžaloby, možnost

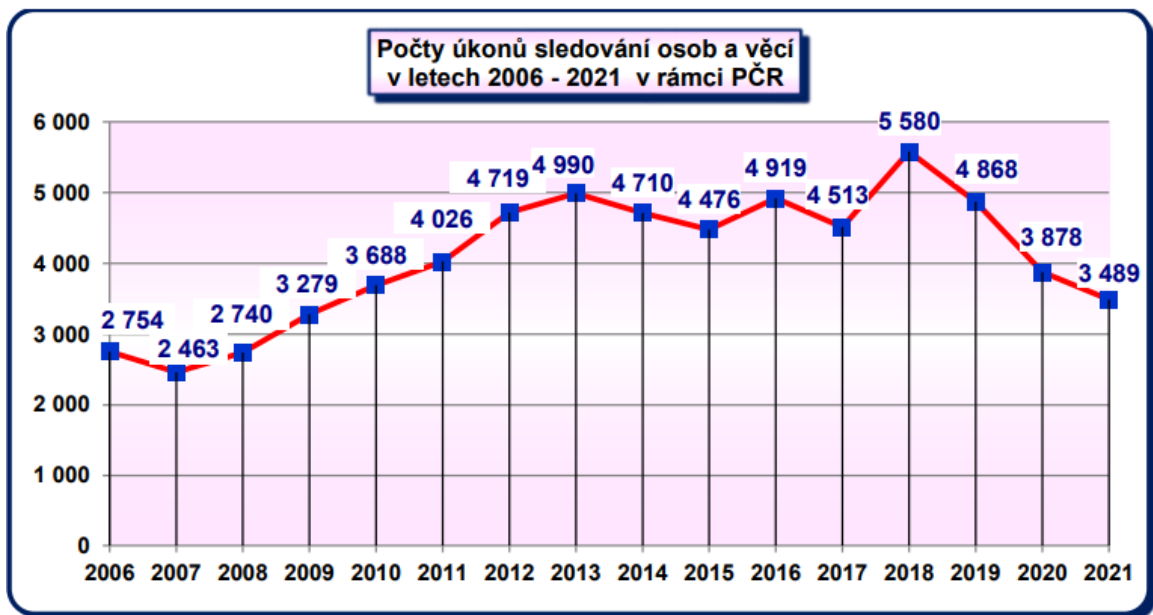
rozhodnout o sledování ve stádiu vykonávacího řízení ale zákonná úprava sledování osob a věcí neobsahuje a není možné ji dovodit ani extenzivním výkladem ustanovení § 158f tr. řádu, případně analogií. Zde podle autorek nastává rozpor, neboť obecné použití OPP je vázáno výlučně na řízení o úmyslném trestném činu, jehož hlavním smyslem je získání skutečností pro rozhodnutí o úmyslném trestném činu. Použití operativně pátracích prostředků ve stádiu řízení, které následuje po pravomocném rozhodnutí o vině a trestu, tedy vykonávacím řízení, nemůže být opatřením legitimním z hlediska dodržení podmínek subsidiarity jejich využití a přiměřené účelu sledovanému v tomto stádiu řízení, kdy již existuje pravomocné rozhodnutí o vině a trestu. S odkazem na § 158d odst. 4 tr. řádu, kde je mj. stanoveno, že žádost o sledování *musí být odůvodněna podezřením na konkrétní trestnou činnost*. Tudíž pokud takové podezření neexistuje, nelze v takové situaci sledování nařídit. Jak autorky uvádějí, takový důvod není ani v případě získávání poznatků o chování odsouzeného v době přerušení trestu ze zdravotních důvodů, zda tento odsouzený dodržuje stanovená léčebná opatření. I kdyby taková opatření nedodržoval, nelze z tohoto vyvodit důvod pro podezření na konkrétní trestnou činnost. V případě, kdy odsouzený žádá soud o upuštění od výkonu trestu dle § 327 odst. 3 tr. řádu ve vykonávacím řízení, není podle autorek možné sledováním zjistit okolnost důležitou pro rozhodování soudu o odkladu. Dodržování léčebného režimu není skutečností, jež by byla zákonnou podmínkou rozhodnutí soudu o upuštění od výkonu zbytku trestu. Závěrem článku autorky vyjadřují názor, „že zákonná úprava procesního postupu při využití sledování osob, jakož i předpoklady použití tohoto institutu v souladu s limity umožňujícími zásah do soukromí sledované osoby ze strany orgánů veřejné moci neumožňují, aby sledování osoby bylo povoleno a realizováno ve vykonávacím stádiu trestního řízení pro potřeby rozhodování o návrhu na odklad výkonu trestu odnětí svobody. Sledování osoby v tomto stádiu řízení by bylo zaměřeno na jiný účel, než je vyšetřování trestných činů a stíhání jejich pachatelů, a nepředstavovalo by prostředek nezbytný v demokratické společnosti pro dosažení legitimního cíle.“⁹⁷

⁹⁷ NAVRÁTILOVÁ Tlapák, J., Ingrid Galovcová. *Sledování osob po skončení trestního stíhání – Advokátní deník*, 2019. [online]. [cit. 10. 2. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/17/sledovani-osob-po-skonceni-trestniho-stihani/>.

2.3.9 Statistiky používání sledování osob a věcí

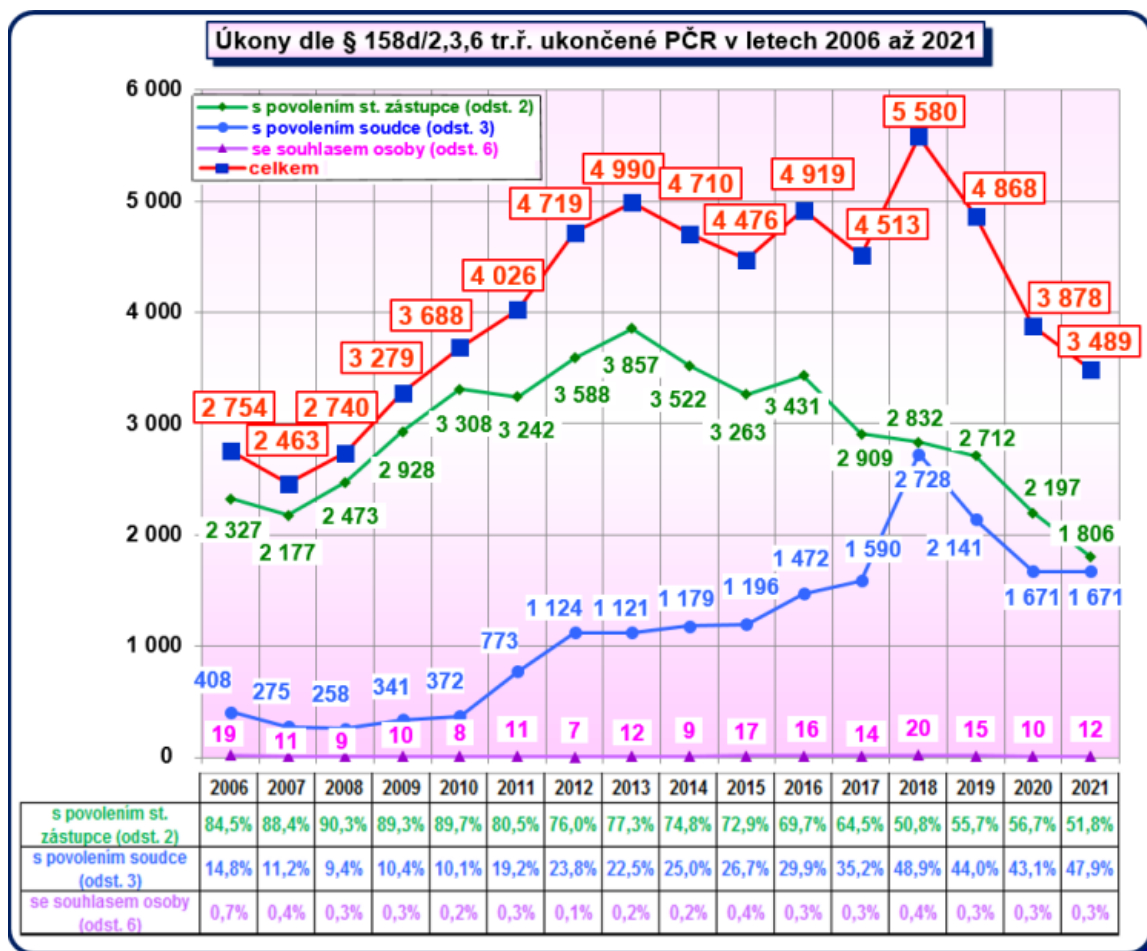
Vzhledem k povaze a charakteru použití OPP sledování a osob dle §158d tr. řádu a opatření, kterým je odposlech a záznam telekomunikačního provozu dle §88 a 88a tr. řádu, jejichž užitím se významně zasahuje do práv a svobod jednotlivce, je vyžadována kontrola nad používáním těchto nástrojů. Jde o formu parlamentní kontroly prostřednictvím odpovědného orgánu Poslanecké sněmovny. Tímto orgánem je *Stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací (dále jen „komise“)*. Jelikož jde o parlamentní orgán, členem této komise může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.⁹⁸ Policie České republiky pro potřeby této komise na základě § 98 z. o Policii zpracovává „Analýzu odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR“ (dále jen „analýza“), kterou vypracovává Úřad SKPV Policejního prezidia České republiky. Cílem analýzy je poskytnout věcné statistické vyhodnocení použití předmětných úkonů Policií ČR. Analýza mj. obsahuje přehled využívání odposlechů a sledování osob a věcí příslušnými útvary Policie ČR, přičemž se nejedná pouze o statistiku úkonů (počty úkonů, osob, spisů na příslušných útvarech atd.), ale jsou zohledněny i vazby na druh trestné činnosti, trestnou činnost s prvkem organizovanosti, efektivitu samotných úkonů i spisů s úkony apod. Tato analýza je vypracovávána každoročně, nicméně pro názornost jsem z této analýzy vybral data, která vypovídají o vývojových trendech použití úkonu sledování osob a věcí v letech 2006-2021 v rámci Policie České republiky.

⁹⁸ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 247-249.

Obrázek č. 1 – Počty úkonů sledování osob a věcí v letech 2006-2021 v rámci Policie České republiky.

Jak je patrné z dat o počtech použitých úkonů ve sledovaném období (obrázek č. 1), od roku 2007, až na výjimky, docházelo do roku 2018 k nárůstu. Lze tedy konstatovat, že použití institutu sledování osob a věcí rozhodně má svůj význam a důležitost v odhalování a objasňování trestné činnosti. Byť za poslední 3 roky je trend v počtu nasazení klesající, význam používání sledování se ale v čase nemění. Ba naopak s větší informovaností veřejnosti a zlepšující se technickou a modernější technologickou vybaveností pachatelů trestné činnosti, zůstává kontaktní sledování velmi cenným zdrojem poznatků o pachatelích a trestné činnosti. Jak je dále uvedeno v analýze, vývoj nasazování OPP sledování osob a věcí dle jednotlivých odstavců § 158d tr. řádu není rovnoměrný. Je ovlivněn zejména strukturou a charakterem trestných činů, možnostmi jejich objasňování, především nepravděpodobností získání potřebných informací a důkazů jiným zákonným způsobem. Dále je zajímavý graf (obrázek č. 2) ukazující ukončené úkony sledování ve stejném rozmezí a naznačuje, na jakém základě bylo sledování prováděno. Jasně z něho vyplývá, že nejvíce je sledování prováděno na základě § 158d odst. 2 tr. řádu, tedy s povolením státního zástupce. Na druhé straně lze vyčíst, že sledování se souhlasem osob, do jejichž práv má být zasahováno, je jen velmi zanedbatelné množství.

Obrázek č. 2 – Podíl úkonů sledování, na kterém základě bylo prováděno.

V následující tabulce uvedené analýzy je statisticky zpracován počet trestných činů a rozlišen druh kriminality, na které bylo sledování v letech 2007-2021 nasazeno (obrázek č. 3). Z uvedeného je patrné, že největší podíl mají trestné činy spojené s toxikománií, nezanedbatelný podíl pak podvody nebo násilná trestná činnost. Ze všech uvedených dat dále vyplývá, že vývoj využívání všech úkonů popsaných v analýze byl v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněn pandemií koronaviru SARS-CoV-2 a přijatými opatřeními proti šíření nemoci.⁹⁹

⁹⁹ Mvcr.cz: *Analýzy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR* – archiv – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. [cit. 11. 2. 2023]. Včetně obrázků č. 1-3. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/analyzy-odposlechu-a-zaznamu-telekomunikacniho-provozu-a-sledovani-osob-a-veci-dle-trestniho-radu-a-ruseni-provozu-elektronickych-komunikaci-policii-cr-archiv.aspx>.

Úkony dle § 158d/ 2,3,6 tr.ř. podle kriminality / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A Násilná TČ	674	724	914	814	637	759	902	617	655	623	400	333	483	391	398
B Mravnostní TČ	43	91	47	51	129	138	122	95	202	116	322	612	324	341	243
D Krádeže vloupáním	487	480	528	803	690	617	603	705	500	541	441	608	396	300	212
E Krádeže	513	538	481	449	557	537	556	504	377	274	284	221	200	156	136
F Podvody	130	137	183	245	224	260	359	339	356	526	472	1 049	438	424	539
G Ostatní majetková TČ	264	151	159	256	363	425	523	350	360	372	273	284	426	205	299
H TČ proti hosp. soustavě	19	23	20	10	16	21	30	8	11	51	40	34	89	5	12
I TČ proti hosp. kázní	38	3	12	15	20	37	154	160	157	115	90	173	56	66	128
J TČ proti měně	85	41	94	59	102	94	63	138	167	55	95	63	51	27	41
K Daňová TČ	63	49	104	334	183	273	472	546	255	422	328	458	616	534	312
M Poruš. nehm. práv a n. s.	4	5	2	204	25	22	43	31	14	25	11	49	41	26	50
N TČ proti veř. zájmu	212	168	266	233	436	573	712	503	504	599	385	639	459	386	377
O Obecně nebez. TČ	186	73	85	120	147	102	173	90	147	104	120	139	150	79	144
P TČ na mládeži		9	7	3	2	2	9	4	3	13	20	18	12	11	2
T Toxikomanie	526	632	648	758	1 105	1 321	1 351	1 365	1 410	1 636	1 687	1 609	1 563	1 306	1 161
X Extremismus	23	16	34	20	0	32	5	17	52	11	33	5	34	5	2
CELKEM ÚKONŮ	2 463	2 740	3 279	3 688	4 026	4 719	4 990	4 710	4 476	4 919	4 513	5 580	4 868	3 878	3 489

Obrázek č. 3 – Tabulka úkonů sledování, na kterou trestnou činnost bylo nasazeno.

2.4 Použití agenta

2.4.1 Obecné vymezení použití agenta

Posledním taxativně vymezeným OPP je použití agenta, jenž je zakotven v ustanovení § 158e tr. řádu. Podmínky pro využití tohoto institutu jsou oproti ostatním OPP nejpřísnější, proto je možné pouze ve vymezených případech uvedených v odst. 1. Použití agenta pro potřeby trestního řízení není možné povolit pro jakýkoliv trestný čin, jako je tomu v obecných podmínkách pro použití OPP dle § 158b odst.1 tr. řádu, kde postačí řízení o úmyslném trestném činu. Oprávnění k použití mají pouze dvě instituce. Jednou z nich je GIBS, a to z důvodu šetření trestné činnosti policistů a možnosti použití agenta bez předchozího informování policie, tudíž aby na ní nebyla závislá. Ve všech ostatních případech má oprávnění k použití pouze Policie České republiky.¹⁰⁰ Kromě základního vymezení pro použití agenta dle tr. řádu se oprávněné policejní útvary řídí také interním aktem řízení, konkrétně závazným pokynem policejního prezidenta č. 194. Ten upravuje postup při dožádání o použití agenta, použití agenta a některá s tím související opatření. Jelikož je ale tento dokument určen výhradně pro vnitřní potřebu, nelze ho dále publikovat.¹⁰¹

Pro použití agenta uvádí tr. řád v odst. 1 několik taxativně vymezených trestných činů, kterými jsou *trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku, podplacení podle § 332 trestního zákoníku, nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku*. Uvedené trestné činy jsou spojeny s korupcí a použití agenta by mělo zajistit efektivnější postupy v boji proti této trestné činnosti a postih pachatelů. Dále může být agent použit v řízení pro *jiný*

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-106-9. Str. 849-850.

¹⁰¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 194 ze dne 18. 12. 2008, kterým se upravuje postup při použití agenta, ve znění pozdějších předpisů.

úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a který není uveden ve výčtu dle odst. 1. V ostatních případech, které již nejsou taxativně vyjmenovány, ale jsou vymezeny z hlediska trestní sazby. Jde o trestní řízení pro zločiny, na které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let. Poslední možností použití agenta je v případě, že byl spáchaný trestný čin ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Vymezením organizované zločinecké skupiny se zabývají ustanovení § 107, 108, 129 a 361 tr. zákoníku.

2.4.2 Osoba agenta

Agentem je dle § 158e odst. 2 tr. řádu výhradně příslušník speciálního útvaru Policie České republiky ve služebním poměru nebo příslušník GIBS. Zákon o Policii dále připouští dle § 92 odst. 1 a 2, že se souhlasem policejního prezidenta může být agentem i příslušník zahraničního bezpečnostního sboru, který může působit na území České republiky v souladu s uzavřenou mezinárodní smlouvou se souhlasem příslušného orgánu cizího státu. Obdobně pak může příslušník Policie ČR nebo GIBS působit jako agent na území cizího státu. Na základě žádosti orgánu cizího státu o právní pomoc může být agent Policie ČR nebo GIBS použit na území České republiky pro účely trestního řízení vedeného v cizím státu.¹⁰²

V dalším popisu bude uváděn agent v souvislosti s policejními orgány, ale zároveň je agentem myšlen i příslušník GIBS, pro kterého platí podmínky obdobně.

Dle §158e odst. 2 tr. řádu plní agent úkoly, které mu ukládá řídicí policejní orgán, skrze oprávněného řídicího policistu. Zpravidla přitom vystupuje se zastíráním skutečného účelu své činnosti, tzn., že policista při plnění úkolů agenta uvádí okolnosti jeho osobní existence nebo výdělečné činnosti v rozporu se skutečným stavem a rovněž dbá na to, aby nebyla vyzrazena jeho příslušnost k Policii. V této souvislosti je možné k zastírání jeho totožnosti:

a, vytvořit legendu o jiné osobní existenci a osobní údaje vyplývající z této legendy zavést do informačních systémů provozovaných podle zvláštních zákonů,

¹⁰² DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1203.

b, provádět hospodářské činnosti, k jejichž vykonávání je třeba zvláštní oprávnění, povolení či registrace,

c, zastírat příslušnost k Policii České republiky nebo ke Generální inspekci bezpečnostních sborů.

Při vytváření legendy o jiné osobní existenci je základním pravidlem vytvořit prakticky novou osobní identitu agenta, včetně nových dokladů a zápisů do informačních registrů veřejné správy, základních registrů a jiných informačních registrů a evidencí provozovaných podle zvláštních předpisů. Jedná se o tzv. hloubkovou legalizaci. Jde především o evidenci obyvatel, občanských průkazů, cestovních dokladů, registr řidičů, centrální registr vozidel, katastr nemovitostí, obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík, rejstřík trestů apod.¹⁰³

Prováděním hospodářské činnosti, k jejichž vykonávání je třeba zvláštního oprávnění, povolení či registrace, se rozumí podnikání. To je soustavná činnost prováděná podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.¹⁰⁴ Agent tedy může vystupovat v roli podnikatele tak, jako by měl potřebné zvláštní oprávnění, povolení nebo registraci, včetně zápisu do potřebných souvisejících registrů.

Zastření příslušnosti k Policii je hlavním předpokladem pro úspěšné plnění úkolů agenta. Proto se na něj při provádění této činnosti nevztahují povinnosti policisty, které by za běžných okolností musel plnit. Těmi jsou například povinnost provést úkon při porušení veřejného pořádku nebo provést jiné úkony, aby odstranil porušení nebo ohrožení zájmů chráněných zákonem, protože v takovém případě by došlo k jeho vyzrazení. Podle § 10 odst. 4 z. o Policii zároveň policista nemá povinnost provést úkon nebo jiné opatření, jestliže mj. provádí jiný úkon, zejména plní úkoly, při nichž používá OPP nebo podpůrné OPP. Přerušení nebo nedokončení těchto úkolů by mělo zřejmě závažnější následky než nesplnění povinností. Agent proto nenosí ani žádné výstrojní součástky, které by mohli vyzradit jeho příslušnost k Policii, ani služební průkaz.

¹⁰³ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1204.

¹⁰⁴ § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový) - znění od 6. 1. 2023.

Orgány veřejné správy jsou dle §158e odst. 3 tr. řádu povinny poskytnout Policii České republiky a Generální inspekci bezpečnostních sborů bez odkladu potřebnou součinnost při plnění oprávnění v souvislosti s použitím agenta, jeho přípravě nebo k jeho ochraně ve smyslu odst. 2 téhož ustanovení tr. řádu. Orgány veřejné správy jsou orgány státní správy, územní samosprávy, jiné samosprávy a orgány, které jsou za orgány veřejné správy prohlášeny zákonem. Potřebná součinnost musí být poskytnuta bez odkladu a zbytečných průtahů. Způsob a rozsah potřebné součinnosti určuje pověřený policejní orgán dle konkrétního případu a při realizaci součinnosti se postupuje dle pokynů policejního orgánu.¹⁰⁵

2.4.3 Beztrestnost agenta

Činnost agenta v prostředí je svým způsobem značně specifická. Jestliže policejní orgán chce např. rozkrýt organizovanou trestnou činnost prostřednictvím agenta, musí mít agent – policista jistotu, že jednání a chování spojené s touto činností pro něj nebude mít trestně právní následky. Aby působil v kriminálním prostředí věrohodně a zároveň si zajistil legendu o své smyšlené existenci nebo ochranu před vyzrazením k příslušnosti k Policii, je vzhledem k podstatě role agenta z jeho strany jednat třeba i v rozporu s právními předpisy. Takovým jednáním může být například předávání úplatku při zjišťování pachatelů korupce, účast na vloupání do objektů z důvodu rozkrýtí účastníků organizované skupiny nebo třeba nákup drog od dealerů k ustanovení osob podílejících se na prodeji či výrobě drog a dalších trestných činů dle § 312c tr. zákoníku. Proto je třeba zajistit agentovi beztrestnost. Tu upravuje rovněž tr. řád tak, že v souvislosti s činností agenta, který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo takovou skupinu podporuje, není pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině trestný podle § 361 tr. zákoníku, pokud se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo jejímu spáchání předejít. Beztrestným se nestává agent, který organizovanou zločineckou skupinu nebo organizovanou skupinu založil nebo zosnoval anebo agent, který je vedoucím činitelem nebo představitelem

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2020-2024.

organizované zločinecké skupiny.¹⁰⁶ Na činnost agenta se rovněž vztahují okolnosti vylučující protiprávnost vymezené dle tr. zákoníku, tedy nutná obrana § 29, krajní nouze § 28 a oprávněné použití zbraně dle § 32.¹⁰⁷

2.4.4 Povolení k použití agenta

Povolení k použití agenta upravuje ustanovení § 158e odst. 4 tr. řádu. *Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství nebo na návrh evropského pověřeného žalobce soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce, podávající návrh, činný. Návrh na použití agenta může podat i evropský žalobce; v takovém případě povoluje použití agenta soudce vrchního soudu, v jehož obvodu by byl činný evropský pověřený žalobce, který by byl jinak příslušný k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. V povolení musí být uveden účel použití a doba, po kterou bude agent použit, a údaje umožňující identifikaci agenta. Na základě nového návrhu, obsahujícího vyhodnocení dosavadní činnosti agenta, lze dobu povolení prodloužit, a to i opakovaně.*

Existuje-li odůvodněný podnět policejního orgánu nebo dospěje-li státní zástupce k závěru, že má být použit agent dle § 158e tr. řádu, projedná jeho použití s vrchním státním zastupitelstvím nebo navrhne jeho použití vrchnímu státnímu zastupitelství a policejní orgán o takovém postupu informuje. Má-li být jako agent použit policista cizího státu na základě § 59 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, postupuje státní zástupce podle ustanovení čl. 60 odst. 1 zvláštního pokynu obecné povahy.¹⁰⁸ Návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství na vydání povolení soudce vrchního soudu k použití agenta a návrh na prodloužení doby použití agenta obsahuje zejména:¹⁰⁹

¹⁰⁶ § 363 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 5. 1. 2023

¹⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2023.

¹⁰⁸ Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013 ze dne 16. 12. 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

a, údaje o agentovi umožňující jeho identifikaci. Zpravidla se jedná o číselný kód, na jehož základě lze v případě potřeby a za dodržení bezpečnostních pravidel agenta jednoznačně ztotožnit.

b, popis skutku nebo skutkových okolností, pro které se vede trestní řízení a údaje, z nichž vyplývá, že je vedeno pro trestný čin uvedený v § 158e odst. 1 tr. řádu.

c, účel použití agenta. Ten se bude odvíjet od předmětu trestního řízení. Dále je třeba uvést přibližný záměr působení agenta s cílem opatřit potřebné informace a důkazy pro trestní řízení.

d, doba, po kterou bude agent použit, včetně zdůvodnění její navrhované délky. Byť není zákonem přesně stanovena, v povolení musí být doba přesně určena. Jelikož jde o velmi specifickou činnost a splnění úkolů agenta je časově náročné, určená doba pro použití agenta by měla být v řádech měsíců, samozřejmě s přihlédnutím k náročnosti a typu jeho činnosti.

e, v případě, že se jedná o návrh na povolení prodloužení doby použití agenta, je třeba nejprve vyhodnotit jeho dosavadní činnost. Dobu, na kterou je vydáno povolení k použití agenta, lze prodloužit i opakovaně.

Povolení o použití agenta vydává soudce příslušného vrchního soudu ve formě opatření, tudíž proti němu není přípustná stížnost.¹¹⁰

2.4.5 Oprávnění a povinnosti agenta

Ustanovení § 158e odst. 5 tr. řádu svým způsobem zmocňuje agenta k použití dalších OPP, na které nepotřebuje žádné další povolení. Jde o sledování osob a věcí v rozsahu uvedeném v § 158d odst. 2 tr. řádu. Tzn. sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové a jiné záznamy, na které by jinak potřeboval povolení státního zástupce. Případně může provádět sledování bez povolení ve smyslu § 158d odst. 1 tr. řádu. Pokud by ovšem měl provádět sledování za podmínek dle § 158d odst. 3 tr. řádu, kdy by při své činnosti zasahoval do nedotknutelnosti obydlí, případně narušoval listovní tajemství nebo zjišťoval obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití

¹¹⁰ DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. Str. 1204-1205.

technických prostředků, k takové činnosti by již potřeboval předchozí povolení soudce. Dále je agent oprávněn provádět bez dalšího povolení předstíraný převod podle § 158c tr. řádu. Důvodem těchto oprávnění je, aby policejní orgán skrze agenta mohl předstírat zájem podílet se na trestné činnosti, která je předmětem odhalení. Jde o navázání vztahů se zájmovou osobou a vytvoření odpovídající legendy podle potřeb agenta, aby se mohl stát součástí dění, které mu bude nápomocné k zjištění osob podílejících se a páchajících trestnou činností a zajištění důkazů pro trestní řízení.¹¹¹

Další úpravu oprávnění a povinností v sobě nese ustanovení § 158e odst. 6 tr. řádu. To uvádí, že *agent je povinen při své činnosti volit takové prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech nad míru nezbytně nutnou. Jiné povinnosti nemá.* I když si agent v průběhu svého působení sám stanovuje, jakou formu prostředků si ke splnění úkolů zvolí, stále se jeho činnost musí pohybovat v zákonem stanovených mezích.¹¹² Aby splnil účel, smysl a dosáhl cíle svého působení, rozhoduje se v závislosti na konkrétní situaci a charakteru plnění služebního úkolu. K tomu může využít nejenom další OPP, ale také všechny podpůrné operativně pátrací prostředky dle § 72-77 z. o Policii. Ustanovení § 158e odst. 6 tr. řádu vyjadřuje v souvislosti s činností agenta zásadu přiměřenosti (zdrženlivosti), a to tím, že nesmí způsobovat jiným osobám újmu na jejich právech, tzn. žádnou škodu, případně újmu na zdraví, majetku nebo na životě. Jinými osobami jsou v tomto případě osoby, které nejsou osobami podezřelými, že páchají trestnou činností dle § 158e odst. 1 tr. řádu a nejsou tak v zájmu činnosti, pro kterou byl agent nasazen. Další povinnosti policisty, které by jinak vyplývaly ze zákona o služebním poměru,¹¹³ případně ze z. o Policii, agent při své činnosti nemá.¹¹⁴

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2025.

¹¹² JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-106-9. Str. 850.

¹¹³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů – znění od 1. 1. 2022.

¹¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2025-2026.

2.4.6 Vyhodnocení činnosti agenta

Jak již bylo uvedeno, doba použití agenta není zákonem taxativně stanovena, nicméně trestní řád v ustanovení § 158e odst. 7 stanovuje podmínky kontroly a posouzení činnosti agenta a s tím související jeho další nasazení. Tuto kontrolu má za povinnost provádět státní zástupce vrchního státního zastupitelství dle svého uvážení, přičemž tr. řád vyžaduje interval alespoň jednou za tři měsíce. V této souvislosti je proto povinen od policejního orgánu vyžadovat údaje, které jsou potřebné pro posouzení, zda trvají důvody použití agenta a zda je jeho činnost v souladu se zákonem. „*Posuzování činnosti agenta zahrnuje i prověření, zda agent při své činnosti volí prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech.*“¹¹⁵ Jestliže ale státní zástupce vrchního státního zastupitelství vyhodnotí, že důvody pro nasazení agenta pominuly, vydá pokyn pověřenému policejnímu orgánu, aby jeho činnost bezodkladně ukončil.

Z hlediska kompetencí jsou jasně rozděleny role státních zástupců, kteří se při své práci a rozhodování nijak neovlivňují. Příslušný dozorový státní zástupce, který podal na základě podnětu policejního orgánu návrh státnímu zástupci vrchního státního zastupitelství na použití agenta, provádí po dobu průběhu přípravného řízení dozor nad zachováním zákonnosti. V rámci toho může dále rozhodnout, zda bude použití agenta realizováno a výsledky jeho činnosti využity v trestním řízení jako důkaz. Zatímco státní zástupce vrchního státního zastupitelství se dozorem nezabývá vůbec. V jeho kompetenci je pouze výše uvedená povinnost kontroly a posuzování činnosti agenta, o jejímž výsledku informuje právě dozorového státního zástupce, se kterým se následně dohodnou na dalším postupu.

Povinností pověřeného policejního orgánu, který o použití agenta požádal, je předložit dozorovému státnímu zástupci záznam o výsledku činnosti agenta. Státní zástupce založí záznam do dozorového spisu státního zastupitelství, neboť by měl především sloužit pro jeho informaci. Do trestního spisu se záznam zakládá jen tehdy, pokud činnost agenta vedla ke zjištění skutečností důležitých pro trestní

¹¹⁵ Čl. 20 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

řízení a záznam má být použit jako důkaz.¹¹⁶ Při zpracování záznamu by mělo být dbáno na zajištění ochrany utajovaných informací, zejména pak na utajení skutečné totožnosti agenta.

Dalšími výstupy mohou být záznamy pořízené při samotné činnosti agenta, ať už v rámci prováděného sledování, tedy zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, případně záznamy z provedeného předstíraného převodu. Pokud jsou doplněny o protokoly dle § 55 tr. řádu, lze je použít jako důkaz v dalších stádiích trestního řízení. Výjimečně může v úvahu přicházet i výslech agenta jako svědka, avšak za dodržení podmínek o utajení jeho skutečné podoby a totožnosti dle ustanovení § 102a a § 55 odst. 2 tr. řádu, stejně tak osob, které se na použití agenta bezprostředně podílejí.¹¹⁷

2.4.7 Vybrané problémy použití agenta

Použití agenta je velmi úzce spjata s problémem tzv. policejní provokace, která je podrobně popsána již v kapitole o předstíraném převodu. Lze k tomu však doplnit několik dalších názorů, co se týká agenta „provokátéra“ a použití „tajných agentů“ vůbec.

Jak již bylo dříve uvedeno, téma policejní provokace je předmětem mnoha soudních sporů k určení a stanovení hranic kdy a co lze ještě považovat za legální postup policistů – agentů a co je již bráno jako policejní provokace. ESLP nejčastěji řeší, zda byl tímto postupem porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Jako v případě Furcht proti Německu soud zhodnotil přípustnost použití agentů za předpokladu, že je omezené a doprovázené zárukami. Poukazuje na právo spravedlivého výkonu spravedlnosti, které nemůže být obětováno účelnosti. Tedy že veřejný zájem spočívající v boji proti zločinu nemůže ospravedlnit použití důkazu získaného policejní provokací, jelikož by vystavilo obviněného riziku, že by byl od samého počátku zbaven spravedlivého procesu. K tomu, aby bylo řízení spravedlivé ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, musí být všechny důkazy získané v důsledku policejního navádění vyřazeny anebo musí proběhnout řízení

¹¹⁶ Čl. 20 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Str. 2026-2028.

s podobným účinkem.¹¹⁸ V dalším rozsudku ESLP Akbay a ostatní proti Německu se soud zabývá možností policejní provokace na osobě, která není přímo v kontaktu s policejními agenty. Soud tímto konstatoval, „že osoba může být podrobena policejní provokaci, i když nebyla v přímém kontaktu s policisty pracujícími v utajení, ale byla do trestného činu zapojena spolupachatelem, který byl policií přímo podněčován ke spáchání trestného činu. Za těchto okolností dojde k nepřipustné policejní provokaci, pokud jednání policie představovalo podněcování ke spáchání trestného činu i pro tuto další osobu. Soud v tomto směru zohlednil, zda je pro policii předvídatelné, že osoba přímo podněcovaná ke spáchání trestného činu pravděpodobně kontaktuje jiné osoby, aby se podílely na trestném činu, zda byly činnosti této osoby určeny rovněž jednáním policistů a zda zúčastněné osoby byly vnitrostátními soudy považovány za spolupachatele trestného činu“.¹¹⁹

Z důvodu předcházení, zamezování a odhalování protiprávního jednání u příslušníků Policie ČR a jejich zaměstnanců je oprávněn pracovník GIBS provést tzv. zkoušku spolehlivosti. Ta spočívá v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit.¹²⁰ Ovšem i při této zkoušce by pracovník GIBS měl postupovat v mezích a za podmínek tak, aby z pohledu zkoušené osoby nedošlo k policejní provokaci. Toto je deklarováno i stanoviskem kolegia Nejvyššího soudu, které situaci vymezuje pozitivně. Ve stanovisku uvádí, že pokud při provádění zkoušky spolehlivosti nedojde ze strany příslušníka GIBS k nepřipustnému ovlivnění jednání zkoušené osoby způsobem zakládajícím policejní provokaci, pak provedená zkouška spolehlivosti a důkazy v souvislosti s ní získané jsou využitelné také v trestním řízení. V opačném případě i zde platí, že důkaz získaný na základě policejní provokace je absolutně neúčinný v trestním řízení vedeném proti vyprovokované osobě.¹²¹ K dokumentaci průběhu zkoušky spolehlivosti slouží zejména obrazový a zvukový záznam a úřední záznam, který

¹¹⁸ Rozsudek ESLP ze dne 23. 10. 2014, Furcht proti Německu (č. stížnosti 54648/09).

¹¹⁹ Rozsudek senátu ESLP ze dne 15. 10. 2020, Akbay a ostatní proti Německu (č. stížnosti 40495/15).

¹²⁰ § 41 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů – znění od 1. 7. 2022.

¹²¹ Stanovisko kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

sepisuje GIBS. Pro účely provedení zkoušky spolehlivosti zákon připouští, že tento úkon může provést i jiná osoba, která není příslušníkem GIBS.¹²²

¹²² § 41 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů – znění od 1. 7. 2022.

3. Operativně pátrací prostředky a jejich obdoby v zahraničních právních úpravách

3.1 Slovensko

Struktura trestního řádu Slovenska, tedy zákona č. 301/2005 Sb., je v otázce operativně pátracích prostředků poněkud odlišná. Nejsou zde komplexně formulovány OPP a jejich použití jako je tomu v českém tr. řádu § 158b. V hlavě první, § 10 SVK tr. řádu je ve výkladu některých pojmů vymezena v odst. 19 osoba agenta a v odst. 21 je pak vymezena operativně pátrací činnost. Čímž se pro účely tohoto zákona rozumí kontrolovaná dodávka, záměna obsahu zásilek, agent, předstíraný převod, sledování osob a věcí. Jelikož ve SVK tr. řádu absentují operativně pátrací prostředky v kompletním výčtu, neboť jak již bylo uvedeno, jedná se jedná o prostředek operativně pátrací činnosti, jsou podmínky použití vyjádřeny u každého takového prostředku zvlášť. Na rozdíl od české úpravy, kde jsou některé podmínky použití OPP popsány v obecném vyjádření § 158b tr. řádu a platí tak pro všechny používané OPP.

3.1.1 Předstíraný převod

SVK tr. řád upravuje předstíraný převod v hlavě čtvrté, nazvané zajištění osob a věcí, oddíl šestý, § 112. Základní vymezení je při srovnání českých a slovenských právních úprav velmi podobné.

Předstíraným převodem se rovněž rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění, *poskytnutí služby nebo výkonu činnosti*, k jejichž držení nebo poskytování se vyžaduje zvláštní povolení, jejichž držení nebo poskytování je zakázáno, které pocházejí z trestné činnosti nebo které jsou určeny k páčání trestné činnosti. *Předstíraný převod lze provést v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující tři roky, korupci nebo pro jiný úmyslný trestný čin, o němž k řízení zavazuje mezinárodní smlouva, lze-li důvodně předpokládat, že jím budou zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení.*

Samotné vymezení pojmu předstíraného převodu je v této úpravě rozšířeno o poskytnutí služby nebo výkonu činnosti. Takřka identicky je pak vymezen předmět předstíraného převodu. Stejně jako v české úpravě se jedná o předměty

plnění, k jejichž držení nebo poskytování se vyžaduje zvláštní povolení, jejichž držení nebo poskytování je zakázáno, které pocházejí z trestné činnosti nebo které jsou určeny k páčání trestné činnosti. Podstatnější rozdíl lze spatřit v jistém taxativním vymezení okruhu trestných činů, na které lze předstíraný převod použít. Zatímco českému tř. řádu stačí pouze spáchání úmyslného trestného činu, slovenská úprava přesněji vymezuje takový úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující tři roky, korupci nebo pro jiný úmyslný trestný čin, o němž k řízení zavazuje mezinárodní smlouva, lze-li důvodně předpokládat, že jím budou zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení.

Příkaz k předstíranému převodu vydává písemně předseda senátu před zahájením trestního stíhání nebo v přípravném řízení prokurátor. Z hlediska povolení je rovněž vyžadována písemná forma a pravomoci prokurátora a předsedy senátu jsou totožná.

Předstíraný převod provede orgán uvedený v § 110 odst. 2 SVK tr. řádu. Subjekty, které mohou provádět předstíraný převod, jsou víceméně odlišné od těch českých. Na Slovensku jsou to orgány pověřené příslušnými ministry. Jde o Policejní sbor, Sbor vězeňské a justiční stráže, celní orgány a Vojenskou policii.

Příkaz k předstíranému převodu může být vydán jen na základě písemné žádosti policisty nebo orgánu, který je oprávněn k jeho provedení. Žádost musí být odůvodněna podezřením na konkrétní trestnou činnost a také údaji o osobách a věcech, kterých se předstíraný převod týká, jsou-li tyto údaje známé.

Bez příkazu prokurátora nebo předsedy senátu může být proveden předstíraný převod jen tehdy, nesnese-li věc odkladu a písemný příkaz nelze získat předem. Orgán Policejního sboru, Sboru vězeňské a justiční stráže, celní orgán nebo orgán Vojenské policie je však povinen o příkaz neprodleně požádat. Nebude-li příkaz do 48 hodin vydán, uvedený orgán je povinen předstíraný převod skončit. Byla-li při tomto úkonu získána informace, nelze ji použít a musí být předepsaným způsobem neprodleně zničena. Pro provedení předstíraného převodu bez příkazu prokurátora nebo předsedy senátu příslušného soudu musí být splněny zákonné podmínky spočívající z hlediska časového i důkazního v neodkladnosti věci a zároveň nelze získat příkaz prokurátora nebo předsedy senátu předem. Tento postup lze považovat za totožný ve srovnání s českým právním řádem.

Má-li být záznam pořízený při předstíraném převodu použit jako důkaz, postupuje se přiměřeně s odkazem na § 115 odst. 6 SVK tr. řádu. To znamená, že záznam musí obsahovat údaje o místě, čase, zákonném důvodu vykonání předstíraného převodu, orgánu provádějícím předstíraný převod, včetně podpisu příslušníka, který záznam vyhotovil. Záznam se poté ukládá do trestního spisu, a jestliže neobsahuje utajované skutečnosti, tak se zpravidla neutajuje. Záznam o předstíraném převodu může být použit jako důkaz v trestním řízení až po skončení úkonu předstíraného převodu.

Při provádění samotného předstíraného převodu lze, je-li třeba, použít prostředku k zaznamenání průběhu úkonu. Jde o obecné oprávnění k použití technických prostředků při samotném úkonu. Český tr. řád opravňuje k pořízení zvukových, obrazových i jiných záznamů obecně při používání všech operativně pátracích prostředků dle § 158b. Jestliže jsou pořízeny v souladu se zákonem, lze je za stanovených podmínek použít jako důkaz.

V případě porovnání obou právních úprav týkajících se předstíraného převodu lze říct, že jsou ve svém znění velmi podobné. Jediným rozdílem je ve slovenské úpravě přesnější vymezení, za jakých podmínek lze předstíraný převod uskutečnit.

3.1.2 Sledování osob a věcí

Ustanovení o sledování osob a věcí se ve SVK tr. řádu nachází v hlavě páté nazvané „Zabezpečování informací“. Jak již bylo uvedeno v úvodu kapitoly, sledování je prostředkem operativně pátrací činnosti. Zakotveno je v § 113, samotné vymezení pak v odst. 1. Jde tedy o získávání informací o pohybu a činnosti osoby nebo pohybu věci, které se provádí utajovaným způsobem. Zákonné podmínky pro provedení sledování jsou použity pouze v trestním řízení o úmyslném trestném činu a za předpokladu, že jím budou zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení. Sledování, stejně jako v České republice, provádějí i na Slovensku oprávněné útvary Policejního sboru.

Prakticky stejné v obou úpravách zůstává zachování práva obviněného na komunikaci se svým obhájcem bez přítomnosti třetí osoby. Proto jestliže při průběhu úkonu sledování policejní orgán zjistí, že k takové komunikaci dochází, nemůže tyto informace pro účely trestního řízení použít a zároveň musí získané

informace neprodleně zničit. Ke splnění této podmínky je zapotřebí zahájené trestní stíhání, aby byla splněna podmínka procesního postavení obviněný – obhájce. Zákonodárce v ustanovení § 113 odst. 3 SVK tr. řádu výslovně uvádí, že tento postup se však netýká informací, které se vztahují k jiné věci, v níž advokát nezastupuje obviněného jako obhájce.

Určitý rozdíl nastává ve vymezení podmínek při povolení sledování s českou právní úpravou, která rozlišuje tři druhy. Naproti tomu SVK tr. řád vždy vyžaduje příkaz soudce nebo prokurátora, nezná sledování bez povolení, ani sledování osoby se souhlasem, do jejichž práv má být sledováním zasahováno. Prokurátor vydává příkaz jen na základě písemné žádosti policisty nebo příslušného orgánu Policejního sboru, a to v přípravném řízení nebo ve stádiu před zahájením trestního stíhání. Ve všech ostatních případech vydává příkaz předseda senátu příslušného soudu, který tak může učinit i bez návrhu prokurátora.

V případě využívání institutu sledování osob a věcí v jiných prostorách nebo na pozemcích, které nejsou veřejnosti přístupné, případně pokud je zapotřebí současně použít informačně-technický prostředek a sledování není spojeno se vstupem do obydlí, před zahájením trestního stíhání vydává příkaz ke sledování předseda senátu. V přípravném řízení tento příkaz vydává na návrh prokurátora soudce pro přípravné řízení. Tyto příkazy jsou vydávány v případech, jestliže skutečnosti významné pro trestní řízení nelze získat při provedení sledování jiným způsobem. SVK tr. řád přímo vyžaduje konkrétní podmínky, za kterých bude příkaz vydán. Musí v něm být uvedeny jiné prostory nebo pozemky, kde bude sledování probíhat, které nejsou veřejně přístupné, včetně druhu informačně-technického prostředku, který má být případně při sledování použit. V případě, že věc nesnese odkladu, může namísto příslušného soudce pro přípravné řízení vydat příkaz soudce pro přípravné řízení soudu, v jehož obvodu má být sledování provedeno. Zajímavé je v této souvislosti porovnání s českou právní úpravou. Ačkoliv se jeví příkaz na sledování obdobně s povolením soudce, kdy má být zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, SVK tr. řád v odpovídajícím ustanovení týkající se sledování osob a věcí možnost vstupu do obydlí za tímto účelem vůbec nepřipouští a prakticky o sledování v obydlí ani nehovoří. Se vstupem do obydlí pro účely dokumentace je určeno samostatné ustanovení § 114 SVK tr. řádu s názvem „Pořizování obrazových, zvukových nebo obrazově-zvukových

záznamů“, které je od sledování osob a věcí oddělené. Příkaz k pořízení těchto záznamů vyžaduje po procesní stránce stejné nároky jako k provedení sledování, má ale daleko přísnější podmínky, za kterých je možné tyto záznamy realizovat. Zatímco k příkazu ke sledování postačí trestní řízení o úmyslném trestném činu, pořizování záznamů „spojených s přímým vstupem do obydlí je přípustné pouze v trestním řízení o zločinu, korupci, trestném činu zneužívání pravomoci veřejného činitele, trestném činu legalizace výnosu z trestné činnosti nebo pro jiný úmyslný trestný čin, o němž k řízení zavazuje mezinárodní smlouva, a jen s předchozím souhlasem předsedy senátu, před zahájením trestního stíhání nebo v přípravném řízení soudce pro přípravné řízení.“¹²³

Forma příkazu sledování je vždy písemná, je vydávána na základě písemné žádosti policisty nebo příslušného orgánu Policejního sboru, případně na žádost prokurátora, jestliže je sledování nařízeno v průběhu řízení před soudem. Požadavky na vydání příkazu z hlediska náležitostí jsou stejné jako požadavky českého tr. řádu v § 158d odst. 4. Doba platnosti vydaného příkazu ke sledování je šest měsíců s možností prodloužení vždy nejvýše o šest měsíců. Rozdíl s českou úpravou je v oprávnění prokurátora, který může dát příkaz ke sledování pouze na dobu nepřekračující celkem dvanáct měsíců. Pokud sledování trvá déle než dvanáct měsíců, příkaz k jeho prodloužení v přípravném řízení a ve stádiu před zahájením trestního stíhání vydává soudce pro přípravné řízení. Zákon dále klade v odst. 6 § 113 SVK tr. řádu důraz na soustavné vyhodnocování, zda trvají důvody, které vedly k vydání příkazu ke sledování. Tato povinnost je dána policistovi nebo příslušnému útvaru Policejního sboru, který o sledování žádal. Pokud tyto důvody pominuly, musí sledování skončit, a to i před uplynutím doby, na kterou byl příkaz vydán. Následně je povinen zaslat písemné vyrozumění příslušnému orgánu, který příkaz ke sledování vydal, v přípravném řízení pak policista nebo příslušný útvar Policejního sboru vyrozumí také prokurátora.

Sledování lze zahájit i bez příkazu, pokud věc nesnese odkladu a nejedná se o případ, kdy příkaz bude vydávat předseda senátu nebo soudce pro přípravné řízení. I v tomto případě, stejně jako v českém tr. řádu, má policista nebo příslušný útvar Policejního sboru povinnost dodatečně o vydání příkazu požádat. Jestliže

¹²³ § 114 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Slovenska).

však není příkaz dodatečně vydán, a to ve lhůtě do 24 hodin, musí se sledování skončit, zjištěné informace dále nijak nepoužít a předepsaným způsobem neprodleně zničit.

Pokud má být záznam pořízený při sledování použit jako důkaz, odkazuje § 113 odst. 8 SVK tr. řádu na další ustanovení § 115 odst. 6 SVK tr. řádu, které se užije obdobně k úkonu sledování. Z tohoto vyplývá, že takový záznam musí obsahovat informace o místě, čase, zákonných důvodech o provádění sledování osob a věcí a podpis oprávněného policisty útvaru Policejního sboru, který tento úkon vykonal. Záznamy se pořizují pomocí informačně-technických prostředků, kterými se na základě § 10 odst. 20 SVK tr. řádu *„rozumí elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a jiné technické prostředky a zařízení nebo jejich soubory použité utajovaným způsobem při odposlechu a záznamu provozu v elektronických komunikačních sítích, obrazových, zvukových nebo obrazově zvukových záznamů nebo při vyhledávání, otevírání a zkoumání zásilek, pokud se jejich použitím zasahuje do základních lidských práv a svobod.“* Pokud tedy byl v průběhu sledování pořízen obrazový záznam, musí být uložen na nosiči informací a přiložen k záznamu o sledování. V případě zvukového záznamu se navíc přikládá doslovný přepis. Záznamy se po doplnění obligatorních údajů zakládají do spisu. Pokud neobsahují utajovanou skutečnost, tak se zpravidla neutajují, ale záznam o sledování osob a věcí lze použít v trestním řízení až po skončení tohoto procesního úkonu. SVK tr. řád, rovněž jako český tr. řád, umožňuje využití záznamu o sledování i v jiné trestní věci, než pro kterou bylo původně prováděno, pokud je v této věci vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin. Pokud v průběhu sledování nebyly zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení, musí být provedený záznam neprodleně zničen, tak jak je tomu v § 158d odst. 8 tr. řádu.

Za účelem zaznamenání průběhu úkonu v § 113 odst. 11 SVK tr. řádu zákon připouští, je-li třeba, použít odpovídající obrazový, zvukový nebo obrazovo-zvukový prostředek a případně prostředek technického sledování. Nejedná se však o informačně-technické prostředky. Pokud by tyto záznamy měly být použity

jako důkaz, musí být doplněny o povinné náležitosti, jako jsou místo a čas provedení, informace o zákonných důvodech a podpis příslušníka.¹²⁴

Závěrem lze konstatovat, že některá ustanovení, resp. podmínky pro použití sledování, jsou ve slovenské právní úpravě, oproti té české, v některých ohledech přísnější. Např. se zásadně liší v oprávnění prokurátora k době, po kterou může sledování přikázat nebo v případě, že věc nesnese odkladu a sledování je provedeno bez příkazu, policista nebo příslušný útvar Policejního sboru má pouze 24 hodin, aby mu byl příkaz vydán. V případě dokumentace prováděné v obydlí SVK tr. řád nespojuje tuto činnost se sledováním, ale používá speciální ustanovení ohledně pořizování obrazových, zvukových nebo obrazově-zvukových záznamů dle § 114 za podmínek pro užití nejen v obydlí. Tr. řád k tomuto vyžaduje povolení soudce přímo na sledování, při kterém mají být porušována práva nedotknutelnosti obydlí aj. dle § 158d odst. 3.

3.1.3 Agent

Agent je, stejně jako sledování osob a věcí, prostředkem operativně pátrací činnosti. Dle § 10 SVK tř. řádu je ve výkladu některých pojmů vymezena v odst. 19 osoba agenta. Tím je *„příslušník Policejního sboru nebo příslušník policie jiného státu, který na základě příkazu prokurátora nebo soudu přispívá k odhalování, zjišťování a usvědčování pachatelů zločinů, trestných činů uvedených ve třetím díle osmé hlavy zvláštní části Trestního zákona¹²⁵ (dále jen „korupce“), trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele a trestného činu legalizace výnosu z trestné činnosti podle § 233 a 234 trestního zákona. Při odhalování, zjišťování a usvědčování pachatelů korupce nebo trestných činů terorismu může být agentem i jiná osoba než příslušník Policejního sboru ustanovená prokurátorem na návrh policisty nebo příslušníka Policejního sboru pověřeného ministrem vnitra Slovenské republiky.“*

Zákonné ustanovení o agentovi je uvedeno v § 117 v hlavě páté SVK tr. řádu. Jak již bylo uvedeno ve vymezení osoby agenta, SVK tr. řád specifikuje trestné činy, pro které je možné agenta využít. Jde o trestné činy extremismu, korupce, zločiny,

¹²⁴ § 113 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestní poriadok, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Slovenska)

¹²⁵ Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (Trestní zákon Slovenska)

zneužívání pravomoci veřejného činitele, případně legalizace výnosů z trestné činnosti. Další podmínkou je, že odhalování, zjišťování a usvědčování pachatelů této trestné činnosti by bylo jiným způsobem podstatně ztížené. Navíc musejí získané poznatky odůvodnit podezření ze spáchání trestného činu, případně že takový trestný čin má být spáchán.

SVK tr. řád v § 117 odst. 2 určuje rozsah pravomocí agenta a zákonné vymezení působnosti. Jsou mu uloženy povinnosti tím, aby iniciativně nenaváděl k trestnému činu a nedošlo tak k policejní provokaci. Zákon mu ale uděluje výjimku v případech trestných činů týkajících se korupce veřejného činitele nebo zahraničního veřejného činitele. Podmínkou je jednak vydání příkazu k použití agenta a dále nasvědčující zjištěné skutečnosti, že by pachatel spáchal takový trestný čin i bez přičinění. V tomto ohledu umožňuje SVK tr. řád agentovi mnohem širší pravomoci, než je tomu u agenta dle § 158e tr. řádu, přičemž tr. řád žádnou provokaci nepřipouští.

Při své činnosti může agent využívat obdobných nástrojů k zamezení zjištění jeho skutečné totožnosti a zajištění jeho legendy, včetně používání krycích dokladů tak, jako je tomu v tr. řádu. Agent je oprávněn vykonávat činnost podle vydaného příkazu příslušného orgánu, kterým je v přípravném řízení nebo před zahájením trestního stíhání soudce pro přípravné řízení, a to na základě dostatečně odůvodněného návrhu se skutkovými okolnostmi případu. V řízení před soudem takový příkaz vydává předseda senátu i bez návrhu prokurátora. Zatímco tr. řád použití agenta před vydáním povolení příslušného soudce vrchního soudu vůbec neumožňuje, SVK tr. řád dává možnost prokurátorovi za stanovených podmínek takový příkaz vydat. Musí jít o věc, která nesnese odkladu a použití agenta nesmí být spojeno se vstupem do obydlí. Pak může prokurátor v přípravném řízení nebo před zahájením trestního stíhání vydat předběžný příkaz k použití agenta, a to i ústní formou. Ovšem tento příkaz musí být odeslán v písemné podobě a do 72 hodin od vydání ho musí písemně potvrdit soudce pro přípravné řízení, jinak se stává neplatným. Tento postup ale není možný v případě, že je použití agenta spojeno s korupcí veřejného činitele nebo zahraničního veřejného činitele. V takovém případě může příkaz k použití agenta vydat pouze soudce pro přípravné řízení. V písemném příkazu musí být stanovena doba použití agenta, která nesmí být delší než 6 měsíců. V případě potřeby může předseda senátu

a v přípravném řízení soudce pro přípravné řízení na návrh prokurátora tuto dobu prodloužit o dva měsíce, to lze i opakovaně.

SVK tr. řád umožňuje založit do spisu písemnosti týkající se použití agenta až ve chvíli, kdy prokurátor navrhne provedení důkazů na základě skutečností zjištěných agentem. Tato obdobná pravomoc náleží v českém trestním řízení dozorovému státnímu zástupci, který rozhodne, zda skutečnosti zjištěné při použití agenta budou po doplnění náležitostí využity v trestním řízení.

Agentovi je v rámci použití své legendy umožněno vstoupit se souhlasem oprávněné osoby do obydlí. Omezením pro něj je, že tento souhlas nesmí získat na základě předstíraného práva vstupu. Český tr. řád s možností vstupu agenta do obydlí nepočítá. Sledování provádí dle § 158d odst. 2 tr. řádu, na které nepotřebuje dodatečné povolení, ale provádí jej pouze na místech veřejnosti přístupných. Na vstup do obydlí na základě tohoto zákonného zmocnění tak dle mého názoru nemá agent oprávnění.

Utajení pravé totožnosti má agent zaručeno dle § 117 odst. 10 SVK tr. řádu i po skončení jeho použití. SVK tr. řád však dává pravomoc prokurátorovi, soudci pro přípravné řízení i předsedovi senátu na jejich žádost zjistit pravou totožnost agenta. Obdobná praxe při použití agenta je zavedena i v České republice. V povolení na použití agenta, případně v návrhu na jeho prodloužení, je dle zvláštních předpisů uváděn zpravidla číselný kód, který umožňuje ve výjimečných případech, za dodržení bezpečnostních podmínek, zjistit pravou totožnost agenta. Toto opatření však není součástí souvisejícího ustanovení tr. řádu.

Zatímco tr. řád využívá speciálního ustanovení o výslechu svědka (agent) jako osoby činné v policejním orgánu nebo policisty jiného státu dle § 102a, SVK tr. řád na tuto možnost pamatuje přímo v ustanovení § 117 o agentovi, v němž jsou uvedeny podmínky, za kterých je možno provést jeho výslech. Oprávnění k výslechu agenta má v přípravném řízení prokurátor, avšak za dodržení bezpečnostních opatření, aby jeho pravá totožnost nebyla odhalena. K tomuto úkonu využívá technická zařízení pro přenos obrazu a zvuku. Ve výjimečných případech lze agenta vyslechnout při soudním řízení. Během výslechu musí být přijata taková opatření, aby totožnost agenta nemohla být odhalena, včetně použití technických prostředků pro změnu hlasu.

Jestliže agent během doby svého působení zjistí skutečnosti o trestných činech, které se však netýkají věci související s jeho použitím, mohou být tyto skutečnosti využity jako důkaz v jiném trestním řízení. Musí se však týkat pouze taxativně uvedených trestných činů. Konkrétně zločinu, korupce, trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele nebo trestného činu legalizace výnosu z trestné činnosti. V českém tr. řádu je taková možnost využití důležitých skutečností v jiné trestní věci přiznána pouze u institutu sledování osob a věcí. Obdobné kompetence tr. řád v souvislosti s použitím agenta neuvádí.

Agent je oprávněn ke své činnosti používat informačně-technické prostředky s tím, že výstup z těchto prostředků bude do spisu založen pouze tehdy, pokud v obžalobě navrhne prokurátor provedení důkazu skutečnosti zjištěné agentem. V porovnání s naším trestním řádem je využití dokumentační techniky agentem vysloveně uvedeno již v obecném ustanovení o použití operativně pátracích prostředků dle § 158b, případně je delegován k provádění sledování osob a věcí, při kterém mohou být používány zvukové, obrazové a jiné záznamy. Dále je oprávněn volit takové prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu a jelikož se jedná o policistu, je oprávněn použít například zabezpečovací techniku v rámci podpůrných operativně pátracích prostředků.¹²⁶

Pokud srovnáme slovenskou a českou právní úpravu na použití agenta z komplexního hlediska, lze konstatovat, že i když jsou tyto instituty zdánlivě stejné, rozdíly v právních úpravách jsou znatelné. Ze slovenského pohledu je to zejména legální možnost využití agenta „provokatéra“ při odhalování trestných činů souvisejících s korupcí, což český tr. řád vůbec nepřipouští. Dále je stanovena pevná doba, na kterou lze vydat příkaz k použití agenta a kterou česká úprava vůbec nezohledňuje. Prokurátor má oprávnění k vydání alespoň dočasněho příkazu na použití agenta, pokud věc nesnese odkladu, zatímco český tr. řád neumožňuje nasazení agenta bez předchozího povolení soudce vrchního soudu. Zajímavé je i využití skutečností týkajících se trestných činů zjištěných při použití agenta pro jinou trestní věc, než pro kterou byl nasazen.

¹²⁶ § 117 zákon č. 301/2005 Z. z., Trestní poriadok, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Slovenska).

3.2 Polsko

3.2.1 Obecná charakteristika

System výkonu práva, právních zvyklostí z hlediska trestního řízení a výkonu pravomocí policejních orgánů, je poněkud odlišný od policejní a trestní praxe v České republice. V polském trestním řádu¹²⁷ o problematice operativně pátracích prostředků chybí odpovídající ustanovení. Na úseku trestního řízení plní policie příkazy soudu, soudního zástupce a státního zástupce a provádí vyšetřování nebo vyšetřování pod dozorem státního zástupce v mezích stanovených zákonem. Činnosti spojené s prověřováním, objasňováním trestných činu jsou v kompetenci policie na základě příslušného zákona o Policii (dále jen „PlzoP“).¹²⁸ PlzoP ve svých ustanoveních popisuje pouze obecné vyjádření prostředků operativně průzkumné činnosti. Konkrétněji jsou činnosti popsány v interních aktech řízení v příslušném stupni utajení, nejčastěji ve stupni „Tajné“. PlzoP v artykulu (článku) 14, odst. 1 uvádí činnosti, které v rámci svých úkolů Policie vykonává. Mimo jiné to jsou činnosti operativně průzkumné za účelem předcházení, rozpoznávání a odhalování trestných činů. Na základě čl. 15 odst. 1 PlzoP má policista při provádění operativně průzkumné činnosti pravomoc sledovat a technickými prostředky zaznamenat obraz dění na veřejných prostranstvích, včetně zvuku.

3.2.2 Operativní kontrola

Základem pro provádění operativně pátrací činnosti neboli operativně průzkumné činnosti je čl. 19 PlzoP. Za účelem prevence, odhalování, zjišťování pachatelů, jakož i získávání a shromažďování důkazů o úmyslných trestných činech stíhaných veřejnou obžalobou, které jsou zde taxativně vyjmenované na základě trestního zákoníku, umožňuje provedení operativní kontroly.¹²⁹ Tato operativní kontrola se dle odst. 6 PlzoP provádí tajně a vztahuje se na:

¹²⁷ Ustawa z 6. 6. 1997, Sbíрка zákonů z r. 1997, č. 89, poz. 555, Kodeks postępowania karnego, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Polska).

¹²⁸ Ustawa z 6. 4. 1990, Sbíрка zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policji, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).

¹²⁹ Ustawa z 6. 6. 1997, Sbíрка zákonů z r. 1997, č. 88, poz. 553, Kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů (Trestní zákoník Polska).

- získávání a záznam obsahu konverzací vedených pomocí technických prostředků, včetně telekomunikačních sítí;
- získávání a záznam obrazu nebo zvuku osob z místností, dopravních prostředků nebo míst jiných než veřejných;
- získávání a záznam obsahu korespondence, včetně korespondence vedené prostřednictvím prostředků elektronické komunikace;
- získávání a záznam dat obsažených v IT nosičích dat, telekomunikačních koncových zařízeních, IT a ICT systémech;
- přístup a kontrola obsahu zásilek.

Žádost o provedení této operativní kontroly předkládá oprávněný policista vrchnímu veliteli policie nebo veliteli pověřeného policejního orgánu, kterými jsou Úřad pro počítačovou kriminalitu (CBZC), Ústřední policejní vyšetřovací úřad (CBŠP, pro Českou republiku je k tomuto úřadu adekvátní Národní centrála proti organizovanému zločinu), Policejní úřad pro vnitřní záležitosti (BSWP, u nás adekvátně Generální inspekce bezpečnostních sborů). Příslušný velitel tuto žádost v písemné formě postupuje generálnímu prokurátorovi, který ji po schválení odešle soudu k nařízení provedení operativní kontroly. Žádost velitele vojvodské policie (krajský ředitel) se soudci postupuje skrze schválenou žádost příslušného okresního státního zástupce.

Náležitosti žádosti o operativní kontrolu stanovuje čl. 7 PlzoP. Ta by měla obsahovat číslo případu a případně i kódové jméno, popis trestného činu a jeho právní kvalifikaci. Dále by měly být uvedeny okolnosti, které odůvodňují nutnost uplatnění operativní kontroly, včetně uvedení důvodů pro neúčinnost a zbytečnost jiných opatření. Samozřejmé jsou údaje o osobě nebo jiné údaje umožňující jednoznačné určení subjektu nebo předmětu, na který se bude operativní kontrola vztahovat, s uvedením místa nebo způsobu jejího uplatnění. Poslední náležitostí žádosti je účel, čas a druh operativní kontroly.

Operativní kontrola se nařizuje na maximální dobu 3 měsíce. Soud může na písemnou žádost vrchního velitele policie nebo velitelů CBŠP, BSWP, CBZC, případně velitele vojvodské policie, předloženou po obdržení písemného souhlasu příslušného státního zástupce, vydat nejdéle na další 3 měsíce rozhodnutí o jednorázovém prodloužení operativní kontroly za předpokladu, že důvody pro tuto kontrolu nepominuly. V odůvodněných případech může být na žádost

vrchního velitele policie s písemným souhlasem nejvyššího státního zástupce soudem vydáváno rozhodnutí o prodloužení operativní kontroly v dalších, po sobě jdoucích, obdobích v maximální délce 12 měsíců.

Pokud byly získány důkazy umožňující zahájení trestního stíhání nebo důkazy důležité pro probíhající trestní řízení, poskytne vrchní velitel policie, případně velitelé CBSP, BSWP, CBZC nebo velitel vojvodské policie státnímu zástupci všechny materiály shromážděné během aplikace operativní kontroly.¹³⁰

Na základě vyhlášky vrchního velitele policie jsou další používané prostředky předmětem utajovaných interních aktů řízení.¹³¹

Pod poměrně širokým pojmem operativní kontroly by bylo možné spatřovat adekvátní ustanovení o sledování osob a věcí. Rozdíl je především v zákonném vyjádření, tedy polský zákon o Policii proti českému trestnímu řádu. V ustanovení PlzoP ohledně tohoto prostředku je uveden výčet trestných činů, na které se operativní kontrola vztahuje, kdežto ke sledování postačí obecně řízení o úmyslném trestném činu. Náležitosti pro povolení operativní kontroly lze považovat za v podstatě podobné. Rozdíl je však v délce doby povolení, v Polsku je na 3 měsíce a poté jsou možné další tříměsíční intervaly s maximální dobou 12 měsíců. V České republice je sledování povolováno na 6 měsíců, prodloužení rovněž o dalších 6 měsíců a celková délka úkonu není nijak omezena, pokud trvají podmínky pro jeho povolení.

3.2.3 Kontrolovaný nákup

Dalším prostředkem operativně průzkumné činnosti je dle čl. 19a PlzoP kontrolovaný nákup, který svojí podstatou odpovídá předstíranému převodu dle českého tr. řádu. Tato činnost je vykonávána na základě prověřených, dříve získaných informací o trestném činu, kdy smyslem je zjištění pachatelů a získání důkazů o trestném činu. Kontrolovaný nákup spočívá v tajném nákupu, prodeji nebo převzetí věcí pocházejících z trestné činnosti, které podléhají propadnutí nebo jejichž výroba, držení, přeprava nebo obchodování je zakázáno, stejně jako přijímání nebo poskytování finančních výhod.

¹³⁰ Čl. 19 ustawy z 6. 4. 1990, Sbíрка zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policii, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).

¹³¹ Vyhláška vrchního velitele policie č. pf-634 ze dne 30. června 2006, o způsobech a formách provádění operativní a průzkumné činnosti policie, ve znění pozdějších předpisů.

Kontrolovaný nákup po obdržení písemného souhlasu státního zástupce nařizuje vrchní velitel policie nebo velitelé CBSP, BSWP, CBZC, případně velitel vojvodské policie. Ti jsou povinni průběžně informovat o výsledcích kontrolovaného nákupu státního zástupce, který má oprávnění kdykoliv nařídit zastavení úkonu. Před vydáním písemného souhlasu se státní zástupce seznamuje s materiály, které odůvodňují provedení kontrolovaného nákupu. Stejně jako u povolení operativně průzkumné činnosti je kontrolovaný nákup nařízen na maximální dobu 3 měsíců. Jestliže nepominuly důvody, lze tuto dobu jednorázově prodloužit o další 3 měsíce. V odůvodněných případech může být nařízení o provedení úkonu prodlouženo i po uplynutí uvedených lhůt.

V souvislosti s prováděním kontrolovaného nákupu lze použít tajné technické zařízení umožňující záznam obrazu nebo zvuku. Pokud byly během úkonu získány důkazy umožňující zahájení trestního stíhání nebo důkazy důležité pro probíhající trestní řízení, je povinností velitele policejního orgánu, který o souhlas s kontrolovaným nákupem žádal, poskytnout veškeré materiály shromážděné v souvislosti s provedením úkonu státnímu zástupci. V případě, že tyto materiály takové informace a důkazy neobsahují, policejní orgán je povinen záznamy neprodleně zlikvidovat.¹³²

Rozdíly při porovnání kontrolovaného nákupu s předstíraným převodem jsou patrné od samého začátku popisu tohoto ustanovení. Největší rozdíl je v zákonné úpravě. Tento prostředek operativně průzkumné činnosti je obsažen v polském zákoně o Policii, zatímco předstíraný převod u nás upravuje trestní řád. Státní zástupce s kontrolovaným převodem musí souhlasit, ale jeho provedení následně nařizuje velitel příslušného oprávněného útvaru policie. Rozdíl je i v době jeho povolení, která je v Polsku omezena, kdežto tr. řád dobu na provedení předstíraného převodu nestanovuje.

3.2.4 Osoby spolupracující ve prospěch policie

PlzoP zahrnuje ustanovení v čl. 22 o možnosti využití osob „nepolicistů“ k plnění úkolů policie. Pokud takové osoby poskytují pomoc v rámci operativně průzkumné činnosti, je zakázáno sdělovat jejich údaje. Údaje o spolupracující osobě lze

¹³² Čl. 19a ustawy z 6. 4. 1990, Sbíрка zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policii, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).

zpřístupnit pouze ve výjimečných případech na žádost státního zástupce nebo soudu. Například při důvodném podezření, že tato osoba spáchala trestný čin stíhaný veřejnou obžalobou v souvislosti s výkonem operativní a zpravodajské činnosti. Nebo v případě, že tato osoba prozradí skutečnost, že poskytla policii pomoc v oblasti operativně průzkumné činnosti.

Těmto osobám lze za jejich pomoc přiznat odměnu, která je vyplácena z provozního fondu vytvořeného k tomuto účelu.¹³³

K ustanovení o osobách spolupracujících ve prospěch policie lze konstatovat, že smysl, účel a podmínky pro použití jsou prakticky shodné s institutem informátora dle z. o Policii ČR.

¹³³ Čl. 22 ustawy z 6. 4. 1990, Sběrka zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policji, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).

4. Podpůrné operativně pátrací prostředky

Použití podpůrných operativně pátracích prostředků souvisí s konkrétní činností policistů. Jsou legislativně zakotveny v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a využívat je mohou oprávnění policisté zařazení na útvarech Služby kriminální policie a vyšetřování jako jeden z prostředků operativně pátrací činnosti. Taxativně vyjmenovanými podpůrnými operativně pátracími prostředky jsou informátor, krycí prostředky, krycí doklad, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky. O použití vybraného prostředku nebo libovolnou kombinací více podpůrných OPP rozhoduje policista v závislosti na konkrétních potřebách a okolnostech při provádění OPČ, aniž by k tomu potřeboval souhlas státního zástupce, případně soudce. Je však vázán souvisejícími interními akty řízení. Oprávnění k použití podpůrných OPP má policista v případech *získávání poznatků o trestné činnosti* (§ 69 z. o Policii) před zahájením úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 1 tr. řádu; *při šetření a při provádění opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin* – ve smyslu § 158 odst. 1 tr. řádu; *v souvislosti s trestním řízením* ve fázi po zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 tr. řádu. Poslední zákonnou možností využití podpůrných OPP je *při zajišťování krátkodobé ochrany osob* na základě § 50 z. o Policii.¹³⁴ Využívání podpůrných OPP se vztahuje zejména k fázi před zahájením trestního řízení. Tedy kdy ještě nebyl vyhotoven záznam o zahájení úkonů trestního řízení, v rámci šetření, získávání poznatků atd. a je v kompetenci oprávněného policisty na základě zákona o Policii. Jejich využití má svoje opodstatnění i v průběhu trestního řízení nebo v souběhu s používáním operativně pátracích prostředků. Procesně zcela odlišné je využívání OPP, které vymezuje trestní řád v rámci postupů před zahájením trestního stíhání v době, kdy jsou již OČTŘ zahájeny úkony trestního řízení. Používat tyto prostředky je oprávněn policejní orgán na základě povolení státního zástupce, případně soudce, a nesmí při tom sledovat jiný zájem než získání skutečností důležitých pro trestní řízení.¹³⁵

¹³⁴ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 183.

¹³⁵ § 158b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) - znění od 28. 6. 2022.

4.1 Informátor

Informátorem, z hlediska zákona o Policii vyjádřeného v § 73, se rozumí fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyzrazena její spolupráce s policií. Za tuto činnost lze poskytnout finanční nebo věcnou odměnu. Zpravidla se jedná o osobu, která dovršila věk rozhodný pro vznik trestní odpovědnosti,¹³⁶ často se pohybující v kriminálním prostředí. Je ochotna policii poskytnout informace důležité pro trestní řízení, které však slouží pouze jako podklad, nikoliv jako důkazní prostředek. V případě nutnosti vystoupení informátora v postavení svědka přichází v úvahu utajení totožnosti a podoby dle § 55 odst. 2 tř. řádu. Podstatou využívání informátora je dlouhodobé poskytování informací ze zájmového prostředí při zachování utajení jeho identity. Práce s informátory, jejich vyhledávání a vytěžování, je jedním z pilířů provádění operativně pátrací činnosti policisty SKPV. Možné finanční nebo věcné odměny jako motivace jsou pro informátory poskytovány ze zvláštních finančních prostředků (§77 z. o Policii).¹³⁷ Detailněji využívání informátora upravuje pokyn policejního prezidenta. Ten mimo jiné obsahuje zásady jeho využívání, zabývá se průběhem využití, včetně vyhodnocení činnosti informátora. Vzhledem k použití pro vnitřní potřebu nelze další obsah tohoto pokynu dále publikovat.¹³⁸ Diametrálně rozdílný je institut agenta dle § 158e tr. řádu, jehož smyslem je opatření procesně použitelných důkazních prostředků. Jednou z podmínek použití je již zahájené trestní řízení.¹³⁹

4.2 Krycí prostředky

Krycí prostředky jsou uvedeny v § 74 z. o Policii a rozumí se jimi věc, včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení její činnosti nebo k zastírání činnosti policie. Jsou využívány policisty při provádění operativně pátrací činnosti. Jedná se např.

¹³⁶ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 184.

¹³⁷ Beck-online.cz: *Komentář – beck-online* [online]. [cit. 25. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwe2ztgixhgys7giydaoc7gi3tgx3qmy3tg>.

¹³⁸ Pokyn policejního prezidenta č. 140 ze dne 9. 7. 2019 o využívání informátorů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 179.

o oděvní součástky, vozidla nebo další předměty vhodné ke konspiraci. Dále pak mohou být krycími prostředky prostory jako jsou byty, kde může docházet ke konspirativním schůzkám např. s informátory, nebo mohou sloužit pro potřeby krátkodobé ochrany osob. Náklady na krycí prostředky lze čerpat ze zvláštních finančních prostředků.¹⁴⁰ Krycí prostředky a jejich používání dále upravuje neveřejný závazný pokyn policejního prezidenta.¹⁴¹

4.3 Krycí doklad

Krycí doklady upravuje § 75 z. o Policii. Zpravidla se jedná o listinu, případně jiný dokument, který slouží k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení činnosti, krycího prostředku nebo zabezpečovací techniky, k zastírání policejní činnosti anebo k jiným obdobným účelům. Z hlediska jeho vydávání jsou stanovena určitá omezení, protože se nesmí jednat o doklad osoby žijící ani zemřelé. Dále nesmí být např. průkaz poslance, senátora, člena vlády, služební průkaz soudce a státního zástupce. Evidenci krycích dokladů vede ministerstvo vnitra, opatřuje nebo vydává policie nebo ministerstvo, a to vždy se souhlasem ministra. Vzhledem k používání konkrétního dokladu lze zajistit v informačních systémech vložení, změnu nebo vymazání potřebných údajů a v odůvodněných případech také blokování těchto údajů. Tyto údaje se neoznačují ani se nevedou zvlášť.¹⁴² Krycí doklady jsou v praxi hojně využívány ve spojitosti s používáním operativně pátracích prostředků, a to například k zastírání činnosti policistů při sledování osob a věcí. Zásadní význam však mají i při použití agenta dle § 158e tr. řádu, kdy slouží zejména k vytvoření legendy o osobní existenci, dále k zastření své skutečné totožnosti, ale také příslušnosti k Policii.

Kromě uvedené zákonné normy upravuje krycí doklady, jejich vyžadování, používání, ochranu a evidenci interní akt řízení v podobě pokynu policejního prezidenta.¹⁴³

¹⁴⁰ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 185-186.

¹⁴¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 25 ze dne 12. 2. 2013 o krycích prostředcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 186-189.

¹⁴³ Pokyn policejního prezidenta č. 35 ze dne 15. 2. 2016 o krycích dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

4.4 Zabezpečovací technika

Dalším využívaným podpůrným OPP je zabezpečovací technika uvedená v § 76 z. o Policii. Jde o technické prostředky, zařízení nebo jejich soubory, které jsou používány za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Může jít například o systémy střežení objektů, kamerové systémy, signalizační systémy atd. Nasazení zabezpečovací techniky má preventivní charakter nebo se používá v případech již existujících konkrétních poznatků o možné trestné činnosti. Pokud takovéto konkrétní poznatky jsou a lze pro ně zahájit úkony trestního řízení, je třeba tyto úkony zahájit dle § 158 odst. 3 tr. řádu a zmiňovanou zabezpečovací techniku nasadit dle § 158d odst. 2, příp. odst. 3 tr. řádu. Jde o sledování osob a věcí povolené státním zástupcem, případně soudcem. Zjištěné skutečnosti lze pak po protokolaci podle § 55 tr. řádu využít jako důkaz v trestním řízení.¹⁴⁴ Z rozsudku Vrchního soudu v Olomouci vyplývá, že pokud Policie nainstaluje průmyslovou kameru na místě veřejnosti přístupném dle uvedeného § 76 z. o Policii, za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku, lze použít obrazového záznamu pořízeného touto kamerou jako důkazu proti pachateli trestného činu, jehož průběh byl tímto způsobem zaznamenán (§ 89 odst. 2 tr. řádu).¹⁴⁵

Interním předpisem pro použití zabezpečovací techniky je neveřejný závazný pokyn policejního prezidenta upravující postup specializovaných pracovišť.¹⁴⁶

4.5 Zvláštní finanční prostředky

Je zřejmé, že provádění OPČ se neobejde bez finančního zajištění, které lze pokrýt pomocí zvláštních finančních prostředků, legislativně upravených v § 77 z. o Policii. Ve své podstatě se jedná o vyčleněné finanční prostředky používané k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti, používáním podpůrných OPP, používáním operativně pátracích prostředků dle § 158b tr. řádu a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osob. Vzhledem k podstatě použití se na nakládání s těmito finančními prostředky

¹⁴⁴ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 188-189.

¹⁴⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 8. 2017, sp. zn. 6 To 62/2017.

¹⁴⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 17 ze dne 4. 2. 2009, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při použití zabezpečovací techniky, ve znění pozdějších předpisů.

nevztahují právní předpisy upravující hospodaření s peněžními prostředky státu, avšak oprávněný policista je povinen s nimi nakládat hospodárně a v souladu s účelem, na který byly poskytnuty. K evidenci a vykazování je nutné přistupovat tak, aby nedošlo k dekonspiraci pravého účelu použití zvláštních finančních prostředků.¹⁴⁷ Podrobněji jsou zvláštní finanční prostředky upraveny v Nařízení Ministerstva vnitra. Zde jsou uvedena oprávnění, odpovědnost, plánování a přidělování, čerpání nebo evidence o nakládání se zvláštními finančními prostředky. Nařízení je neveřejné.¹⁴⁸

¹⁴⁷ ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6. Str. 190.

¹⁴⁸ Nařízení Ministerstva vnitra č. 38 ze dne 15. 8. 2012 o nakládání se zvláštními finančními prostředky, ve znění pozdějších předpisů.

5. Návrh ve smyslu „de lege ferenda“

Jako problém současné praxe při platnosti aktuálního trestního řádu, tedy z. č. 141/1961 Sb., považuji za nešťastné řešení vyhodnocování důkazů a důkazních prostředků v souvislosti s použitím operativně pátracích prostředků, zejména ve fázi řízení před soudem.

Aby bylo objasňování zejména organizované a závažné trestné činnosti efektivní, jsou policisté nuceni využívat odpovídající prostředky, kterými jsou kromě jiných i operativně pátrací prostředky dle trestního řádu. V této souvislosti jde o nasazení speciální techniky a lidských zdrojů – policistů (sledování, agent). Některé tyto prostředky

a způsoby jejich použití jsou značně specifické. Bohužel v praxi dochází k situacím, zejména ve fázi soudního řízení v průběhu dokazování trestné činnosti, kdy jsou odtajňovány záznamy z použití operativně pátracích prostředků, aby byla „dostatečná důkazní síla“ proti obžalovanému. Na základě těchto postupů jsou tak zveřejněny využití prostředky, což považuji za závažné ztížení další práce policistů.

Příkladů týkajících se této problematiky je z praxe mnoho. Jako jeden z nich bych uvedl použití prostorového odposlechu umístěného ve vozidle. Pokud jsou záznamy využity jako důkazy v řízení před soudem, pachatel při případné recidivě bude takový prostředek předpokládat nebo dokonce hledat a z principu už nebude ve vozidle komunikovat.

Dalším, snad ještě více nešťastným příkladem, je získávání zvukových a obrazových záznamů z obydlí nebo jiných prostor, zejména kanceláří, při odhalování a objasňování případů korupce, násilné nebo mravnostní kriminality. Na záznamech je tak zachyceno např. předání úplatku nebo zneužití nezletilého. Tyto záznamy se kromě soudního líčení nezřídka objevují zveřejněné v médiích. Následkem toho může být opatrnost lidí páchajících takovou trestnou činností, kterou však budou páchat dál, ale mnohem sofistikovaněji a s daleko větší mírou latence.

Jako poslední příklad bych uvedl problematiku sledování osob a věcí. Pokud jsou odtajněny záznamy ze sledování a je tím vyraženo použití tohoto prostředku,

obžalovaný a případně další zainteresované osoby (svědci obžaloby) mohou činit opatření k jeho odhalení, což opět velmi komplikuje práci Policie.

Soudní řízení a potrestání pachatele má mít výchovný účinek nejen pro něj, ale působit i preventivně na společnost. Ovšem seznámení pachatele se záznamy a použitím OPP má z výše uvedeného hlediska spíše velmi negativní efekt. A to ten, že pachatel bude informovanější, opatrnější a společnost tím bude mít přehled o možnostech a postupech policie.

Jak již bylo dříve uvedeno, aby se záznam z použití OPP stal důkazem, je třeba k němu vyhotovit protokol dle § 55 tr. řádu. V praxi to funguje velmi zjednodušeně tak, že policista, který si použití OPP vyžádal, osloví oprávněný útvar, který příslušný záznam provedl, aby vypracoval jeho protokolaci. Tím dojde k odtajnění záznamu, který byl do té doby součástí trestního spisu v odpovídajícím stupni utajení a policista ho poté předloží jako důkaz k soudnímu řízení.

Navrhovaným řešením de lege ferenda tedy může být vyhotovení protokolu o záznamu z použití OPP, který zůstane v příslušném stupni utajení a se kterým se budou moci seznamovat pouze státní zástupce s odpovídající prověrkou a soudce.

Tím by tedy došlo z velké části k utajení konkrétních OPP a použité techniky. Soudci mají ze zákona¹⁴⁹ přístup k utajované informaci všech stupňů bez nutnosti osvědčení. Většina státních zástupců pak disponuje osvědčením na „vyhrazené“ a vyšší v závislosti na zařazení a řešené problematice. Možnost odstranění problému tak spatřuji ve větších pravomocích příslušných soudců, potažmo státních zástupců. I tak jsou již všechny operativně pátrací prostředky pod kontrolou státního zástupce, podléhají jeho povolení nebo jsou podmíněny povolením nebo příkazem soudce, vyjma sledování se souhlasem osoby.

V řízení před soudem by mohl konkrétní soudce sám provést kontrolu zákonnosti, obeznámit se s okolnostmi použití prostředků a z nich pořízených záznamů, včetně přiložených utajených protokolů a po vyhodnocení by tak za ně převzal záruku. Pokud by tedy byly záznamy předloženy jako důkaz, soud by pouze konstatoval, že mu jsou okolnosti pořízení záznamů známé a shledává je

¹⁴⁹ § 58 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti – znění od 1. 2. 2022.

provedenými dle zákona. V případě odvolání obžalovaného může tento přezkum provést nadřazený soud ve stejném smyslu.

S respektem ke všem právům, která má obviněný/obžalovaný v průběhu trestního řízení, je třeba respektovat také práci OČTŘ. V tomto případě chránit prostředky a postupy, které používá policie při odhalování trestné činnosti, zjišťování pachatelů a zajišťování důkazů, protože jejich vyzrazování ohrožuje jejich další používání.

Závěr

Používání nástrojů k odhalování, objasňování trestné činnosti a zjištění jejich pachatelů, sloužící zejména k dokumentaci pro potřeby trestního řízení v podobě operativně pátracích prostředků, jsou pro policisty všech Služeb kriminální policie a vyšetřování velmi častou součástí jejich činnosti. Vzhledem k jejich specifikaci a přínosu pro trestní řízení jsou prakticky nenahraditelné. Četnost použití OPP dokládá uvedená analýza používání sledování osob a věcí. Další statistické údaje o použití předstíraného převodu a použití agenta, ze kterých by bylo patrné, jak jsou tyto instituty v praxi využívány, nebyly i přes žádost k oprávněnému útvaru vzhledem ke specifickému zaměření použití těchto operativně pátracích prostředků poskytnuty, neboť je není možné zveřejňovat.

Pokud ale má Policie dále takové prostředky efektivně používat, je třeba je zároveň chránit. Pachatelé trestné činnosti jsou stále více obeznamováni s prací a postupy policie, a to z několika zdrojů. Jednak je to zkušenostmi a informacemi, které získávají z kriminálního prostředí, ale také z informací „vypouštěných“ do veřejného mediálního prostoru, ať už prostřednictvím televize nebo sociálních sítí. Zde vidím několik negativních faktorů v tom, že je tlak veřejnosti na zajímavé až senzační informace ohledně práce policie v průběhu konkrétního případu a v něm využívaných prostředků. Dále je to samotné iniciativní informování veřejnosti ze strany policie, kdy je snahou managementu pochlubit se např. úspěšnou realizací případu. Při těchto výstupech jsou velmi často popisovány prostředky využitě v průběhu objasňování trestné činnosti, a to jak technického charakteru, tak procesního, tedy využívání OPP.

Cílem této diplomové práce bylo podrobně představit a popsat operativně pátrací prostředky a jejich použití v rámci trestního řízení. Dalším cílem bylo provedení komparace s obdobnými prostředky a zjištění jejich právních úprav na Slovensku a v Polsku.

Ohledně operativně pátracích prostředků zakotvených v trestním řádu jsem dospěl k závěru, že určitá znění jednotlivých prostředků jsou nejednoznačná a do jisté míry závislá na komentářovém výkladu k trestnímu řádu, případně na vydaných judikátech. Na základě provedené komparace mohu konstatovat, že některá ustanovení související s problematikou operativně pátracích prostředků

jsou zbytečně uvedena odděleně v jiných částech trestního řádu, zatímco např. Slovenská úprava má všechna potřebná a související ustanovení vyjádřena v konkrétním prostředku operativně pátrací činnosti (např. výslech agenta jako svědka).

V současné době je připravován návrh na rekodifikaci trestního řádu. Tento návrh upravuje některé nejednoznačné ustanovení, např. upřesňuje podmínky pro použití sledování, stanovuje maximální dobu použití agenta. Takovéto případné změny určitě přispějí k přehlednosti celého trestního řádu jako předpisu a nastaví nové podmínky pro použití operativně pátracích prostředků.

Slovenskou právní úpravou pro prostředky operativně pátrací činnosti je trestní řád. Tato úprava je v zásadě velmi podobná té české. Každý prostředek je upraven zvlášť, dle mého názoru jsou ale přehledněji a pečlivěji popsány podmínky pro použití každého z nich. Proto mohu konstatovat, že právní úprava je na Slovensku, v porovnání s českou, vyspělejší a tím na lepší úrovni.

Polská právní úprava zaručuje používání adekvátních prostředků na základě zákona o Policii v podobě operativní kontroly, kontrolovaného nákupu nebo osob spolupracujících ve prospěch policie. Znění jednotlivých právních úprav, tedy polského zákona o Policii a trestního řádu, je na jednu stranu jednodušší. Na druhou stranu však oba předpisy obsahují v konkrétním paragrafovém znění mnoho odkazů na další články nebo paragrafy, což ve výsledku může působit nepřehledně a komplikovaně.

Stanovené cíle v úvodu práce považuji za splněné. Snažil jsem se poukázat na některé problémy spojené s jednotlivými operativně pátracími prostředky a poslední kapitolu jsem věnoval návrhu „de lege ferenda“ v oblasti provádění důkazů získaných pomocí operativně pátracích prostředků v řízení před soudem a jejich ochranu v podobě možného utajení.

Problematika operativně pátracích prostředků je, dle mého názoru, rozebrána v dostatečně podrobné míře tak, aby mohla sloužit například příslušníkům Služby kriminální policie a vyšetřování, pro jejich přehled a orientaci, případně napomohla k rozhodnutí o využití některého z těchto prostředků pro potřeby jejich služební činnosti.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Monografie

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3.

JELÍNEK, Jiří. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-287-5.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.

ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4.

Komentáře

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7.

JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-106-9.

ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠTEINBACH, Miroslav a kol.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6.

Učebnice

BUDKA, Ivan a kolektiv. *Vybrané problémy operativně pátrací činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. Bez ISBN.

DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2.

NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.

Odborné články

BRUNA, Eduard. *Problematické aspekty úplatkářských trestných činů (3. část) – některé specifické nástroje k jejich odhalování* – Advokátní deník, 2019. [online]. [cit. 22. 2. 2023].

Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/03/24/problematicke-aspekty-uplatkarskych-trestnych-cinu-3-cast-nektere-specificke-nastroje-k-jejich/>.

CHMELÍK, Jan. *Operativně pátrací činnost v trestním řízení*. FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA. Praha. Vysoká škola finanční a správní, a.s., 2/2021, ročník 6. ISSN 2533-4395.

JANOŠKOVÁ, Nikola. *Prostředky boje proti úplatkářství de lege ferenda II. – Agent provokatér a zkouška spolehlivosti* | Právní prostor, 2016. [online]. [cit. 22. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/prostredky-boje-proti-uplatkarstvi-de-lege-ferenda-ii-agent-provokater-a-zkouska-spolehlivosti>.

JELÍNEK, Jiří. *K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu* – Advokátní deník, 2018. [online]. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2018/09/22/k-chybejici-pravni-uprave-tzv-prostoroveho-odposlechu-v-trestnim-radu/>.

NAVRÁTILOVÁ Tlapák, J., Ingrid Galovcová. *Sledování osob po skončení trestního stíhání* – Advokátní deník, 2019. [online]. [cit. 10. 2. 2023].

Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/17/sledovani-osob-po-skonceni-trestniho-stihani/>.

SUDOLSKÁ, Denisa: *Velký bratr ve vazebních věznicích* – Advokacie – Advokátní deník, 2021. [online]. [cit. 30. 1. 2023].
Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/12/17/judr-denisa-sudolska-velky-bratr-ve-vazebnich-veznicich/>.

Judikatura

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl.ÚS 3/09.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II.ÚS 710/01.

Rozsudek ESLP ze dne 9. 6. 1998, Teixeira de Castro v. Portugalsko (č. stížnosti 25829/94).

Rozsudek ESLP ze dne 23. 10. 2014, Furcht proti Německu (č. stížnosti 54648/09).

Rozsudek senátu ESLP ze dne 27. 10. 2015, R. E. proti Spojenému království (č. stížnosti 62498/11).

Rozsudek senátu ESLP ze dne 15. 10. 2020, Akbay a ostatní proti Německu (č. stížnosti 40495/15).

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 8. 2017, sp. zn. 6 To 62/2017.

Stanovisko kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl.ÚS-st. 31/10.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1051/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 3 Tz 8/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 8 Tdo 647/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 865/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.11. 2020, sp. zn. 7 Tdo 1123/2020.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. IV.ÚS 662/17.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2020, sp. zn. III.ÚS 4126/18.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. III.ÚS 3452/20.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. III.ÚS 2548/20.

Právní předpisy

Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013 ze dne 16. 12. 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 168/1998.

Ustawa z 6. 4. 1990, Sbíрка zákonů z r. 1990, č. 30, poz. 179, o Policji, ve znění pozdějších předpisů (polský zákon o Policii).

Ustawa z 6. 6. 1997, Sbíрка zákonů z r. 1997, č. 88, poz. 553, Kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů (Trestní zákoník Polska).

Ustawa z 6. 6. 1997, Sbíрка zákonů z r. 1997, č. 89, poz. 555, Kodeks postępowania karnego, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Polska).

Vyhláška č. 275/2022 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací – znění od 1. 1. 2023.

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních – znění od 1. 1. 2023.

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích – znění od 1. 7. 2022.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) - znění od 28. 6. 2022.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách – znění od 1. 1. 2022.

Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (Trestní zákon Slovenska).

Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestní poriadok, ve znění pozdějších předpisů (Trestní řád Slovenska).

Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů – znění od 1. 7. 2022.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů – znění od 01.01.2022.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 5. 1. 2023.

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti – znění od 1. 2. 2022.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový) - znění od 6. 1. 2023.

Interní akty řízení

Nařízení Ministerstva vnitra č. 38 ze dne 15. 8. 2012 o nakládání se zvláštními finančními prostředky, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn policejního prezidenta č. 170 ze dne 2. 11. 2015 – spisový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn policejního prezidenta č. 15/2016 ze dne 21. 1. 2016 o operativně pátrací činnosti a zřizování pracovních týmů a pracovních skupin, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn policejního prezidenta č. 35 ze dne 15. 2. 2016 o krycích dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn policejního prezidenta č. 140 ze dne 9. 7. 2019 o využívání informátorů, ve znění pozdějších předpisů.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 194 ze dne 18. 12. 2008, kterým se upravuje postup při použití agenta, ve znění pozdějších předpisů.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 197 ze dne 30. 12. 2008, kterým se upravuje postup při dožádání a provádění předstíraného převodu, ve znění pozdějších předpisů.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 209 ze dne 30. 12. 2008, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 17 ze dne 4. 2. 2009, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při použití zabezpečovací techniky, ve znění pozdějších předpisů.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 25 ze dne 12. 2. 2013 o krycích prostředcích, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové komentáře

ASPI – Automatizovaný systém pro práci s právními informacemi.

On-line komentář Beck. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Internetové zdroje

Lidovky.cz: *Zdravotní sestra Marešová vysoudila na státu odškodnění 1,5 milionu. Případ prý nemá obdoby* [online]. [cit. 7. 1. 2023]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/domov/stat-z-ni-udelal-sestru-smrt-ted-si-zdravotnice-maresova-vysoudila-odskodneni-1-5-milionu.A210610_095147_In_domov_ele.

Mvcr.cz: *Analýzy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR – archiv – Ministerstvo vnitra České republiky*. [online]. [cit. 11. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/analyzy-odposlechu-a-zaznamu-telekomunikacniho-provozu-a-sledovani-osob-a-veci-dle-trestniho-radu-a-ruseni-provozu-elektronicky-komunikaci-policii-cr-archiv.aspx>.

Mvcr.cz: *Odposlechy, záznamy telekomunikačního provozu a sledování osob* – Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. [cit. 4. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/odposlechy-zaznamy-telekomunikacniho-provozu-a-sledovani-osob.aspx>.

Policie České republiky: *Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování*. [online]. [cit. 14. 1. 2023].

Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skpvtvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

Policie České republiky: *Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování*. [online]. [cit. 3. 2. 2023].

Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>.

Wikipedie.cz: *De lege ferenda*. [online]. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/De_lege_ferenda.